

EESTI

PORDILEHT

* JÕULUŽURNAAAL 1939 *

AEG LENDAB

kiiremini kui kunaõgi varemalt!

Sündmused ajavad üksleist taõa.

Kõiki sündmusi valgustab

„UUS EESTI“

kiirelt ja usaldatavalt.

Telliõe „UUS EESTI“ 1940. aastaks.

Iõa perekonnaliõõe leiab „Uus Eestist“ iõapõõev
võõrtuslikku lugemist.

Sisukale ajalehele lisaks hõõid raamatuid mõõõme
„Uus Eesti“ tellijaile soodustatud hinnaõõa.

TELLIMISHINNAD

on endised, nimelt: esimene veerandaasta Kr. 5.—
ja edasi iõa kuu Kr. 1,50 võõi 5 senti õõksiknumber.

„UUS EESTI“

ON IGA TÕSISE EESTLASE AJALEHT

Näagus dress

igale sportlasele!

Treeningdressiks:

rips, püksigord ja baika

Spordipüksteks:

moleskin ja pleegitatud riie nr. 813

A/S **TEKLA**

riidekauplused:

Tallinn:

S.-Karja 15. Pärnu 6

Estonia puiestee 11

Haapsalu, Kuressaare, Mustvee,
Paide, Pärnu, Petseri, Narva,
Rakvere, Valga, Viljandi, Võru

EESTI SPORDILEHT

SPORDITEADUSLIK KUUKIRI

20. AASTAKAIK

Nr. 12

DETSEMBER

1939

Eesti Spordileht ilmub Eesti Spordi Keskliidu väljaandel iga kuu alul. **Toimetus ja talitus:** Tallinn, Mõürivahe 22-2. Talitus avatud iga äripäev kl. 9—3. Telefonid: talitus — 468-88, toimetaja — 444-28.

TELLIMISHIND: aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 kr., 1/4 a. 1 kr., üksiknumber 35 snt. Välismaale aastaks 6 krooni, 1/2 a. 3 kr., 1/4 a. 1 kr. 50 snt.

Tellimiste vastuvõtm. talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites

Toimetaja: **AADU ADARI.**

Kas olele juba tellinud
EESTI SPORDILEHE
uueks aastaks
Tellimishind endine

Kurvad rahupühad

Oleme jõudnud järjekordsete jõuludeni — rahupühadeni. Seekord peame aga rahupühad võtma hanejalgadesse, kuna juba paarkümmend aastat pole maailm näinud nii kurbi jõule. Ta ägab verevalamise all. Kõik mandrid on haaratud sõjast, kas otseselt või kaudselt, kusjuures peale Jaapani-Hiina rinde on tulepõhised nn. läänernerinne, Põhjameri ja Soome-N. Vene piir. Pakuvad kahurid ja püssid, tiirlevad pommilennukid, ründavad tankid, ujuvad miinid, varitsevad allveelaevad jne., — need kõik pakuvad moodsat kontserti, mida on sunnitud kuulama kogu maailm ja mis ängistab teda.

Endastmõistagi pole sõda jätnud oma rasket, punast pitsert vajutamast ka spordiliikumisele. Alul see piirdus rahvusvahelise läbirääkimise hõrenemisega. Valitses aga edasi lootus, et ta ei takista olümpiamängude korraldamist. Helsingi olümpiamängude korraldamist või mittekorraldamist nimetasime veerand aastat tagasi (septembris) katseks olümpiaidee tugevusele. Siis ei saanud meil vähimatki aimu olla, et isegi olümpiamängude korraldamise endale võtnud riik saab sõjalise tegevuse koldesse, mille nüüd on esile kutsunud Soome ja N.-Venemaa vaheline konflikt. Riik, mis näis jäävat puudutamata Kesk-Euroopa konfliktist, sattus sõjakeerisesse teisest küljest. Praeguses olukorras loota Helsingi olümpiamängude teonemist kõigest hoolimata tunduks naiivsena. Tugev spordiliikumise keskus — Skandinaavia ja Soome — on praegu samuti sunnitud spordiavaldusis tagasi tõmbuma.

Vaatleme nüüd, milline on olnud sündmuste areng spordirindeil seoses maailma sõjalise tegevusega. Juba Moskva ja Helsingi vaheliste läbirääkimiste ajal vastastikuse abistamispakti sõlmimise üle tõstis rahvusvahelise olümpiakomitee president krahv Baillet-Latour üles küsimuse, kuidas suhtutakse 1940. a. olümpiamängude korraldamisse Kesk-Euroopa sõja venivuse korral. Järgnes ringkirjaline järelepärimine kõigilt rahvuslikelt olümpiakomiteedelt, milles nõuti vastust, kas võetakse osa olümpiamängudest ja kas

pooldatakse sõdivate riikide osavõttu neist. Veel enne, kui saabusid vastused järelepärimisele, teatas Saksa, et ta loobub Garmisch Partenkircheni taliolümpiamängudest sõjakonjunktuuri tõttu, mis teda kui sõdivat riiki takistab mänge korraldamast. Taliolümpiamängude õnnestumises oli kogu aeg valitsenud kahtlus, mispärast nende ärajäämine oli nagu loogiline järeldus kõigest, ilma et ta oleks valmistanud pettumust. Umbes nädal aega hiljem, kui Soome ja N. Venemaa vahel oli mindud sõjariistades kokkupõrgeteni, tuli halvem uudis. IOK-i president andis Pariisi lehtedele jutuajamise, et jäävad pidamata ka 1940. a. suvi-olümpiamängud. Hiljem küll Soome olümpiakomitee õiendas, et tema omalpoolt pole veel ütelnud lõplikku ei, kuid sellest hoolimata ei ole praegu mingisugust lootust lõpliku ei ärajäämisele, kulugu selleks siis vähem või rohkem aega.

Maailmasõda meenutav sõjaline tegevus kahjuks süveneb vist veelgi, sest praegu näib toimuvat üksnes ettevalmistus raskemateks ja keerulisemateks kokkupõrgeteks. Seni aga on püütud spordis kasutada olemasolevaid võimalusi tegevuse ja ka rahvusvahelise läbikäimise jätkamiseks. Nii on Saksamaa, kuigi ta on sõdiv riik, alustanud maavõistluste jätkamist riikidega, kelledega see on võimalik. Rootsi otsib endale uusi maavõistluste partnereid erapooletoote riikide hulgast. Baltimaail piirdatakse esialgu ainult omavahelise läbikäimisega, millel kahjuks on küll mõra Läti ja Leedu vahel, kuid loodetakse uute sidemete loomisele mitte ainult neutraalseks jäänud riikidega, vaid isegi sõdivatega, sest Balti riigid ei taha olla esimese kivi viskajaks sõjas süüdi või süüta olevate riikide liigitamiseks. Vastastikuse abistamise pakt N. Venemaa on toonud julgust Balti riikide riivamatuks jäämisest sõjakeerisest, kuigi üldine kriis oma survet avaldab ka neis.

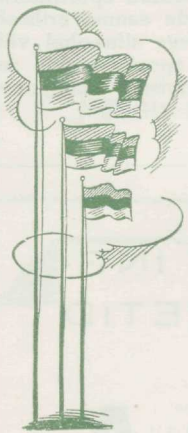
Kui tänavusi jõule ei saa nimetada rahupühadeks, siis süvendagu nad meis vähemalt rahulikumat meelt, sest selle abil võime kergemini vastu astuda edaspidistele katsumistele.

A. ADARI.

Karl Terras, Eesti Spordi Keskliidu esimees

Täis optimismi edasi!

Oma seekordse sõnavõtuga tahan puudutada meie praegust konjunktuuri kehalises kasvatuses. Muret on meile tekitanud praegune ebasoodus poliitiline olukord maailmas, kus ümber meie lõõmab sõjatuli, mis, võib-olla, põhjustab paljude hinges karutusetunnet. Kuid, nagu ma seda märkisin kunagi varem, on tubli eestlane optimist, tubli eesti sportlane on seda aga veel suuremal määral. Sellepärast ma usun, et Eesti sportlaskond sammutab edasi täis julgust ja naeratab ka läbi murede. Värskest on meil meeles tänavu peetud Eesti Mängud, kus meie andsime pühliku töötuse töötada meie riigi ja rahva heakäekäiguks. Selle hulka, endastmõistagi, kuulub

juulge edasimarssimine ka murede puhul, seda enam, et aastakümnete vältel on sportlaskond pioneeride seisusest tõusnud võimsaks rahvaväeks, suureks osaks kogu rahvast, ja peab oma distsiplineeritud esinemisega ja julgusega andma eeskujuga ülejäänud rahvale. Spordiliikumine oma hoogsus ja võimsuses peab suutma kõiki kodanikke koondata ühiseks rahvuslikuks aktsiooniks võitluses ka väljastpoolt meisse imbuvate murede vastu. Sportlaskond on harjunud raskuste vastu võitlema, nüüd on seda võitlust vaja tavalisest suuremal määral, kuid suuremad kogemused on meid seda rohkem karastanud.

Usun, et ma oleksin võinud toodud sõnad jätta ka ülemata, kuna iga sportlane teab niikuinii oma ülesandeid mitte ainult spordiväljakuil, vaid ka eluväljakuil. Et ma aga neid sõnu ütlesin, siis oli see nagu töötuse kordamiseks, mida iga kodanik meenutab uute võitluste puhul.

Ma tean, missugust muljet on jätnud rahvusvahelise läbikäimise hõrenemine, olümpiamängude ärajäämine jne., mis on olnud suurteks virgutajateks edasitaotlemisel. Kuid ma tean ka seda, et meie spordime

mitte üksnes välispidise hiilguse pärast, vaid rohkem endi pärast, ja sellepärast meie töö jätkub vääratamatult. Pärast ettevalmistust Eesti Mängudele ja nende läbi viimist käesoleva aasta läks edasi olümpia-ettevalmistuse tähe all. Seda tööd me jatkasime pidevalt kuni käesoleva aasta lõpuni, hoolimata, et olümpiamängude korraldamine muutus septembri algpäevadest üha rohkem problemaatiliseks. Tehtud töö ei ole aga läinud kaotsi, sest kuigi meie saadud ettevalmistust ei saa rakendada olümpiamängudel, on ta ikkagi olnud kasuks sportlaste edasiarendamisel. Pealegi ei saagi rääkida olümpia-ettevalmistusest kui perioodiliselt korduvast hoogtööst, vaid olümpia-ettevalmistus on pidev: ta algab pärast ühtede olümpiamängude lõppu ja lõpeb järgmiste olümpiamängudega, seega aastast aastasse, sõltumatult, millistele aastatele olümpiamängud langevad. Üksnes tempo võib olla vahel kiirem, vahel nõrgem.

Kui nüüd sportlik läbikäimine välismaaga lõdveneb, siis seda suurema hoolega jätkame kodumaist ülesehitavat tööd. Meie teame, et meie tunduvalt noorem spordiliikumine on oma mõõtudelt maha jäänud spordi-suurriikide omast. On paras aeg saabunud suunata kogu tähelepanu kodumaale, et järele jõuda välismaa spordiliikumisele. Selles on teha palju tööd. Mida just kavatseme, sellest on alati informeeritud ajakirjanduse kaudu, ning kõik üritused peaksid olema teada laiemalegi avalikkusele. Siinkohal tahan aga mõningaid neist veelgi puudutada, kuna vahepealne aeg on juure toonud uudiseid.

Viimase aja suurimaks ürituseks on spordikooli asutamine. Selle küsimuse ümber on kõnelusi ja kavatsusi olnud varemaltki, kuid kaua aega puudusid väljavaated küsimuse soodsaks lahendamiseks. Nüüd on aga kehakultuuri sihtkapitali valitsus koos haridusministeeriumi noorte osakonnaga põhikava välja töötanud, mis ühtlasi tähendab, et spordikooli asutamiseks on väljavaated tekkinud. Alul oli mõeldud ainult võimlemisinstituudi asutamine, kuid just selle mõtte üleskerkimisega ja haridusministeeriumiga läbi rääkides tekkiski kavatsus laiemal õppeasutuse loomiseks.

Kooli avamiseks on suurimaks takistuseks olnud majanduslike ressursside puudumine, sest kehakultuuri sihtkapitali valitsuse eelarve on võrdlemisi piiratud.

Spordiorganisatsioonidele

igasuguseid trükitöid

kiirelt ja korralikult

v a l m i s t a b

O/ü. „NOOL'E“ trükikoda

Tallinn, Kreutzwaldi 2

Telef. 321-01

Kuid on leitud asjast huvitatud asutusi, kellel on võimalus ka majanduslikult kaasa aidata kooli rajamisele. Peale selle saab spordi keskliit seni erikursuste jaoks ettenähtud summad üle kanda spordikooli kasutusse, võib-olla avaneb toetamise võimalus ka kehakultuuri sihtkapitali valitsusel ning väga tähtsana suhtub ettevõttesse heatahtlikult haridusministeerium.

Spordikooli avamisele saab kaasa aidata ka kehakultuurihoone sihtasutus. Hiljuti peetud sihtasutuse nõukogu koosolekul võeti spordikooli asutamine teatavaks ja nõukogu otsustas määrata teatava summa spordikooli ruumide üüri katteks. See oli võimalik selle tõttu, et kehakultuurihoone pidanuks niikuinii oma katuse alla võtma spordikooli ja seega temale ruumid andma. Kuna aga kehakultuurihoone pole veel valmis, siis ruumide üüriks leiti summa sihtasutuse sissetulekute arvel.

Võib-olla on spordikooli asutamiseks esialgu tegemist küll ainult arglikkude sammudega, sest aeg ei ole soodus niisuguse ettevõtte teostamiseks kerge vaevaga. Kuid aeg sammub oma rada, vajadus spordikooli järele on olemas ja see dikteerib meile ette tema ellukutsumise. Pealegi ei puudu võimalused ettevõtte teostamisele asutamiseks.

Edasi püsib päevakorras kehakultuurihoone ehitamine. Peaküsimus on selles, kuidas kaasa saavad aidata valitsuse ringkonnad, kust hoone ehitamiseks saadakse vajalik kapital. On soovitatud kehakultuurihoone ehitada ühtlasi ka näituse hoonena. Sellel teemal on olnud a.-s. „Näitusega“ vastastikust informatsiooni vahetamist. Alul näis, et kehakultuuri ja näituse hooned on niivõrd lahkuminevad, et neid ei saa ehitada ühise ettevõtteks. Nüüd hakkab selguma, et rahuldava lahenduse leidmine pole just võimatu.

Kehakultuurihoone asukohana on reserveeritud teatavasti Falgi aed. Riigivolikogu on soovitanud hoone

püstitamist Kadrioru mereranda. Viimasena mainitud asukoht ei tundu sobivana. Näib, et ka näitushoone ehitamise pooldajad pole selle asukohaga rahul, vaid on omalt poolt pannud ette hoone ehitada Merepuistesse. Kuna see asukoht oli spordihoonde ehitamiseks esimesena kõne all, siis sellele vastu vaielda ei saa. Kuid kuna praegu on hoonde reserveeritud Falgi aed, siis peab selgitama asukoha vahetamise võimalust. Seda teeb valitsuse komisjon, kellest ka lahendus sõltub.

Kuidas ka üldine olukord ei ole, näib, et kehakultuurihoone ehitamise algus tuleb edasi lükata, kui ei teki ootamatuid lahendusi. Kui tema ehitamisega tuleb viivitada, siis peaks see olema kõigile arusaadav, sest muutunud aegade tõttu tuleb nii paljustki loobuda. Varem või hiljem leiab aga hoone ehitamine siiski soodsa lahenduse.

Meie spordiliikumises on veel teisigi ülesandeid, mis nõuavad lahendamist. Nii on normeerimisel vahetamine tööliisspordiliiduga. Esialgu on vastava koostöö kava vastuvõtmine viibinud, kuid varsti spordi keskliit kinnitab selle. Detailsema kokkuleppe ühiseks tööks sõlmivad tööliisspordiliiduga meie eriliidud. Säärane meeleolu näib olevat parim.

Vaiksemat olukorda spordirindeil kasutame muude ülesannete teostamiseks. Nii on meil viibinud Eesti kehakultuuri ajaloo koostamine, mis on ulatuslikumaid töid. Nüüd olen teinud korralduse raamkava koostamiseks, et spordi keskliit selle põhjal otsiks võimalusi töö alustamiseks ja teostamiseks.

Varsti algav aasta on meile peale kõige muu tähtis selle poolest, et ta on Eesti koondatud spordiliikumise 20. juubeliaastaks. Kas meie seda saame erilisel pühitseda, sõltub aegadest. Kasutan aga siinkohal võimalust, et esimesena tervitada kogu sportlaskonda astumisel juubeliaastasse. Täis optimismi sammume edasi!

KVALITEET ING-
LISE SIGARETID

ELBA

10 tk. — 21 snt.

omavad suurima poole-
hoiu ja leviku Eestis

TUBAKAVABRIK
H. ANTON & Ko

Rõõmsaid pūhi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Kivitrūkikoda

J. MÄNNIK

Tööstuse 39

Telefon 436-86

Tehniline büroo

Vennad UIBOPUU

Pärnu mnt. 16

Telefon 446-10

Nahavabrik

„LINDA“

Omanik J. Susi

Pärnu mnt. 1

Tel. 459-74

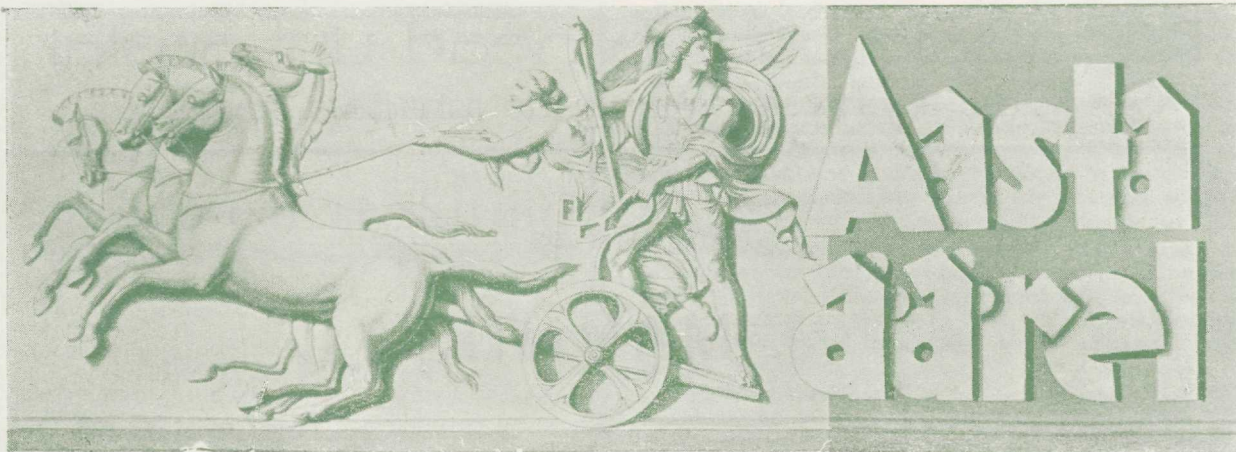
Elektrilemendi tööstus

„IKA“

Ins. N. Raag

Kopli 40

Tel. 464-08

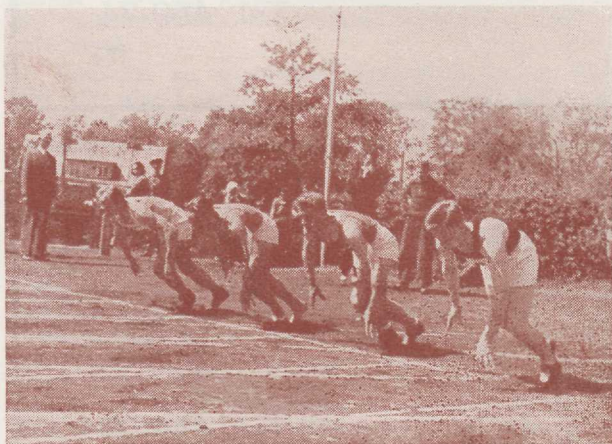
1.

Käesolev aasta möödus suurel määral Eesti Mängude tähe all. Ettevalmistumine neile ja mängude läbi- viimine nõudis kogu tegelaskonna tööle rakendumist, nii et aasta esimesel poolel ei saadud võtta ette teisi suuri üritusi. Suve vaheajale järgnenud Euroopa poliitiline kriis sundis mõningateski varem kavatatsetud suurüritustes tagasitõmbumist või nende edasilükkamist, mispärast Eesti Mängud jäidki n.ü. ainsaks suurettevõtteks. Kehakultuuri-hoone asjus lõppes projektide võistlus, andes mitu head projekti, mis jäävad alusteks lõpliku projekti väljatöötamiseks. Tegelikude ehitustöödega pole veel saadud alustada. See jääb järgmiste aastate kavasse.

Ühele teisele üritusele, Eesti Talimängude korraldamise kavatsusele, tõmbas kriipsu ebasobiv ilmastik. Järgmistel aastatel lõpliku kuju saavaks ettevõtteks on ettevalmistus Eesti spordikooli rajamiseks. Mitmel alal on tänava korraldatud ulatuslikemaid kursusi, mis jätkuvad seeriatena.

Suuremate rahvusvaheliste võistlustena Eesti osavõtul on märkida maailmavõistlusi laskmises ja males ning euroopavõistlusi maadluses, poksis, korvpallis ja olümpiajollidel purjetamises. Kõigil neil on saavutatud head edu. Lisaks on võetud osa akadeemilistest maailmamängudest.

Aasta võidukaimaks alaks oli rea eelmiste aastate eeskujul maadlus. Euroopa-matil Oslos Eesti kaitses oma positsiooni maailma neljanda maadlusrahvana,

PILDIMÄLESTUS 2. EESTI MÄNGUDEL. Noorte start 100 m jooksus.

kusjuures J. Kotkas tuli teiskordselt järjest kõigi kaalude euroopameistriks. Esimene euroopameistri-tiitel poksis saavutati Dublinis, kus keskaalu võitjaks tuli A. Raadik. Tõstmises on märgata uut tõusu, kuigi maavõistlused seda täiel määral ei reeda.

Jalgpallis oli hooaeg rahvusvaheliselt nõrk ja näitas kriisi venimist. Korvpallis seevastu võis aasta lõpul märgata uuestisündi, mis peaks andma julgust edaspidiseks arenguks. Kergejõustik läks eelmiste aastate rada. Vanematest eliitmeestest oli edukaimaks euroopameister A. Kreek, kelle kõrval võib uute rahvusvahelisse klassi küündivate meestena välja tõsta O. Linnast ja O. Kaldret. Tennis esitundub kriisi, kuna noorem põlv pole veel suutnud täiel määral asendada vananevaid tuuse, kuid väljavaateid tulevikuks on.

Eriliselt peab rõhutama laskurite toreduslikku esinemist Luzernis peetud maailmavõistlustel. Suurimat edu näidati seejuures meeskonnalaskmises, mille krooniks oli Argentiina igavesti rändava kuju kaitsmine. Eestlased saavutasid rida maailmameistri-tiitleid.

Teistel aladel oli edu märgata vähemal määral, kuid rõõmustav oli huvi tõus jalgrattasõidus.

2.

Maavõistluste-aasta oli eelmisest võitude suhtes veidi edukam, kuigi kaotuste arv ületas võitude oma. Kokku pidas Eesti 33 maavõistlust, millest rohkem neid oli ainult 1938. a. Enamik maavõistlusi, nimelt 23, peeti välismaa pinnal, kodumaa pinnal ainult 10. Võideti 13, viiki jäi 1 ja kaotati 19 maavõistlust.

Võrdluseks eelmiste aastatega on tuua:

	kokku	võite	viike	kaotusi	vahe
1932. a.	17	4	—	13	—18
1933. a.	19	7	1	11	— 8
1934. a.	23	10	4	9	+ 2
1935. a.	31	13	6	12	+ 2
1936. a.	26	11	2	13	— 4
1937. a.	32	19	1	12	+14
1938. a.	35	12	2	21	—18
1939. a.	33	13	1	19	—12

Seega on kõigi aegade parimaks maavõistluste-aastaks endiselt 1937. a., millel võidupunktid ületasid kaotuspunkte tervelt 14-ne võrra. Tänavuse maavõistluste-aasta bilanss vahest kujunenuks tasakaaluliseks, kui mitte jäänuksid pidamata Balti turniirid poksis ja tennis. Sellepärast võib seda rohkem olla rahul käesoleva aastaga.

Alade järgi on tänava esikohal korvpalli-maavõistluste arv, mida soodustas euroopavõistluste korraldamine, mis andis 7 maavõistlust. Ka suurenes maadlus-maavõistluste arv. Teistel aladel oli maa-

võistlusi kas tavalisel määral või vähem (näiteks poks ja tennis ainult 1 maavõistlus).

1939. a. maavõistlused jagunesid järgmiselt:

	kokku	võite	viike	kaotusi
korvpall	10	4	—	6
maadlus	6	4	—	2
jalgpall	5	—	1	4
kergejõustik	3	2	—	1
tõstmine	2	1	—	1
ujumine	2	1	—	1
lauatennis	2	—	—	2
poks	1	1	—	—
tennis	1	—	—	1
jähhoki	1	—	—	1
Kokku	33	13	1	19

On silmapaistev võitude puudumine jalgpallis ja ...lauatennis.

Maavõistluste suhete sõlmimisel ei tekkinud juure uusi riike, kuid see-est peeti kahel alal mõne riigiga esmakordseid maavõistlusi. Näiteks korvpallis Ungari ja Soomega ning tõstmises Soomega.

Riikide järgi jagunesid maavõistlused järgmiselt:

	kokku	võite	viike	kaotusi
Läti	11	7	1	3
Soome	10	2	—	8
Leedu	5	1	—	4
Saksa	2	—	—	2
Tšehho-Slovakkia	1	1	—	—
Itaalia	1	1	—	—
Ungari	1	1	—	—
Poola	1	—	—	1
Prantsuse	1	—	—	1
Kokku	33	13	1	19

Kui l.a. suutsime olla Soome vastu võitudega ülekaalus, siis tänava oleme Soome võitnud ainult korvpallis ja B-maavõistlusel maadluses. Leedu on juba teist aastat meist võitudega ees — ainsa võidu sai Eesti kergejõustikus. Ajalooliseks jääb aasta ainus maavõistlus end. Tšehho-Slovakkia ja end. Poolaga.

1939. a. maavõistluste ülevaatlik loendus on järgmine:

SOOMEGA

jähhokis saime l.a. võidu asemel suure kaotuse Helsingis — 1:9, mida osaliselt põhjustas vahest see asjaolu, et loodeti saavutada kindel võit;

tõstmises, selle ala esimesel maavõistlusel uue vastasega, meie B-garnituur ei suutnud võita Soome parimat garnituuri, kaotades 2:3; kilogrammide kogusummas olime Soomest siiski ees — 1512,5:1510;

maadluses lõppes Tallinnas peetud kahekordne maavõistlus kogusummas viigiliselt 7:7, kusjuures Soome võitis A- ja Eesti B-maavõistluse 4:3;

korvpallis sooritas Soome oma esimesed maavõistlused euroopavõistlustel Kaunases, kusjuures Eesti võitis hõimlasi suurelt — 91:1(!);

kergejõustikus polnud midagi parata suure kaotuse vastu, mis Kouvolas peetud maavõistlusel kujunes 74:118;

jalgpallis kaotasime mõlemad maavõistlused. — A-maavõistluse Helsingi olümpiastaadionil 2:4 (1:0) ja B- Pärnus 0:2 (0:2);

tennis oli järjekord võita Soomel, kusjuures tulemus Helsingis peetud maavõistlusel oli 9:13;

ujumises Soome kordas Lappenrannas 20-punktilise vahega võitu 45:25, mille ta oli saavutanud ka esimesel selle ala maavõistlusel Eestiga.

LÄTIGA

poksis, mis kujunes käesoleva aasta ainsaks maavõistluseks sel alal, Eesti saavutas Riias kindla võidu 5:3;

lauatennis alistasime Riias peetud Balti turniiril 1:5;

korvpallis oli aasta vältel Lätiga kolm maavõistlust — Tallinnas kaotasime 33:47 (15:19), Kaunases euroopavõistlustel saavutasime üllatusena ühepunkttilise võidu 26:25 ja Riias kaotasime niisama suure vahega 34:35 (20:17);

maadluses peetud kahel maavõistlusel tuli kaks võitu — veebruaris Tallinnas 6:1 ja novembris Riias 5:2;

jalgpallis lõppes Riias peetud maavõistlus viigiga 3:3 (1:1), kuigi teisel poolajal korraks juhtisime 3:1;

kergejõustikus tuli Riias loodetust suurem võit — 92:67, millele lätlastel polnud vähimatki vastu vaielda;

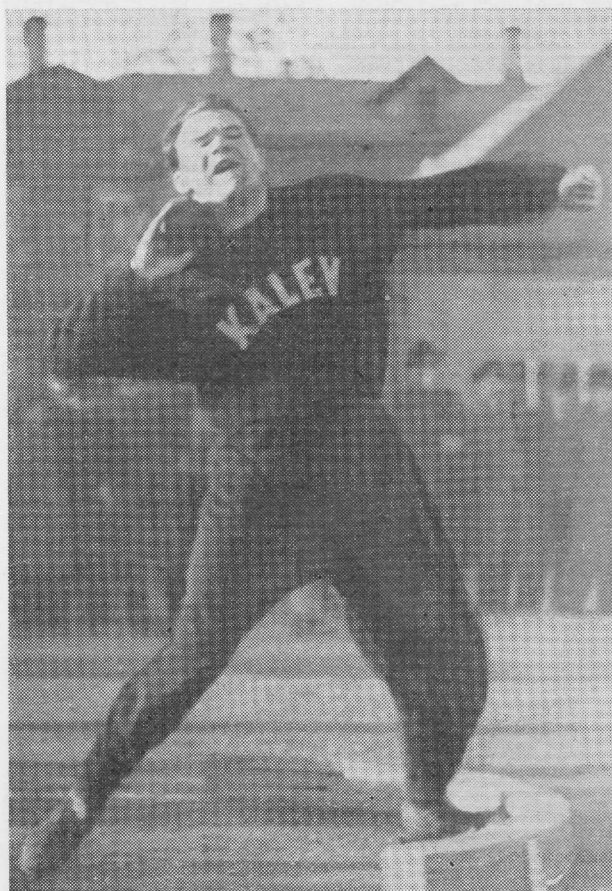
ujumises andis Pirital aset leidnud maavõistlus Eestile järjekordse võidu — 64:41, kusjuures Läti aga võitis vesipallis 3:2;

tõstmises suhete uuendamisel Eesti võitis Tallinnas 3:2, kuigi esines noorte tõstjatega.

LEEDUGA

lauatennis kaotasime Riias Balti turniiril 1:5;

korvpallis saime euroopameistrilt kaks korda lüüa — Kaunases veebruaris 18:20 (4:8) ja mais euroopavõistlustel koguni 14:33;

A. Kreek viis tänava Eesti kuuliõuke-rekordi 16.40-le.

kergejõustikus saabus aasta ainus maavõistluse võit Leedu üle — Tallinnas 121½:78½;
jalgpallis kaotasime Tallinnas peetud nõrgas mängus nõrgalt — 0:1 (0:0), kuigi lootsime sellelt maavõistlusest ainsast jalgpallivõitu.

SAKSAGA

maadluses kaotasime Berliinis jaanuaris peetud võistlusel napilt 3:4;

jalgpallis Saksa võitis Tallinnas 2:0 (1:0), kuigi Eesti näitas hooaja parima partii.

TŠEHHO-SLOVAKKIAGA

maadluses jaanuaris Prahast peetud maavõistlusel Eesti võitis kindlalt 5:2.

UNGARIGA

korvpallis Kaunase euroopavõistlustel võitsime 64:18.

ITAALIAGA

korvpallis Kaunase euroopavõistlustel revanšeerisime 1937. a. euroopavõistlustel saadud kaotuse, võites nüüd 29:22.

PRANTSUSMAAGA

korvpallis Kaunase euroopavõistlustel ootamatult kaotasime 31:33, millega jäime järjestuses neljandaks.

POOLAGA

korvpallis Kaunase euroopavõistlustel kaotasime 36:40.

Tänavune maavõistluste-aasta on teataval määral juubeliaastaks sellega, et nüüdsega oleme 20 aastat

pidanud maavõistlusi. Maavõistluste ajalugu algas 20. okt. 1920. a. kohtumisega Soome vastu. Alul peeti maavõistlusi üksnes jalgpallis. 1923. a. laienesid maavõistlused meil ka jääpallile, mis nüüd on väljasurnud ala, siis 1924. a. korvpallile, 1925. a. raskejõustikule jne., kuni nüüd peame maavõistlusi peagu kõigil Eestis harastatavatel aladel.

20 aasta vältel oleme pidanud 341 maavõistlust, kusjuures „kasude-kahjude arve“ näitab puudujääki: 133 võitu, 29 viiki ja 179 kaotust. Võidukamateks on olnud raskejõustiku-alad — maadlus, poks ja tõstmine. Võidukehvimaks aastaks on 1924. millal 8-st maavõistlusest ei võidetud ühtki. Selle passivaga võistlevad 1932. a. (21-st maavõistlusest võideti ainult 4) ja 1930. a. (17-st maavõistlusest 3 võitu).

Alade järgi kujuneb kõigi aegade maavõistluste tabel järgmiseks:

	kokku	võite	viike	kaotusi
jalgpall	118	30	26	62
korvpall	38	17	1	20
maadlus	34	22	1	11
kergejõustik	31	11	—	20
poks	30	18	1	11
tennis	21	9	—	12
tõstmine	13	10	—	3
lauatennis	12	3	—	9
jääpall (bandy)	11	3	—	8
laskesport	10	5	—	5
ujumine	9	3	—	6
pesapall	4	1	—	3
kiiruisutamine	4	—	—	4
jähoki	3	1	—	2
jalgrattasõit	2	—	—	2
naiste-korvpall	1	—	—	1
Kokku	341	133	29	179

Üldse oleme maavõistlusi pidanud 19 riigiga. Tiheidaimad suhted on kahe lähima naabriga — Lätiga ja Soomega, kellega on vastamisi olnud üle 100 korra. Ka Leeduga on läbikäimine võrdlemisi tihe. Seitsme riigiga on peetud ainult üks maavõistlus. Neist Filipiinide ja Liriga ei tule vahest kunagi enam maavõistlusi.

Riikide järgi jagunevad 341 maavõistlust järgmiselt:

	kokku	võite	viike	kaotusi
Läti	119	62	13	44
Soome	106	29	9	68
Leedu	48	27	4	17
Rootsi	17	2	1	14
Poola	16	1	1	14
Ungari	9	3	1	5
Saksa	8	2	—	6
Tšehho-Slovakkia	3	3	—	—
USA	2	—	—	2
Norra	2	—	—	2
Prantsuse	2	1	—	1
Itaalia	2	1	—	1
Egiptus	1	1	—	—
Rumeenia	1	1	—	—
Jaapan	1	—	—	1
Türgi	1	—	—	1
Filipiinid	1	—	—	1
SSSR	1	—	—	1
Liri	1	—	—	1

Kokku 341 133 29 179

Aktiivne bilanss on meil viie riigiga: Läti, Leedu, Egiptuse, Rumeenia ja end. Tšehho-Slovakkia.

Maavõistluste sidemed olid Eestil tihenemas mitmel alal. Tekkinud sõja tõttu võib karta nende lõtvumist, kui Skandinaavia riikidega ei saavutata lähemat kontakti.

A. ADARI.

Spordiraamatuid

- N. Kursmann MAADLUSE ÕPPERAAMAT
kreeka-rooma ja vabamaadluse võtete õpetamine jne. 72 fotot, 224 lk.
Hind kr. 2.25.
- A. Kolmpere KERGEJÕUSTIKU ÕPETUS
II t. piltidega. Hind kr. 2.—.
- „ KEHALINE KASVATUS
Hind kr. 1.—.
- H. Niiler KORV- JA VÕRKPALLIÕPETUS
joonistega, 192 lk. Hind kr. 1.50.
- „ KORVPALLIMÄNGU ÕPETUS
II tr. piltidega. 214 lk. Hind kr. 2.75.
- L. Pihkala SPORDI ÕPETUS
joonistega, 252 lk. Hind kr. 2.50.
- B. Lepik TENNIS
piltidega, 194 lk. Hind kr. 3.—.

Mitmesuguseid võimlemistabeleid.

Peale nende raamatute teist kirjandust paberikaupu, konforitarbeid, kirjutusmaterjale.

Raamatu-, kirjutusmaterjali ja paberikaupade suurlaod Tallinnas

K.Ü. „RAHVAÜLIKOOL“

Harju 48, oma majas, telefon 444-39.
Pärnu mnt. 10, telefon 446-67.

Kahe aasta vahel

Varemate aastate tava kohaselt pöördus Eesti Spordileht ka käesoleval aastavahetusel lühikeste ju-tuajamiste korras kõigi eriliitude esimeeste või nende asemikkude poole, et kuulda hinnangut möödunud aastale, kavatsustest uuel aastal ja esilekerkinud probleemidest ja muudest muredest. Nii nagu spordi kesk-liidu esimees oma sõnavõttus lootis, on kõik eriliitude esimehed hoolimata rasketest aegadest optimistlikud ja loodavad tulevikust kõike head, lubades selleks kõike teha, mis nende võimuses.

Iga aasta võimlejate mass-esinemised

Võimlemine hakkab alles nüüd läbi lööma suuri rahvamasse haarava alana ning kujuneb vahest edas-pidi aluspõhjaks kõigi sportlaste võrsumisele. Kõne-tasime võimlejate liidu esimeest Raoul S a u e t, kes möödunud aasta tegevuse kohta lausub järgmist:

— Võimlejate liidule olid, endastki mõista, suuri-maks sündmuseks Eesti Mängud, mille eel, muuseas, toi-mus võimlejate liidu juhatuse vahetus. Eesti Mängudel esines tuhandeid võimlejaid. Kuivõrd hästi nad esinesid ja milline osatähtsus neil oli Eesti Mängudel, seda ma praegu enam hindama ei hakka. Küll võin aga rõõ-mustavana märkida, et Eesti Mängudest saadud hoog on võimlemise alal jäänud püsima. Selle tõestuseks olid sügisel korraldatud kursused, millelele liidulegi ootamatult ilmus 300 osavõtjat, nii et olime sunnitud ühed ruumid juure üürima. See eeldab, et hoog võim-lejate liidu juhtida olevatel aladel ei jookse esimeste Eesti Mängude eeskujul liivasse, vaid et jätkub pidev ja tõusev areng.

— Kui suur võiks olla meie võimlejate ja rahva-tantsijate pere?

— Meie oleme ühenduses ümmarguselt 1500 or-ganisatsiooniga, kuhu kuulub üle 42.000 võimleja ja rahvatantsija. Arvud näivad küll olevat liialdatud, kuid need on andmetega tõestatavad.

— Milliste ürituste kallal töötab liit praegu?

— Võin ette lugeda rea punkte, millele teostami-sele on asutud kas juba käesoleval aastal või asutakse uuel aastal.

— Kõigepealt: juhtide kogu ümberorganiseerimine ja tööle rakendamine. Juhtide teadmiste täiendamiseks algatas liit vastava kooli asutamist, mis aga nüüd viiakse üldise spordikooli raamesse. Väljatöötamisel on märki statuut, mis jagab kõik võimlejad ja rahva-tantsijad vastavalt võimetele järkudesse. Rahvatant-sude suuremaks levitamiseks on kavatsus välja anda õpperaamat, milles leiaksid käsitlemist umbes 45 tant-su, pealeselle rahvariided ja rahvamuusika peajooned. Valmis on käsikiri naisvõimlemise põhijooni käsitleva teose kirjastamiseks. Tänavu korraldame meister-võistlused võimlemise, rahvatantsude ja rahvarõivastuse alal ja teostame nendega seoses üleriiklikku instruee-rimist.

— Kas on mingisuguseid kavatsusi ka nn. võist-lusvõimlemise alal?

— Riist- ja põrandavõimlemise alal hakkame se-nisest suuremal määral viljelema, pealegi kui oleme nendel aladel saanud hea õppejõu E. Kammleri kui suure asjatundja näol. Nii et võistlusvõimlemine peaks meilgi avaldama tõusu. Eelkõige tahab aga liit arendada temasse kuuluvate organisatsioonide vahelist koostööd, neid vastavate kavade ja juhistega varusta-des. Liidule endale kõvema aluse loomiseks tuleb

m. uutmisele senine põhikiri, mis muuseas näeb juhatuse moodustamisel ette nn. kabinett-süsteemi. Korralda-mist nõuab ka majanduslik olukord, sest endiselt ju-hatuselt tuli üle võtta suur võlakoores. Edaspidiste majanduslikkude võimaluste soetamiseks kavatses liit moodustada finantskomitee.

— Kas on uuel aastal ette mäha erilisi suursünd-musi liidu korraldada olevatel aladel?

— Koos meistervõistlustega on ette nähtud suu-rem ühine esinemine, mis Eesti Mängudel nähtud mass-esinemistest ei taha palju maha jääda. Säära-sed esinemised korduksid iga aasta.

— Kas on veel midagi lisada?

— Võimlejate liidu suhtumine E. Spordilehesse on hea ja liit loodab, et ka tema liikmeskond pööraks E. Spordilehele senisest suuremat tähelepanu.

— Tänan.

Kergejõustiku-maavõistlus Daaniga!

Kergejõustikuliit on Eugen U e m a a asumisest esimehe kohale osutanud aktiivsuse tõusu ja varema-test aegadest suuremat intensiivsust. Selles on mõõ-duandvaks olnud uue esimehe kogemused omaaegse väljapaistva aktiivsportlasena ja veel rohkemal määral osku ja anded juhtimise alal. Ainsa aastaga on ker-gejõustikuliit tõusnud meie eluvõimsamate eriliitude hulka, mis peaks tagama kergejõustiku taseme veel suuremat tõusu tulevikus. Usutlemisel avaldas E. Uuemaa järgmist:

— Peamomendiks liidu 1. a. töös oli liidu majan-dusliku olukorra ülestöötamine. Eelmiselt juhatusest tuli üle võtta suurem puudujääk, mis aga kaeti, ning Vabariigi Presidendi kui ka seltskonna toetusel on saa-dud summasid eelarve kui ka tegevuskava saajaprotsen-diliseks läbiviimiseks. Aasta lõpuks tekkis isegi kassa ülejääk, mille abil võime uuel aastal tegevust julgesti jätkata. Mis puutub sportlikku külge, siis tippsaavu-tused olid paljudel aladel küll nõrgemad eelmise aasta omadest, kuid seevastu võisin nentida keskmise tase-me tõusu ja üldise kandepinna laienemist, mille tõttu võib loota, et tulevik on seda parem.

— Kuidas jäite rahule seltside tegevusega?

— Võistluste korraldamises võis märgata mõnin-gal määral loodust, eriti rahvusvaheliste võistluste suh-

PILDIMÄLESTUS II EESTI MÄNGUDELT. Sõjavägede ülemjuhataja kindr. J. Laidoner mängude avamisel.

PILDIMÄLESTUS II EESTI MÄNGUDELT.

tes. Liit püüdis jõudumööda seda pahet nõrgendada, andes toetust kergejõustiklaste saatmiseks välismaale võistleva. Võistluste korraldamisse liit aga ei saanud tungida üldiste põhimõtete kohaselt, mis näevat ette, et võistluste korraldamine on seltside ülesanne, milles liit nendega ei võistle. Küll aga korraldas liit üldise taseme tõstmiseks kergejõustikujuhtide kursused, mis jätkuvad perioodiliselt. Kursused toimusid liidu algatusel ja osaliselt liidu summadest.

— Olukord rahvusvahelise läbikäimise mõttes on uuel aastal mõistagi võrdlemisi selgusetu?

— Esialgu kahjuks küll. Peame suunama peamise tähelepanu Läti ja Leedu poole. Vastavalt kokkuleppele ei saada meie Leetu just oma parima garnituuri, et ühest küljest võimaldada tasavägisemat ja huvitavamalt konkurentsi, teisest küljest aga ka nooremate välisvõistlusi pakkuda. Ka on Leeduga kokku lepitud naiste alade võtmiseks kavasse...

— Kas punktide arvutamine meestele ja naistele toimub eraldi või koos?

— See toimuks koos. Edasi on meil maavõistlusteks põhimõtteline nõusolek Daanilt. Lõpliku kokkuleppe loodame sõlmida uuel aastal. Daani peaks meile olema võrdseks vastaseks. Võib olla avaneb veelgi võimalusi rahvusvaheliste sidemete loomiseks, kuid sellest pole esialgu midagi konkreetsemat pajatada.

Hoogu naiste kergejõustikule

Kuigi viimasel ajal on hakatud piike seadma naiste võistluspordi, peamiselt kergejõustiku, vastu, on meie naiskergejõustiklased just hakanud otsima teid nimetatud ala edukamaks viljelemiseks. Nii asutati kergejõustikuliidu juure 19. nov. s. a. naiste osakond oma juhatusega. Pöördusime osak. juhatuse sekretäri poole, kelleks on tuntud naiskergejõustiklane Ilse Uus järgmist:

— Oleme oma põhja- ja lõunapoolsetest naabritest jäänud maha, mistõttu on igati tervitatav püüd uute arenguvõimaluste leidmiseks. Meil on välja kujunenud üksikud keskused, millised aga õige vähesel määral „toodavad“ naiskergejõustiklasi. Seda on põhjustanud ka see asjaolu, et on puudunud kindlamad kontuurid ja sihtjooned viljakamaks edasiarenemiseks. Nüüd on aga välja töötatud rida kavaseid.

— Millised oleksid lähemad kavad?

— Esimeses järjekorras leiab teostamist kursused, mille ülesandeks on seniste tegevusportlaste teadmiste täiendamise kõrval on veel uute jõudude värba-

mine ja ka õppekaadri loomine. Usutakse, et kursustele ilmub ka naiskodukaitse kehalise kasvatuse juhte, kellede kaudu kergejõustik võiks levida enam sissemaale ja provintsi, kus naised seni on ilmutanud õige väikest huvi kergejõustiku vastu. Edasi tahetakse astuda samme, et korraldataks rohkem võistlusi. Praegu peale meistervõistluste ja mõningate seltside, poolt korraldatavate miitingute pole olemas võistlusi, et võistlejad saaksid pidevalt areneda. Siin kavatsetakse terav ots suunata just provintsi poole, et sealt leida soodsat kasvupinda. Propaganda mõttes on plaanitud ka linnavõistluste korraldamisi.

— Kas ka maavõistlusi naiste kergejõustikus?

— Kõne all on olnud koos meeste kergejõustiku-maavõistlusega korraldada Leeduga maavõistlus ka naiste vahel. Maavõistlust oleksid nõus korraldama ka lätlased, kuid siin peame paratamatult ära ütleva, sest me ei küüni oma võimetelt nende tasemeni. Küll aga on mõeldav mõnel enamarenenud alal võistlejate saatmine Läti.

Talispordis suund kodumaale ja Riiale

Talispordiliidu alla kuuluvatest aladest on suusatamisel pikemalt peatanud käesolevas numbris mujal toodud artiklis suusaõpetaja A. Peepre. Üldisemalt kõnelesime talispordiliidu esimehe Gustav Laanekõrbiga:

— Minu pika elu vältel oli läinud talv viletsamaid, mida ma näinud. Isegi hoki meistervõistlused tuli katkestada pehmete ilmade tõttu. Seoses sõjaga näivad uuel talvel olukorrad veelgi halvenevat. Talivolümpiamängud jäävad ära, Soomega on ühendus katkenud. Rootslastega oli jäähokis juba päris korralikud sidemed, nüüd on aga kahtlane, kas needki jätkuvad. Välissidemete otsimisel peame peamiselt tähelepanu pöörama Riia poole. Nii on juttu olnud Lätiga suusatamise ja jäähoki maavõistluste pidamisest.

— Kuid kodumaine võistluskalender on liidul ette nähtud päris ulatuslikuna?

— Peamegi niipalju kui vähegi võimalik end kodu tugevdama. Siin on ka palju teha. Tallinna koolivalitsusega on räägitud end. Saksa kultuurvalitsuse võimaluse juures asetseva väljaku saamiseks liidu kasutada. Sinna saaksime rajada päris hea hokiväljaku. Vesi on käepärast, kuna väljakut on iga aasta kasutatud uisutamiseks, valgustusposte tuleb vahest täiendada. Pealegi on väljaku otsades madalad mäeveerud, kus publikule avaneb parem võistluste jälgimise võimalus.

— Kas on midagi mõeldud kiiruisutamise propagandimiseks?

— Läinud talvel see ala avaldas väikest tõusu. Tänavu peaks see jätkuma, kuigi näiteks Tallinnas on kasutada ainult Kalevi liuväljak. On mõtteid avaldatud uisutamisteede rajamiseks mujale, kus kiiruisutajad saaksid segamatult harjutada. Kui seltsid avaldavad kiiruisutamise vastu suuremat huvi, siis võiks see kavatsus teostuda.

— Milline on nüüd liidu majanduslik olukord?

— Kassa just tühi ei ole, palju raha ka ei ole. Kuid olevast piisab nii mõnegi algatuse teostamiseks. Läinud talvel on seltskond toetuste mõttes liidu vastu vägagi heatahtlik olnud.

Võib minna hästi ja halvasti

Jalgpall on meil sageli olnud valulapseks, kuid mida valutamaks, seda suurem mure tema pärast. Egas polegi keegi rohkem muretsenud jalgpalli pärast kui jalgpalliliit ise. Puhusime juttu liidu esimehe Ado Anderkõpiga, kes eeskätt ütles järgmist:

— Kõige eitavam mõeldava aasta kohta oli olümpiamängude ärajäämise otsustamine, kõige jaatavam

Eesti Mängude õnnestumine. Kui rääkida jalgpallist, siis siin oli ka kaks kontrasti: kevadel oli ta hea, sügisel nõrk. Mis mind aga rõõmustab, on noorte juurekasv Tallinnas, Tartus, Viljandis, eriti aga Tartus. Noorte alal on head tööd teinud meie üldine sõber B. Rein.

— Kas loodate peatselt jalgpallikriisi lõppu?

— Arvan, et see vältab veelgi. Kuid selge on ka see, et vanade mängijatega meie edasi ei jõua, sest need ei õpi enam juure. Peame hakkama rahvusmeeskonda poetama rohkemal määral noori. Rääkides noorematest internatsionaalidest, on meil tartlase Siegeri kaotusest kahju. Ta oli päris arenemisvõimeline. Kuid küllap leiame teisigi häid noori. Tahan loota, ja selleks on ka eeldusi, et järgmisel aastal meie jalgpall veidi paraneb. Talvise treeningu suhtes on aga mure maneeshiga, vast saame ka sellest üle.

— Teie väljavaated rahvusvahelisse läbikäimisse uuel aastal?

— Need võivad kujuneda kitsaiks, kuid ka päris headeks. Võime saada maavõistlusi Lätiga, Leeduga, Soomega, Rootsiga, Saksaga ning lisaks ma ei pea võimatuks suhete sõlmimist N. Venega.

Sakslaste lahkumine ei mõjuta purjetamist

Jahtklubideliidu meeoluldest, tegevusest ja kavatsustest informeeris liidu sekretär Mihkel Piigert, keda võib nimetada meie jahipurjetamise juhtimise innustatuimaks tegelaseks.

— Oma kava, alates talisest jääpurjetamisest kuni suve purjetamiseni, oleme täitnud sajaprotsendiliselt, mispärast liit on sellega täiesti rahul, ning loodab sama ka uuel aastal.

— Kas sakslaste ümberasustamine mõjub halvalt, eriti meie jääpurjetamisele?

— Võin julgesti öelda: ei. Pole juttugi sellest, nagu tähendaks see meie jääpurjetamise surma. Mitte surma, vaid suurema huvi tekkimist tähendab sakslaste lahkumine, sest rahvuslikult on nüüd kogu purjetajate pere ühtlasem. On hakatud ehitama uusi jahte jne. Tallinna linnavalitsus ei taha aga millegipärast meile eelolevaks talveks lubada jääpurjetamiseks Ülemiste järve, tuues põhjenduseks mustuse tekkimist. Jääb mõistatuseks, miks seda mustust peaks nüüdsest rohkem tekkima kui varematal talvetel! Mis puutub jääpurjetamise tippsaavutustesse, siis vahest esialgu need ei tõuse endisele kõrgusele, kuid küllap edaspidi ka selles osas ei mõjusta sakslaste lahkumine.

— Ja suvisesse purjetamisse puutuvalt?

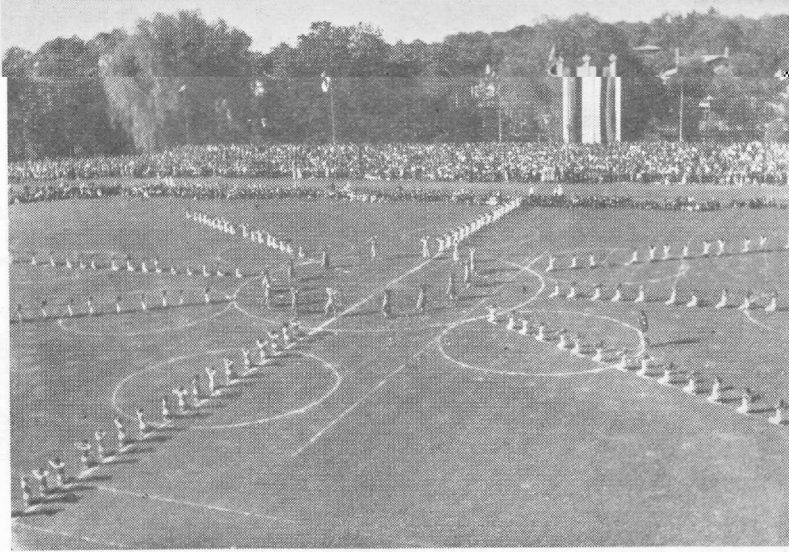
— Ka siin ei riiva sakslaste lahkumine palju. Peale paari hai-klassi jahti nad palju võistlustel ei esinenud. Ära jäävad ka üksikute suuremate jahtide arvel tuurisõitudega sõidetavad meremiidid, teisest küljest ei tea me praegu aga üldse, kui palju merd jääb vabaks. Lahedamaks läheb Tallinnas olukord jahtklubide ruumide suhtes, sest Eestisse jäänud sakslased vaevalt suudavad kõiki oma endisi ruume kasutada.

— Kas sakslased viisid palju purjekaid kaasa?

— Ainult kümnekond jääpurjekat. Merepurjekate suhtes on aga tehtud kitsendusi nende äraveoks, nii et mõne üksiku saab ära viia. Kõik see on väga väike protsent meie üldisest purjekate perest.

— Suvel peeti Gdynias euroopavõistlusi olümpiajollidel, milledes pronksmedalile tuli R. Tammik. Kuidas hindate seda saavutust?

— Sõideti monotüübil 1936, mis oli ka olümpia-võistluste kavas. E. Tammiku saavutus oli väga hea, kuigi neil võistlustel puudusid Saksa ja Inglise. Kuid vilunud jollide sõitjate maadena olid Gdynias esindatud Hollandi ja Ungari. Enne Helsingi olümpiamängude ärajäämist valitses meil kindel usk, et E. Tammiku võime saata olümpiaregattile.

PILDIMÄLESTUS II EESTI MÄNGUDELT.

— Kuidas on suhtunud sõudmise sektsiooni asutamisse jahtklubide liidu juure?

— Oleme leidnud, et sõudmine on niivõrd lai ala, millel peaks olema omaette eriliit, kui seda ala tahetakse edasi arendada. Kuna aga jahtklubide liidu on nagunii suur tegevusväli, siis tema ei julge endale võtta vastutust ka sõudmise arendamise üle.

Tugev noorte kaader tennis

Tennisliidu päevamuredest ja kavatsustest oli juttu liidu abiesimehe Anatol Toomsiiga.

— Tänavuse aastaga võime täiesti rahul olla. Tennis on propageeritud üleriiklikult ja koos noorte juurekasvuga on kindlustatud ka tulevikku. Mitmeaastase plaanikindla tegevuse ja riikliku tennisõpetaja ametisse palkamise järele tundub rohkem kui kunagi varem, et oleme sammunud õiget teed. Kui vaadelda meie rahvusmeeskonna koosseisu, siis kaugelt suur ülekaal on noorte käes — 12 mängijast ainult 2—3 vanemat. Nii siis on rahvusmeeskond peagu täiesti uuenenud. Noorte rühmi, missuguseid varem tegutses ainult Kalevi juures, on nüüd tekkinud kõigi suuremate klubide juure, eriti Tallinnas ja Nõmmel, ja neile korraldatakse mitmesuguseid võistlusi. Suurt elevust on tekitanud tenniselaager, mida edukalt korraldati teist aastat. Pinge oli nii suur, et laagri viimasel päeval peeti üle 100 matschi. TKSÜ liikmeskonnas on tennisistide pere mitmekordistunud ja pingevõistluste alal on suur. Kui hinnata kõiki neid edu tunnuseid, siis noorte juurevool peaks tasuma selle, mis meil praegu jääb puudu rahvusvaheliste võistluste arvel. Endastmõistagi püüame rahvusvahelistegi võistluste alal teha mis saab.

— Kuidas on mõjunud sakslaste lahkumine?

— Pean ütlema, et see on olnud meile kasuks, sest nüüd on tennisistide mass muutunud rahvuslikult ühtlasemaks. Ainsaks suureks mureks on pallide puudus, sest neid veeti välismaalt. On siiski olemas väljavaateid pallide saamiseks mõnelt lähemalt naabrilt.

Reorganisatsioon käsipallis

Kuidas käsipalliliit on rahul aasta tööga ja millised on väljavaated sellel rindel, sellest jutlesime liidu esimehega Edgar Kolmperega.

— Hinnangut lõppevale aastale ma meeeldi ei taha anda, sest olen tagasi esimehe kohal ainult mõned kuud. Võin aga ütelda, et aasta vältel on nii mõndagi korda saadetud, kuigi lahkunud juhatus ja esimese jättis mõndagi ka teostamata. Praegune nn.

ülemineku juhatus oli mõeldud ainult paariks kuuks, kuid sõltumatult juhatastest on tema ametisse jäämine veninud. Nüüd on aga uus põhikiri saadetud siseministrile kinnitamiseks ja selle peatsel kinnitamisel lahku praegune juhatus.

— Mida aga olete nende väheste kuudega korda saanud?

— Eeskätt tuli parandada majanduslikku seisut, et pääseda üle võlgadest. Seltskonna toetusel on see õnnestunud. Oleme kirjastanud korvpallimängu määrused ja redigeerinud liidu tegevuse korraldamise määrusi. Kõiki esilekerkinud probleeme ja küsimusi on liit harutanud laia pleenumi ees, et vastuvõetavad otsused oleksid elulised ja mitte rohelise laua taga tehtult eluvõõrad.

— Mida pakub maavõistluste rinne tulevikus?

— Lätiga on saavutatud kokkulepe igal hooajal kahe korvpallimaavõistluse pidamiseks. Leeduga jätkame suhteid endist rada. Praegu taotleme korvpallimaavõistlusi Rootsi ja Saksaga. Kodumaal korraldame suurema linnade turniiri, milleks kogu Eesti on jagatud kaheksasse ringkonda. Pesapallis tuleb meistervõistlustele seada kindlam alus, millelt ta vahepeal on ära libisenud. Võrkpallis korraldame katseks meistervõistlused suvel.

— Kas on veel mingisugust uudist?

— Kui rahvusvaheline liit ei tee takistusi, siis püüame astuda läbikäimisse N. Venemaaga. Peale korvpalli peaks sellest eriti palju võitma võrkpall, milles venelasi võib pidada Euroopa parimateks. Nad mängivad küll veidi erinevalt, näiteks punkte loevad nad igas geimis 21-ni, kuid määrusi saab ühtlustada.

Mispärast ei stardita veeremängu euroopavõistlustel

Veeremängijate tegevusest informeeris veeremänguliidu põliseid juhatusliikmeid Tõnis Muru.

— Meie rindel erilist uudist ei olnud. Töö läks endist rada: peeti tavalisi võistlusi. Uudsuseks oli esmakordsete Tallinna meistervõistluste korraldamine. Veeremängijate pere laienemisestki ei saa seni juttu olla, kui pole juure rajatud uusi veerefeid. Senised on täiel määral üle kojutatud. Ka määruste osas ei toonud kõnesolev aasta muudatusi.

— Kas pole saadud mõelda välissuhete sõlmimisele?

— Mõeldud on küll. Olime vägagi huvitatud, kuidas oleksid lood veeremänguga Helsingi olümpiamängude puhul ja taotlesime ühendust soomlastega. Nüüd on aga kõigele sellele kriips tõmmatud.

— Veeremängus korraldatakse ka eurookavõistlusi. Kas neil on erinevad määrused, võrreldes meie omadega?

— Suur erinevus on keeglis endas. Neil on mänguabinõusid mitmet liiki, meie ajame läbi aga ühtlas- tega.

— Kas pole olnud kavatsusi startida euroopavõistlustel?

— Eeskätt nõuaks see suuri kulusid. Kui nendest saaks veel üle, tekivad takistusteks tehnilised raskused. Meie ei saaks korraldada eritreeningut, kuna peame oma radasid järjest välja üürima kallide kulude katteks. Võetakse aga rajad erimeeskonna treeninguks, peaks suur osa mängijaid loobuma. See tekitaks pahandusi. Ka tuleks ümber orienteeruda määrustes ja muretseda teissuguseid mänguabinõusid. Raskused on liig suured, vahest tulevik lahendab nad.

Raskejõustiklased on valvel

Raskejõustiku alad on ka tänavu olnud meie edukamaiks, millel on saavutatud suurimal määral rahvusvahelisi võite, mis on populariseerinud maadlust, poksi ja tõstmist üleriiklikult. Liidu esimees Oskar Kõster konstateeris eeskätt järgmist:

— Mida seal veel tahta. Oleme täitnud oma töökava nii palju, kui selle takistusi ei teinud sügisel puhkenud sõjakära. Maadluse euroopavõistlustel Oslos säilitasime endise positsiooni, poksi euroopavõistlustel tõusime esimese kuue rahvuse hulka ja tõstmises parandasime eelmise aasta tulemusi üsna tunduvalt. Maavõistlused on arenenud ladusalt, kui mitte arvestada nende maavõistlustega, mis sõja tõttu ära langesid. Kokku võttes oleme tippsaavutuste suhtes edasi arenenud. Kuid samal ajal on laienenud ka üldine kaader ja kõigil kolmel alal on ladvad paisunud. See on eelduseks, et kriisi pole karta ühelgi alal, võnkugu siis saavutused kuidas tahes.

— Seega siis ei mingisuguseid muresid?

— Oma mured on siiski. Maal laienenud huvi raskejõustiku vastu nõuab suuremal määral erialaõpetajaid kui neid praegu on. Siis saaks põhjalikumalt instrueerida ja üldine tase tõuseks kiiremini. Pealeselle on kogu sportlaskonnale suureks hoobiks segased ajad. Olümpia-ettevalmistus vältas viimse võimaluseni, mängude ärajäämisega tuleb aga otsida uusi eesmärke. Teisest küljest olen ma raskejõustiklastele kindel, et nad jätkavad treeningut ja ettevalmistust hoolimata tekkinud pettumustest ning on mehed kaskatel aegadel. Peame just kasutama seda ajavahe- mikk, mil välismaal arengu tempo sõja tõttu lõdveneb või paigale jääb, et endid järele kosutada, Endastmõistagi meie ei jäta kasutamata võimalusi välissuhete jätkamiseks ja uute sõlmimiseks. Midagi siidvat ses suhtes ma praegu ütelda ei saa. Küll aga oleme valvel.

Noorte spordiliidu organiseerimises raskem ajajärk seljataga

Noorte spordiliidu tegevuse kohta saime informatsiooni noorteühilt Gustav Kalkunilt.

— Kui räägitakse tagasiminekest noorte sporditegevuse alal, siis mõeldakse selle all, et Eesti Mängude tõttu ei saadud asuda kalendaarse kava teostamisele ettekatsetatud piirides. Süüdi oli see asjaolu, et ka noorte juhid olid rakendatud Eesti Mängude ettevalmistamisele ja läbiviimisele. Teisest küljest esines aga Eesti Mängudel ja nendel eelpeidustustel noori suurel massil. Eesti Mängudel toimusid üleriiklikud kerkejõustiku võistlused noortele, mis meenusid omaaegseid kooliõpilaste „olümpiaade“. Rakendumise tõttu Eesti Mängudele näitasid poiste spordimärkide võistlused väikest langust. Neid sooritati 1921 eelmise aasta 2751 vastu.

— Teie üldine mulje noorte üldorganiseerimisest?

— Tundub, et raskem ajajärk Noorte spordiliidu organiseerimistöös on selja taga. On loodud laiaulatuslikud eeldused koostööks noorte organisatsioonidega. Edasi tuleb luua kindlad koostöö alused ka eriliitudega. Selles võib eeskujui võtta jalgpalliliidult, kes on asutanud enda juure noorte sektsiooni, mis töötab noorte spordiliidu põhimõtete ja määruste alusel.

„E. Spordileht“

ilmub nüüd iga kuu alul

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Vorstitööstus ja lihaäri

Karl Habicht

V.-Kalamaja 7

Tel. 440-68

Ü/k.

Eesti Rahvapank

S.-Karja 19

Tel. 425-55

A-S. „Savi“

Pärnu mnt. 31

Tel. 459-88

Elektrotehnika büroo ja tööstus

V. Engel

Pikk 39

Tel. 444-53 ja 419-43

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

K. A. Rütman

A-S. Caferme

Virumaa Elektri A-s.

O-ü. Kalandus

Tennise põhiprintsiipidest ja

füsioloogilisest ettevalmistusest

E. Vines'i ja H. Cochet' järgi B. LEPIK

Tennis omab nagu iga teinegi spordiala mõningaid põhiprintsiipe, mida peab tundma igaüks, kes tahab saada heaks mängijaks. Laseme sellest pajatada kuulsal E. Vines'il.

Kuulsa Tildeni eelkäija Johnston oli 20-aastaselt Ameerika parimaks tennisistiks, kuigi ta kasv oli 165 sm ja raskus 57 kg. Teda nimetati pika Tildeni järele väikeseks Billiks. Kuidas suutis säärane lühike mängija võita endast pikemaid ja tugevamaid mängijaid ning tulla meistriks? Seepärast, et ta omas osavust, painduvust ja täpsust, mis on tennis suurema tähtsusega kui kehakaal ja füüsiline jõud. Kas väike Johnston suutis sooritada niisama tugevaid lööke kui temast suuremad ja tugevamad mängijad? Jah, suutis. Ainult kolm ameeriklast suutsid lüüa niisama tugevasti kui tema — Tilden, McLaughlen ja Gunder. Kuidas saavutas Johnston seda? Temal oli vigadeta koordineeritud liikumine ja ta oskas lööke sooritada õigel ajal. Ta õppis teaduslikult lööma kergelt ja täpselt. See oli tema edu saladus, millega ta kõiki võitis.

Kas teised Ameerika meistrid olid suured ja tugevad mehed? Ei. Peale tavaliste erandite kaalusid meistrid keskmiselt 70 kg. Sellest järeldub, et tennis suudavad väikesekogulised inimesed osutada samu võimeid kui suured. See ongi tennis suuremaid hüvesid — otsustab oskus, mitte jõud. Tennis ei ole maksev, et suur võidab alati väikest.

Tennist mängitakse peagu kogu maailmas enam-vähem ühtmoodi. On vaid üksikuid detailseid erinevusi löögimeetodis ja taktikas. Minult küsitakse sageli, kas ma tennis harrastama hakates mõtlesin saada meistriks. Olen vastanud, et mängisin mõnuks ja terviseks. Ka on küsitud, kas ma osutun täiuslikuks mängijaks. Mina usun, et ükski mängija ei ole täiuslik, ka mitte meistermängija. Ka siis, kui nad omavad meistritiitli, õpivad nad edasi mängima veel paremini. Kui teie saate meistriks või väljapaistvaks mängijaks, siis mängige armastusest mängu vastu, tervise pärast ja huvist võistlemise vastu.

Kuidas harjutada, et saada heaks mängijaks? Eeskätt teadlikult ja järjekindlalt. Lõpetage treening siis, kui tunnete, et võiksite veel tund aega mängida. Ärge harjutage tüütuseni. Kui tüdite, siis kaotate huvi mängu vastu. Omandage mängu täpsust, et võiksite palli suunata igasugusesse soovitatavasse kohta vastaspoole väljakul. Noorele näib see võimatuna, kuid ta eksib. Prantslane Lacoste omas imetusväärse täpsuse. Tema täpsus oli niivõrd fenomenaalne, et ta võis tabada vastaspoole mänguväljakule asetatud metallrahade pihta! Ka Johnston ja Tilden olid ses suhtes imetusväärsed. Suure täpsuse saavutamiseks on aga kõik meistrid pidanud nägema palju vaeva.

Täpsust omandatakse harjutamise kaudu. Selleks on olemas palju meetodeid (leiata B. Lepiku õppe- raamatust „Tennis“). Üks ja lihtsaim meetod on — mängida sageli, püüdes palli hoida väljaku piires. Kuid see meetod pole parim. Meistrid sooritavad täpsuse omandamiseks igasuguseid harjutusi. Vaatleme mõningaid neist.

Kirjeldan üht harjutust, mida isiklikult olen sooritanud. Minu elukoha lähedal oli suur sile sein. Sellele tõmbasin joone, mis kujutas võrgu kõrgust. Siis hakkasin sooritama lööke seina pihta, alul tasa ja kergelt, kuid nii, et pall satuks alati 3—5 sm joonest kõrgemale. Mõne aja järele saavutasin täpsuse, et võisin palli lüüa alati 3 sm kõrgemale joont. Edaspidise harjutamise raskendamiseks märkisin joonele kolm punkti, mida harjutamisel tabasin järjekindlalt. Säärase regulaarse harjutamise järele võisin palli alati saata sinna, kuhu soovisin. Ma lõin alati üle võrgu ainult 2—3 sm kõrguselt, mis on võistluses ääretu tähtsusega.

Tennisemängija füsioloogilisest ettevalmistusest kirjutab paljugi huvitavat Prantsuse kuulsamaid mängijaid H. Cochet. Toome sellest allpool tema oma sõnadega.

Karjääri alul oli minu ainsaks sooviks võita, ükskõik kes oli vastaseks. See näitas usku endasse, mis on edu pandiks kõigile, kes soovivad võita. Usk endasse tekkis minu füsioloogilisest olukorrast, vastupidavusest, mis lubas mind niipalju mängida ja võistelda kui aga soovisin ja ilma, et mul seejuures oleks tekkinud väsimust.

Ma ei olnud fenomeen. Minu vorm sõltus alati minu füüsilisest heaolust. Ma ei mäleta ühtki võistlust, kui pikk ja raske see ka ei olnud, mida ma oleksin lõpetanud kurnatuna, jõuetuna.

Pärast esimesi suuri võistlusi, mida sooritasin, nimetati mind viie seti mängijaks. Kui see ka nii oli, siis üksnes minu vastupidavuse tõttu. Alul tegin kogemuste puudumisel palju vigu, kuid võisin arvestada, et mul jätkub jõudu viimse seti viimse palli sooritamiseks. Viie seti mängija olin 10—15 aastat ja siis sai minust enamikul juhtumel kolme seti mängija. See oli mängu tundmaõppimise tulemus. Tänapäeval püüavad aga kõik noored võita kolme setiga ning nad seletavad mulle, et see olevat nende ainsaks šansiks võita...

Tennis on võistlus, nagu poks või jooks, kus sageli võidetakse viimasel minutil. Võib võita ka kiirelt. Enamikul võistlusil tuleb aga arvestada tasavärgise konkurentsiaga, mil puhul kõik sõltub füüsilisest vormist: võidab see, kes lõpul on värskem.

Millega võiksin abistada noori tennisõpru? Soovitan eelkõige vajalikku füüsilist eeltreeningut. Alalise vormis püsimiseks peab elama korralikult. See annab närvide tasakaalu, mis on tähtsaimaid elemente edukaks mänguks. Noored sageli mängivad mõnetunnilise magamise järele, kusjuures nad vahel ka võidavad. Kuid sellega nad koormavad närvisüsteemi. Kui tahetakse heast mänguklassist üle minna meistrite klassi, siis peab omama head füüsilist kehastruktuuri. Võib-olla on raske end noores ees piirata, kuid mis see puutub minusse. Meenutan neile vaid Wimbledonit ja teisi suurvõistlusi. Kas need ei vääri ohvri toomist?!

Meistrid peavad iga päev harjutama ja arendama oma lihaseid, uuendama refleksi, et löögi hõlpsamaks

Meie jaoksjatest

D. Vaiksaar

Möödunud kergejõustiku hooajal püstitati jooksudes rida uusi rekorde ning kõigi aegade tabelid on rikastunud uute suursaavutustega. Rõhutada tuleb, et tänavused suurtagajärjed ei pärine enam peamiselt Ameerikast, vaid ka Euroopa on annud rea maailmarekorde. Ameerika valitseb veel vaid sprindides. 400-meetrist alates Euroopa mängib tähtsat osa. Teadagi tuleb seda kõigepealt lugeda sakslaste suurässa Rudi Harbigi teeneks, kuid sealjuures ei tohi alahinnata itaallast M. Lanzi't, kes õieti sundis Harbigi maailmarekordidele. Harbig omakorda on vedanud teisi sakslasi suursaavutusteni.

Tänavu on ka 1500 m olnud suureks üllatuseks. Soome-Rootsi maavõistlus tõi tagajärgi, mida mitmel aastal pole nähtud. 21-aastase Arne Anderssoni 3.48,8, Ake Janssoni 3.49,2 ja Hartikka 3.50,0 räägivad ise oma eest. Ameerika on tahaplaanile jäänud. Ennekuulmata on, et parim jänki Rideout 3.51,6-ga on tänavuses edetabelis alles seitsmes. Pikemates maades domineerivad edasi soomlased, kuid ainuvalitsejad on nad ainult 10.000 m-is. 5000 m-is on aga esimese kümne hulka tunginud tervelt 6 muu päritoluga meest. Rootslasi on nende hulgas kolm, eesotsas soomlaste suurima ja kardetavama vastasega „Kälerne“ Henry Jonsson'iga. Eriti silmapaistev on sakslaste edenemine selles distantsis. Läänud aastal oli nende rekord alles 14.48,8, tänavu on seda tagajärge ületanud juba kuus meest ja koguni viis meest on pääsenud alla 14.30, millele isegi soomlased ei suuda vastu panna, kellel ainult 4 meest on alla 14.30 pääsenud. Hinnata tuleb ka veel J. Kusocinski (†—?) rekordi 14.24,2. Ungarlasedki on jõudsalt edenenu. Ka ei tohi unustada pisikest itaallast Beviaquat, kes juba Pariisis euroopavõistlusil tegi tublisti peavalu „kuldveebile“ Salmisele.

Nii siis näeme, et ühelt poolt Euroopa on tegemas tõsist rünnakut Ameerikale keskmaades ja soomlasile on tekkimas kardetavad võistlejad pikamaajooksudes.

Kas ei tuleks muuta arvamust, nagu oleks ainult Ameerikalt ja Soomelt õppida? Näeme, et mujalgi

teatud süvenemisega suudetakse palju teha. Tõsiasi on ju küll, et järele jõuda on kergem kui ise teed rajada, sest siht on juba ees olemas. Aga saavutus on lõpeks ikkagi saavutus.

Sakslaste edasijõudmist pikemates maades tuleb seletada teadliku jooksusse süvenemisega ja spordijuhtimisega. Kui enne Saksas joosti enamasti lühemaid maid ning üldse keskmaadest alates pikemate maade viljelemine oli väga piiratud, siis nüüd näeme seal juhtivalt poolt seatud võistluskavades ikka ja alati pikemaid maid.

Soomeski nägime ümberorienteerumist. Võistluse kavadesse võeti A. Valste algatusel palju enam 5000 m ning 10.000 jookse kui varem aastail. 10.000 m joosti mõni aasta tagasi peagu ainult meistrivõistlusil, nüüd on aga selle kavasse võtmine päris sagedane.

Eelnev arutus tahab kõigepealt viidata sellele, et on võimalik jõuda tippudeni ka oma teed käies. Tähtsa koha sportlikus arengus omavad võistlused ja nende jaotused.

Kui mõni aeg tagasi ei tahetud peagu kuuldagi Soome eeskujust kergejõustikus, siis viimasel ajal on jälle Soome saanud ülimoodsaks. Ollakse valmis kasvõi kopeerimiseks. Kuigi meie kliimatiliselt ja rassiliselt oleme soomlastega ühesugusel alusel, mentaliteedilt ja spordi arengus oleme siiski erinevad. Soomes on peamiseks õpetuse aluseks eeskuju. Meie aga peame edasi pääsema ilma selleta. Kui seal tehnika-stiil on endastmõistetav, siis peame meie sellest alles looma pildi ja selle järgi õpetuse, mis on vajalik edasijõudmiseks.

Õppevõtete ja õppesüsteemi leidmiseks peaksime rakendama võimalikult palju asjast huvitatud ringkondi, kuna võistluste korraldamisega peaksime harrastajate hulka püüdma suurendada. Siin on aga kõigepealt vajalik üksteisemõistmine ja usaldamine. Järgnevalt püüan analüüsida möödunud jooksude hooaega ning esile kerkinud tehnilisi probleeme.

sooritamiseks saavutada painduvust ja oskust. Kui teil on nõrk ranne, harjutage käsikutega (hantlitega). Jalgade harjutamist võib piirata hübitsaga hüplemisega. Refleksi uuendamiseks töötage palliga võrgu juures jne.

Võib-olla kõlab paradoksaalsena, kui lausun, et parimaks ettevalmistuseks tennis on mitte mängimine. Seda võib aga soovitada algajatele. Selgitan: kes alustab tennis mängimist heas füüsilises konditsioonis, teeb suuremaid edusamme kui tema sõber, kes mängib magamata ööde järele ning nõrga kehalise ettevalmistusega. Seega siis esimeseks tingimuseks on: heaervislik seisukord ja terve närvikava.

Peale selle peab ette valmistama pingutusteks. Pingutused tennis on raskemaid ja suuremaid, mida sportlasel tuleb taluda. Ettevalmistuseks selleks on tugev töö kehalise kasvatuse alal. Kõik uustulnukad lausuvad, et viie-seti-mäng tennis on raskem lõpuni viia kui kõva jalgpallimatš. Iseäranis mõjub ta närvidele. Kahjulik on tennisistidel sõuda, tõsta raskusi jne. On vaja leida sobivaid harjutusi keha paindumise arendamiseks. Väga soovitatavad on rootsi-võimlemise liigutused. Peale võimlemise, millele igapäev

pühendatagu 10—30 minutit, on soovitatavad stardiharjutused. Viimastest on kasu eriti siis, kui neid sooritatakse liigutuste tegemiste vahel, mitte aga käskluse järgi, vaid mõne asja liikumise korral. Sel puhul ühes lihaste tegevusega areneb nägemise refleksi. Soovitatavad on ka jooksuharjutused — parajal tempol 1500 m.

Nöörihüpped on suure tähtsusega, kuna nad ühtlaselt arendavad jalgu, kopse, hingamise rütmi, vastupidavust ning annavad kätele painduvust. Edasi on vaja rahustavaid harjutusi südametegevuse rahustamiseks, mis ühtlasi annavad rahu närvikavale ja suurendavad rinnakorvi.

Peale kehalise ettevalmistamise harrastatagu ka teisi spordialasid — jalgpalli, jäähokit, rajal jooksmist. Enda arengul olen kõige rohkem võlgu hokile.

Olla vormis — tähendab omada kiiret refleksi, täpset silma, head kehalist tunnet ja hingamist jne. Vaba hingamine, mis on saavutatud jooksuga või uisutamise, võimaldab olla värske ka pärast rasket heitlust. Puhkus enne võistlust on teiseks aluseks parimale kehalisele ja vaimsele heolule.

Kõiki neid soovitusi silmas pidades ja täites võite julgesti haarata rekети ja astuda tennisväljakule.

Kõigepealt tuleb sprindi kohta tähendada, et siin nagu murdus mingi pais. Terve rea tublisid tagajärgi võime kirjutada oma tänavuse edetabelisse. Osalt on neid saavutusi soodustanud küll ka ilmastik, kuid seda on olnud eelnevailgi aastail. Näib, et meie jooksjad on muutunud enam individuaalsemaks. Teatavasti on sprindis otsustava tähendusega sammude tihedus. See oleneb kõigepealt loomulikust kiirusest ja on suuresti sõltuv lihastikust. Mida kergem on lihastik, seda kiirem on vastus ärritusele ning see väljendubki astumise kiiruses.

Edasiliikumise kiirus on aga peale astumise kiiruse korrelatsioonis veel sammupikkusega. Niisiis tuleb arvestada mõlemat. Jooksja, omades võimsa lihastiku, suudab arendada suurema sammu pikkuse ja peabki seda tegema, et kompenseerida võimalikku astumise kiiruse kadu.

Näiteks võtame tugevate lihastega Harry Aumere, kes, nii imelik kui see on, jookseb 200-m-is esimese saja kiiremini kui teise. Seda võib seletada seega, et kurvil teatavasti samm venib pikemaks ja sammu-tiheduse samaks jäädes saamegi loomulikult kiirema aja. Aumere, omades tugevad reielihased, on nähtavasti arenenud ainult sammu tiheduse suunas, kuna tema füüsilist struktuuri arvestades peaks sammu pikkuse viimistlemine enam tähelepanu leidma. Usun, et seda tehes tema arengu kurv peaks võtma püstisema suuna. Näib, et takistuseks sammu pikendamisel on füσιο-mehaaniliselt põhjendamata ühekülgne varvastel käimise kultus treeningul. Peaks leitama säärased võtmed, mis põhinevad teadlikkudele alustele. Põhimõtteks peaks olema, et treeningul aeglasema jooksu juures lihased toimiksid samaselt kui võistlusjooksus.

Edasi tahaksin peatuda A. Hallikul, kes näib omavat kuidagi liiga kõrge jooksu. Võibolla käte allapoole viimine viiks enam maa ligi ja tõuge kasutatakse ratsionaalsemalt ning jooks muutuks sulavamaks.

Tänavu end maksma pannud Tartu poisi E. Nurga juures on täitunud kartused, et teda hakatakse liiga palju kasutama ning järjest antakse võimalusi rekordijooksudeks. Kui on olemas teatud edu, mis on loomulik järjest täieneva noore juures, siiski tohiks temagi juures puudusi leida. Läänud aastal Nurk omas tublile tõukele põhineva vaba jooksu, tänavu aga nägime metamorfoosi, nimelt tema jooks muutus enam-vähem otstarbetuks haaramisjooksuks. See esineb enamasti ikka juhul, kui pingutatakse.

Sprindimaades on tähelepanvõetav edu 400 m-is. Siia on tulnud juure mõned lootustäratavad mehed, nagu E. Ülevain, J. Kukk, — kelle vooruseks on jõulisus ja võrdlemisi sulav jooks.

Peab ütleva, et Viljandi on annud rea tublisid mehi. Kalam'i innustus ja eeskuju on suurepäraseid tagajärgi annud. Loodetavasti meeste koospüsimisel võime Viljandilt oodata veelgi enam.

Mõningate juures võib täheldada kalduvust hoog tööle. Nähtavasti ollakse arvamisel, et tagajärgedeni jõutakse paremini ruttamisega. Usun siiski, et suured saavutused põhinevad põhjalikul ja võrdlemisi tagasihoidlikul harjutusel. Lauri Pihlaka n.-n. „aeglaselt kiirustamine“ peaks saama meilgi parooliks.

Pikemais distantses võiks mainida, et populaarsemad meil näivad olevat 800 m ja 1500 m, kuna sellest pikemaid maid harrastatakse vähem.

Uusi mehi viimasel aastal, vähemalt esimese kümne hulgas, peale E. Villa polegi. Siiski ka E. Piisang on peagu uustulnuk. Keskmise tase peaks olema veidi tõusnud, tipp aga langenud, sest E. Veetõusme, kes praegu on sõjaväes, ei võigi omada läinud aastast särtsu. Pealegi siirdumine 1500 m-ile ei ole hästi mõjunud 800 m-le. Näib olevat põhimõte, et 800 m mehe kõrvalalaks sobivaim on 400 m. Kõik ses suunas kal-lakud on lõppenud hästi (Harbig, Lanzi), kuna vastu-pidisel on mõjunud halvasti (Teileri, Peussa). Vee-tõusme kohta ei saa öelda mingeid erilisi tehnilisi puudusi, mis oleksid tänavu tekkinud. Ainult üht võiks

öelda, kas ta ei peaks treeningus pisut tagasihoidlikum olema ja andma aega arengule.

Veetõusmega umbes üheaegne E. Hurt on tänavu hakanud kuidagi sammu venitama sääre ettependeldamisega, mis aga sammu tihedusele mõjub halvasti ning rütm kannatab päris tublisti.

E. Piisangult ootaksin enam sulavamat jooksu. Võibolla temagi natuke liiga ruttu püüab jõuda tagajärgedeni, aga kas siiski ettevaatus ei tuleks kasuks, pealegi kui ei omata perfektset tervist.

Uus mees E. Vill omab ilusa rütmiga, tasakaalustatud sammu pikkusega ja tihedusega jooksu. Loodetavasti saame temast Veetõusmele stabiilse paarimehe 800 m-l.

Rõõmustav on F. Tunгла edasimine. Nüüd näib tema jooks kõigest liigihast vabanenud olevat. Puudusena võiks vast mainida rütmilist mittetäielikkust valdamist. Viimasena käsitaksin siin tänavu keskmaadele siirdunud O. Juhansoo'd. Tema jooks näib kuidagi paranenud olevat, kuigi see ainult näilik on. 1500 m tempo nõuab kiiremat astumist, sellega jääb ära tarve sammu venitada. Kehaseis näib puudulikuna, puusavöö peaks kerega rohkem ühele tasapinnale tulema. Praegu asub see liiga taga ja jooks on puusavööst takistatud.

Lõpuks siirduksin meie kergejõustiku valulapse — pikamaa jooksu — juure. Siin tuleb kõigepealt kõne-alla E. Prööm — meie tubli ja järelejätmatu stajer, kes ka miilis on kardetav igale Eesti jooksjale. Tedagi pidurdas kevadine haigus, pealegi asus selle järele veidi vara võistlema. Aga tänavu oli ta tisteile absoluutselt kättesaamatu. Loodame, et Prööm niipea ei jäta jooksmist, vähemalt mitte enne, kui on olemas vääri-lised järglased.

Kahju, et A. Anier sai oma võimeid vähe näidata. Temaltki loodame palju, vähemalt 10.000 m Eesti rekordi. Loodetavasti suudab ta talve jooksul kõrval-dada olemasolevad vead.

Edasi tuleksid kõne alla A. Saar ja R. Kalm, kes tehniliselt vägagi algelised, aga vastupidavad. Kahju ainult, et nad pidid tegema järjest ainult tugevaid jooke, ilma et eelmine oleks jalgadest väljas, mis lõppeks Kalmule tegi jooksu isegi veidi vastikuks.

Pikamaajooksus, eriti 5000 m on tähelepanvõetav tubli edasimine. Kõigil vist on meele Eesti Mängude tubli 5000 m, kus kuus meest pääses alla 16 minuti piiri. See näitab, et meil ei ole materjalist puudu.

Lõpuks tahaksin siiski veel kõnelda kahest mehest — V. Reinvelt'ist ja E. Rätsep'ast. Esimese kohta peaks ütleva, et ta omab harukordselt ilusa ja otstarbeka tehnika. E. Rätsep, omades hea materjali, peaks kevade-ti algama ettevaatlikumalt ning püüdma enam süve-neda jooksu treeningusse. Temast peaksime saama tõesti suurepärase tippjooksja.

Üht asjaolu tahaksin puudutada meie jooksjate juures. Nimelt meil püüavad algajad alustada sama treeninguga kui vanadki jooksjad seda teevad. Alul tuleks joosta tehnika saavutamiseks. Kui juba mõni aasta on tööd tehtud ja midagi saavutatud, siis alusta-tagu sihikindla treeninguga. Väga sagedane on nähe, kus jooksja varakevadel hakkab vägevast harjutama, aga juba poolel hooajal või hiljemalt järgmisel hoo-ajal pole temast midagi kuulda. Jooksmisega tuleb enne harjutada, siis alles võib tõsiselt treeningut alus-tada. Seda arvestagu ka need, kes tunnevad end kutsu-tud olevat treeningukavasid koostama. Iga avalikuks tarvitamiseks määratud treeningukava peaks sisaldama märkuse, milliste tulemustega mehele see määratud on. Siis jääksid eeltähendatud õnnetused ära.

Nagu juba eelpool tähendasin, üheks abinõuks sportlaste arengu kujundamisel on võistluste korralda-mine. Meie murdmaajooks on ka liiga varasel täht-ajal. Kõige sobivam selleks oleks maikuu kolmas pühapäev, siis jääks veel kahe-kuni kolmenädalane vaheaeg raja hooaja alguseni. Murdmaajooksu võist-lusele vaatame kui kevadise töö lõppkatsele, mitte aga kui iseseisvale spordialale.

Matemaatilisi aspekte hüpetele

E. Kulmar, stud. ing. mecf.

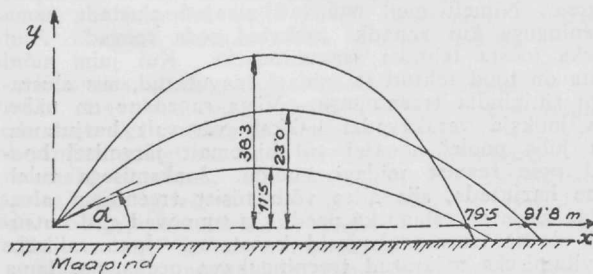
Modernse treeningu juhtmisel omistatakse järjest enam tähelepanu kriitilisele analüüsile sportlase liigutuste tegemisel, elimineerides kõik üleliigse ponnistuse sooritamisel. Inimese keha liikumisel, nagu ka iga masin, on ühenduses olev mehaanika aksioomidega. Eriti hästi on dünaamika printsiibid koheldatavad hüpete ja visete juures.

Visked. Pesapalli liikumist õhus peab eristama sportlase hüpest kõrgusele või kaugusele. Kuid mõlemal juhul — liikudes juba õhus — allub keha ainult välispidistele jõududele. Poleks õhu vastusurvet, keha liiguks trajektooril, milleks on täpne parabool, sest väliseks mõjuks on gravitatsioon, andes liikumise $g = 9,81 \text{ msec}^{-2}$ maa poole. Hüppaja raskus, olles massiga proportsionaalne, pole igal pool täpselt sama, sest võrdetegur g on väikestes piirides sõltuv maakera laiuskraadist ja kõrgusest merepinnast. Näiteks, oletades täpselt samu olukordi, sportlane, kes põhjanabal (!) hüppas 8.00 m, saavutaks ekvaatoril tagajärjeks 8.04 m. Erinevus ainult $1/200$.

Õhu vastusurve suurus väikestel kiirustel on ligikaudselt võrdeline keha kiiruse ruuduga, s. t. keha lennukiiruse kahekordistusel oleks vastusurve neljakordne.

Järgnevad arvutused käsitlevad probleeme õhuta ruumis, sest õhutakistuse arvutamisel muutuks selgitus komplitseerituks ja liiga pikaks, pealegi nõuaks see lugejalt korrektseid teadmisi dif. ja integraalarvutuses.

Oletame, et pall visatakse kiirusega $v = 30 \text{ msec}^{-1}$ järgmiste nurkade all $\alpha = 30^\circ$; 45° ; 60° horisontaaltasapinnast ruumi, siis lennukaugus (x) arvutatakse valemist $x = \frac{V^2 \sin 2\alpha}{g}$ ja lennul saavutatud kõrgus (y) maapinnast, õigemini ettekujutatavast horisontaaltasapinnast palli käest lahtilaskmise momendil, $y = \frac{(V \cdot \sin \alpha)^2}{2g}$

Joon. 1

Joon. 1 koostamiseks asetame arvutusel saadud x väärtused abtsissile ja y väärtused ordinaadile. Selgub, et suurim distant saavutatakse viskel 45° all. Kuna pall lahkub viskaja käest umbes 2.20 m kõrgusest maapinnast, siis moodustavad 30° ja 60° all visatud mõõdetavad kaugused diferentsi ($\sim 2.50 \text{ m}$) väiksema viskenurga kasuks.

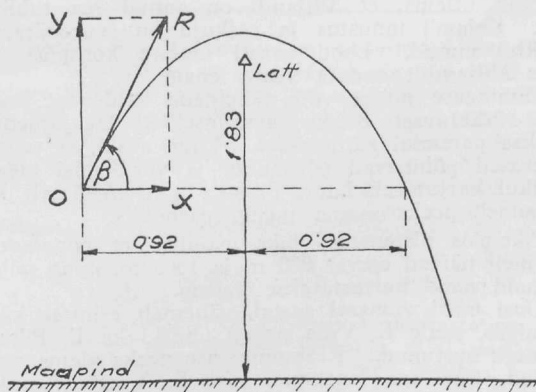
Raskuskese. Iga raskuset kulgeva kujutitava telje suhtes oleks keha tasakaalus.

Kuna pallil on kindel kuju, siis asub ta raskuskese tsentris. Sportlasel, kes seisab sirgelt, asub raskuskese umbkaudu puusade lähedal, — kõhu sees. Painutades ülakeha ettepoole, sunnitakse ka raskuskese liikuma ettepoole. Raskuskeskme liikudes kõrvil õhus on võimalik muuta kehaasendit just raskuskeskme olemasolu tõttu, kuna punkt hoidleb kindlaks määratud teed. Seetõttu keskme liikumine maapinna suhtes on absoluutne ja keha suhtes relatiivne. Teiste sõnadega, mida ka hüppaja teeks õhus, on see asjatu lennutee pikendamiseks, sest see on kindlaks määratud äratõuke kiirusest ja nurgast.

Kõrgushüpe. Sooritades seda ala, hüppaja raskuskese peab lennul kujutama kõrge parabooli (joon. 2). Lähemine latile annab hüppajale horisontaalkiiruse (\overline{ox}), äratõukel saavutatakse vertikaalkiirus (\overline{oy}). Neid komponente võib vaadelda kui vektoreid, milliseid parallelogrammi abil liitmisel annavad resultantkiiruse (\overline{OR}) vajaliku tõusunurgaga (β).

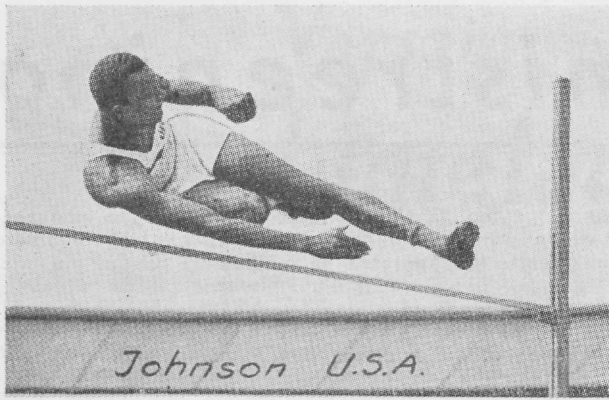
Kasutades sisejala stiili ja latti küljega ületades, peab asetsema parabooli hari vähemalt 15 cm kõrgemal latil. Kui 183 cm pikkune hüppaja (raskuskese umbes 107 cm maapinnast) soovib ületada enda kõrgust, peab ta raskuspunkti tõstma vähemalt 91 cm, milleks on tarviline järgmine vertikaalkiirus $\overline{oy} = V_v$; $V_v = V \cdot \sin \beta$ — kus $v = \overline{OR}$ tõus meetrites $0.91 = \frac{(v \cdot \sin \beta)^2}{2 \cdot 9.81}$, millest

$$V_v = \sqrt{2 \cdot 9.81 \cdot 0.91} \cong 4,2 \text{ msec}^{-1}$$

Joon. 2

Raskuskeskme lahkumine koos kehaga maapinnalt toimub umbes 0.92 m kaugusel lati vertikaaltasapinnast, andes ruumi tõukejala ülestoomiseks. Kui hüppe kulminatsioon on latil, toimub maandumine teisel pool samal,

kaugusel. Seda arvesse võttes leiame horisontaalkiiruse $OX = V_h$ $V_h = V \cdot \cos \beta$; kaugus meetrites $1,84 = \frac{V^2 \sin 2\beta}{g} = \frac{2 V \sin \beta \cdot V \cdot \cos \beta}{g} = \frac{2 \cdot 4,2 \cdot V \cos \beta}{9,81}$,

$$\text{millest } V_h = \frac{1,84 \cdot 9,81}{2 \cdot 4,2}$$

V_v ja V_h vektoriaalselt summeerides leiame saavutiskiiruse $v = 4,7 \text{ msec}^{-1}$ ja tõusunurga $\beta = 63^\circ$.

Kõrguse ületamine oleneb veel sellest, kuidas valitseb keha, arvestades tema raskuskeset ja sellest tingitud lennukõverat. Lamades korrektselt latil, juhitakse tõukejalg läbi vahemaa parabooli tipu ja lati vahel. Visatakse alumine käsi võimalikult õlaga allapoole, annab see kehale kerge tõste latil ja liigitusest on kasu, kui seda tehakse õigel momendil.

Peab arvama, et tuleviku domineerivaks stiiliks on rinnaga (ka seljaga) üle lati rullumine sisejala tõukel, kus raskuskeset on vaja vähem tõsta kui küljega ületamisel.

K a u g u s h ü p e. Kuna üldiselt teatakse, et maksimaalne kaugus saavutatakse viskel 45° all (tühjuses!), siis paljud õpetajad soovivad kätte saada seda nurka ka kaugushüppel. Seda võib teha küll hoota hüppel, kunagi aga mitte hooga kaugushüppel, sest hüppaja kiirus pärast äratõuget (nagu kõrgushüppel) on resultaat jooksukiirusest (V_h) ja äratõukest (V_v). Saab tõendada, et $42-45^\circ$ hüpe ei anna suurimat kaugust, vaid pealeselle on füüsiliselt võimatu saata raskuskeset ruumi sellise nurgaga horisonttasapinnast.

Kujutleme, et hüppaja, kes tõukemomendini liigub kiirusega OX (joon. 3), tõukel saab kiiruse OY nurgaga γ vertikaalist. Resulteeriv kiirus OR määrab keha tõelise liikumise ruumis ja β on raskuskeske või ka keha tõusunurk.

Ei ole tõenäoline, et saavutatakse identne vertikaalkiirus kõrgushüppajaga, kes kontsentreerib kogu energia keha tõstmisele. Järgnev tabel (I) on koostatud oletusel, et kiirus $V_v = 4,3 \text{ msec}^{-1}$ saavutatakse. Teine tabel on arvestatud tõenäolisema kiiruse $V_v = 3,7 \text{ msec}^{-1}$ kohta, kusjuures horisontaalkiiruseks (V_h) on võetud $\sim 11,1 \text{ sec}$ 100 m ühtlaselt katmiseks. Kaugused on antud mitmetel suundadel üles, mis praktiliselt võimalikud.

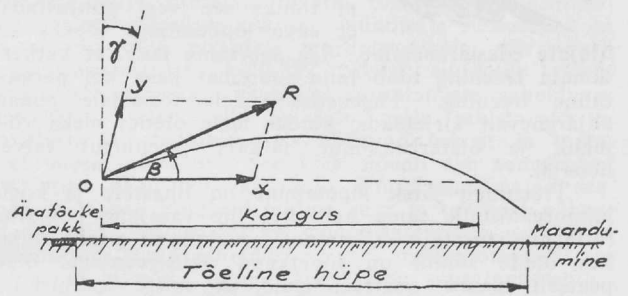
I II

Nurk γ	$V_v = 4,2 \text{ msec}^{-1}$		$V_v = 3,7 \text{ msec}^{-1}$	
	Nurk β	Kaugus	Nurk β	Kaugus
0°	25°	7.93	22°	6.86
15°	22°	8.57	19°	7.32
30°	18°	8.45	16°	7.05
45°	14°	7.47	12°	6.22
60°	10°	6.28	8°	4.57

Kokku võttes peab nentima:

1) Ühelgi juhul pole saavutatud 45° tõusu, ka siis mitte, kui äratõuke pingulus on suunatud vertikaalselt üles ja suurima kiirusega, on tõusunurk ainult 25° .

2) Mõlemal juhul äratõukenurk 75° maapinnast või 15° vertikaalist annab suurema kauguse kui vähemad või suuremad nurgad. Samal ajal tõusunurk β omab väärtuse $\sim 20^\circ$.

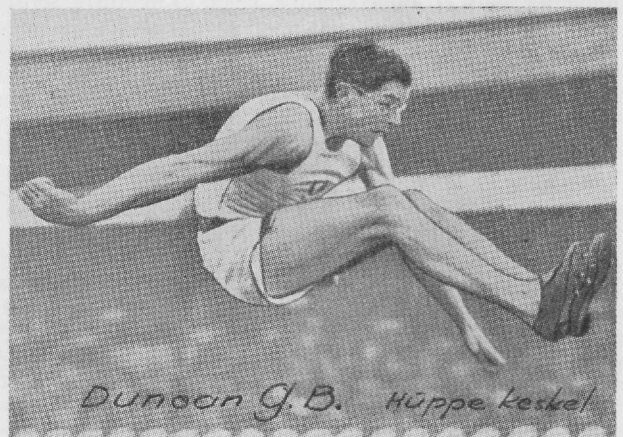
Joon. 3

3) Et $V_v = 4,2 \text{ msec}^{-1}$ on liiga suur, sest annab kaugused, mis oleksid ületamatud, ka Jesse Owensile. Kiirus $3,7 \text{ msec}^{-1}$ on vastuvõetavam, peab aga meeles pidama ja lisama tabeli arvutustele:

a) $\sim 30 \text{ cm}$ asjaolul, et raskuskeset on eespool paku äratõukel,

b) $\sim 45 \text{ cm}$, maandudes pärsitakse (pidurdatakse) raskuskeskme liikumine võimalikult maapinna lähedal.

Hüppel tegelikus olukorras õhuvastusurve tõttu tekib trajektoori lõpu järsk langemine, seega ka arvutistest lühema tagajärje saavutamine. Seetõttu tuleb korrigeerida veidi ka äratõukenurka, vertikaalist arvatuna — suuremaks. Kuna õhus on võimalik keha asendit muuta, siis peab seda tegema õhutakistuse vähendamiseks. Tegelikest stiilidest annab väikseima vastusurve kera hüpe. Seega on ka selge stiili paremus, missugune arvatavasti muutub valitsevaks teiste ees (Owens!), — mis on tihti efektsamad, ent ilma erilise tulukuseta. Täpsem eritelu puutub juba treeningusse, mille käsitlemine pole käesoleva, põhimõtteid selgitava, kirjutise ülesanne.

Talvine ujumistreening

Kuigi meil puuduvad aja- kohased siseujulad, kus ujujad võiksid suvehooaja lõppemisel jätkata oma treeningut, ei tohiks see veel põhjustada, et suve lõppemisega lõpeks ka ujujate edasiarenemine. Iga sportlane teab, et katkestamata treening toob talle suuremat kasu kui perioodiline treening. Tugenedes sellele tõsiasjale püüan alljärgnevalt kirjeldada, kuidas meie oludes oleks võimalik ja otstarbekohane jätkata treeningut talvehooajal.

Treeningu järsk lõpetamine on lihastele ja kogu inimorganismile sama halb kui liig varajane pingutus (ettevalmistuseta võistlemine). Järjekult peab ujuja, kes olude sunnil on lõpetanud välistreeningu, õige peatselt asuma sisetreeningule, et mitte kahjustada lihaseid, millised suve jooksul on teinud suuri pingutusi. Lühemaajaline puhkus on loomulikult mõeldav, kuid meie lühikesel suvel juures ei tarvitse see olla eriti pikk. On juba iseloomustavaks nähtuseks, et meie ujujad saavutavad oma võistlusvormi alles suve teisel poolel, kui mitte päris hooaja lõpul. Seega on nad just siis sunnitud treeningust loobuma, kui neil selleks kõige vähem oleks põhjust.

Võib-olla pole see otseselt ilmnunud kõigi võistlejate juures, kuid tegelikult kõik meie ujujad harjutavad ometi peaaegu võrdseis tingimuses. Asudes sisetreeningule, peab iga ujujal olema teada, mida ta sellega püüab ja loodab saavutada. Meie oludes on talvise treeningu eesmärk hoida vormis neid lihaseid, millised ujumisel on eriti olulised. Kuid piirduda ainult sellega oleks liialt vähe. Aeg-ajalt tuleb treeningu koormat suurendada, et lihased ja kogu organism edasi areneksid. Selline ettevalmistus tagaks ujujale juba suvehooaja alguseks küllaldase võistlusvormi.

Sisetreeningu aluseks on intensiivne sihtvõimlemine. Tuleb valida vastavad harjutused õla, kõhu, jala ja käsivarte kui ka kaela lihastele. Seejuures ei tohi unustada painduvuse ja liigendite nende kinnisusest vabastamise harjutusi. Viimased on eriti tähtsad, sest puiste ja paindumata liigenditega ei saavuta ujuja kunagi ujumisel nõutavat sujuvust. Sihtvõimlemise juure kuuluvad esimeses järjekorras ujumise liigutused nii kätele kui ka jalgadele. Tehes talve läbi intensiivselt ujumisliigutusi, kindlustab iga ujuja endale juba varakevadeks vajaliku võistlusvormi. Liigutuste sooritamise ei tohi aga sündida kuidagi ükskõiksest, hooletult, mis ei annaks erilist kasu. Liigutuste soori-

tamisel tuleb tähelepanelikult jälgida nende otstarbekust ja mitte unustada stiili nõudeid. Just liigutuste lakkamatu korrapärasus ja kõikumata ühtlus on see, mis tagab ujujale vajaliku libisemise. Meie ujujatele on talvine periood suurepäraseks ajavahemikuks stiili kindlaks kätteõppimiseks. Suvi on meil ju äärmiselt lühike ja ujuja on tahtmatult sunnitud rohkem tähelepanu juhtima vastupidavuse arendamisele kui stiili puhtusele. Kui olla vastava innuga asja juures, õpib talve jooksul suurepäraselt valitsema oma liigutusi. Sellisel kõrvaldame stiilist väljalangemise hädaohu miinimumini.

Südame ja kopsude tegevus on ujujale n.ü. eluküsimuseks. Nende tähtsate elundite eest hoolitsemiseks sooritatagu iga päev korralikke hingamise harjutusi. Sobivamaks mooduseks on n.-n. „perioodiline hingamine“, milline väga kõrgelt on hinnatud Saksamaal. Selle harjutuse sooritamise toimub järgmiselt. Enne magamaheitmist sooritatakse lühike jalutuskäik, kestvusega umbes 15–20 min. Kiires käigus sammudes tuleb püüda hinge kinni hoides sooritada keskmiselt 50–60 sammu, siis sügavalt sisse hingates aeglaselt edasi kõndida, kuni hingamine muutub taas normaalseks, pärast mida uuesti alustada kiirkäiguga jne. Sellisel umbes 10–12 korda harjutada on suurepäraseks abiks suvisel vettehingamisel.

Nüüd suusatamisest kui alast, mida ikka on peetud ujujatele sobivaks ja kasulikuks. Suusatamine on meile, põhjamaalasile, kahtlemata kasulik, kui teda sooritada õieti. Ujujatele soovitatav suusatamise moodus oleks järgmine. Kui aega ja lund jätkub, siis sooritada pikem suusamatk, keskmises tempos, ühes mõningate kiirendustega. Hoiduda aeglasest logelemisest ja asjatust soojust kaotusest. Viimast asjaolu tuleb pidada eriti silmas. Keha olgu ikka ja alati soe, samuti ka jalad. Suusatamisel tuleb seda eriti meeles pidada.

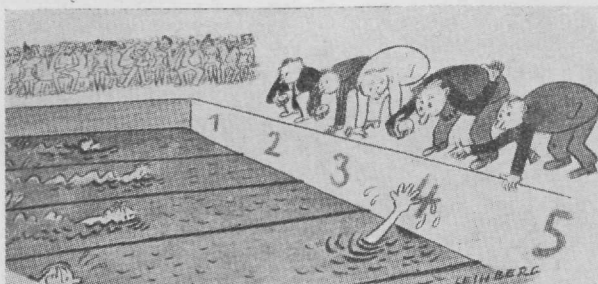
Nädalas mitu korda pikemaid suusamatku teha pole soovitatav. Kord nädalas pikem matk ühes kiirendustega, nii et treeningu lõppemisel keha tunnetab möödunud pingutust. Nädala sees oleks kohasem teha lühikesi, kuid kiireid suusatuure, kestvusega umbes tund-kaks. Nende sooritamisel peab ujuja tähelepanelikult jälgima ka liigutuste sulavust ja korrapärasust — suusatamise peamine kasu ujujale peitubki just tema stiili põhiolemuslikus sarnasuses ujumisega. Kuid loodetud kasu ilmneb vaid siis, kui suusatreeningul jälgida tähelepanelikult ja püsivalt suusatamise liigutusi. Mitte asjatult rabelda — stiilivaeselt ja räpalt mahajoostud kilomeetrid ei anna mingit kasu. Liialduse korral võivad nad põhjustada koguni enneaegset ületreeningut.

Aeg-ajalised vettehingamised kodus, milleks kasutada suuremat pesukaussi, on samuti vägagi soovitatavad, eriti aga neile, kes suvel on tihti kannatanud korrapärase hingamise all. Hariutanud talve läbi vettehingamist, tunneb ujuja end suvel vees palju kodusemalt ja ujumise areng toimub kiiremalt.

Tallinna ujujatele, kellel on võimalik kasutada siseujulat, on muidugi iganädalane tegelik ujumine ainult kasuks. Kõige sobivamaks treeningprogrammiks oleks siin jalgade treening ja stiili-ujumine. Iga kahe nädala äärele võib siis katsetada 100 m kiiresti ujumist, kuid ikkagi stiilipuhtalt, mitte rappimisega. Viimane ainult pidurdaks edaspidist arengut, kuid stiili nõuetest kinnipidamine viib sihile, milleks on — ujumise taseme tõstmine!

FELIX JÖKS.

Välismaa nali

„Number 4, kas see on tõesti teie käsi?“

Varsti

lumelagendikkudele!

Kehakasvatus Eestis on mõnede spordialade arvel kujunenud masse haaravaks. Suusatamine on siiani hõlmanud küllaltki laiul hulki, et teda õigustatult nimetada mass-spordialaks ja seada esirinda. Kõrvutades suusatamist võimlemisega, leiame siit nii palju ühist, sest nii ühe kui ka teise alaga tahetakse pakkuda sisulist rahvasporti.

Eesti suusasporti on tahetud näha väga võimsa alana teiste spordialade kõrval. Siiani oleme pidanud leppima tagasihoidlikkusega suuremate jõukatsumiste korral naabritega. Peaks küllaltki selge olema, et sarnaste ebakorrapärase talvede juures, mis on olnud viimastel aastatel, ei ole mingisuguseid väljavaateid edule. Miks ei peaks võimlejate liidu eeskujul tööle asuma just laiemal massi juures. Väga palju on teha tööd, et viia arusaamisele neid tuhandeid, kes puhkust leiavad ainult voodis lebamisest, seevastu, et liikuda vabas looduses ja karges külmas, kus on võimalus kõige mitmekülgsemaks arenemiseks. Jõud, osavus, julgus, kiirus, vastupidavus, enesekindlus ja otsustusvõime — kõiki neid loendatud kehalisi ja vaimseid omadusi arendame vahest kõige paremini suusatamisel.

Liikudes suuskadel kistakse tõesse nii keha kui vaim. Laskudes mägedest, peame küllaldaselt omama meelegindlust ja reageerimisvõimet, et suure kiiruse juures mitmesuguste takistuste vahel valida sobivat rada. Liikudes käed töötavad liikumistaktis ja tõuke pingutuses kaasa. Sisorganite töö kooskõlastatakse keha tööga, veri saab hapnikku. Sarnast mitmekülgset kehalist pingutust vajab nüüdisaja inimene. Kui me siinjuures omame veel küllaldaselt intelligentsi, et aru saada, kui võrd esteetiliselt naudingut pakub paks pehme lumi puul ja maastikul, ning kiirus laskumistel ja õhulennud suuskadel, siis õelgem: Õpime suusatama ja tunneme lõbu suusatamisest!

Mäesuusatamine kõigi oma eriavaldustega on kahtlemata suurem ja mitmekesisem osa suuasporti laialdasest võimalustes. Kõik, keda tung viib vabadel tundidel vaba looduse ja värskel õhu järele maastikule, hakkavad suusatamisest kui niisugusest õiget naudingut tundma alles siis, kui nad saavad mägedest alla liuelda ja pehmele lumele elegantseid kaari joonistada.

Eesti maastiku iseloom ei võimalda seda kaunist ala harrastada sarnases suures maastaabis nagu Skandinaavia ja Alpi rahvad seda teevad. Mäesuusatamine on rakendatud viimastel aastatel ka võistlustena, ning tänapäeval see on kujunenud asendamatuks ja meeliharavaks alaks suusavõistlustel. Kuigi mõnelt poolt on püütud väita, et meil pole mõtet arendada seda ala, oli üllatuseks suur poolehoid ja rohke osavõtt mäesuusatamise võistlustest eelmisel talvel. Eeloleval talvel kavatsetakse sel alal juba üleriiklikku jõukatsumist, et selgitada, kes väärib Eesti parema mäesuusataja nime. Viljandi kõrval, kus toimuvad tänavused meistrivõistlused värvasõidus, on võimalusi selle ala arenemiseks Otepää mägiastikul ja Petseri ümbruses. Otepää omab momendil pikima korraldatud värvasõiduraja, seepärast peaks see ka kujunema kohaks suusatajale, kes on kasvanud üle kodumägede.

Mäesuusatamine võistlusala peaks eeskätt huvitama just paljusid, kes pelgavad rasket murdmaasuusatamist ja kel puuduvad võimalused sel alal edasijõudmiseks.

Lõpuks ei saa mööda minna rõhutamast tarvidust senisest palju suuremal määral tõsta meie murdmaasuusatajate mäesõidu oskust. Nüüdisaja suusarajad on kandunud väga rasketele murdmaastikele, mis nõuab pikamaasuusatajalt küllaltki oskust suuskade täielikuks valitsemiseks. Tegelikult suusatamises vahelduvas maastikus tuleb esile määratu palju takistavaid ja soodustavaid tegureid, mis nõuavad oskust ja teatavat enese initsiatiivi. See kõik nõuab aga samasugust harjutust nagu teisedki alad. Võistlussuusatajad seepärast peavad kindlasti leidma aega ja tahtmist pühendada veidi tähelepanu ka mäesuusatamisele, sest koos sealõpituuga toote vaheldust ka oma monotoonsesse treeningusse ja võite tunda tõelist lõbu suusatamisest.

Nüüd, millal jõulud on käegakatsutavas läheduses, seame korda suusalauad, et vabadel tundidel, jõulupühil, millal tekib tung vaba looduse ja värskel õhu järele, võiksime nautida mõnu, mida pakub mägedest laskumine ja mõned kukkumised pehmesse lumme.

Suurest ja laiaulatuslikust võistluskalendrist möödunud talvel, milles tähtsamaina olid ette nähtud Eesti Talimängud, suudeti läbi viia ainult esimene kümnendik Tallinn-Valkla teatesuusatamise näol, jaanuarikuu alul. Hiljem sulas lumi ja tõmbas kriipsu kõigele kavatsutule. Paremas olukorras olid Narva suusatajad, kellele jätkus lund pidevalt novembri lõpust kuni aprilli alguseni. Seda kasutati ohtralt, korraldades rida suuremaid murdmaasuusatamise võistlusi.

Suurima pettumuse jättis Eesti Talimängude ärajäämine. Tookord Talispordiliit otsustas mängud siiski läbi viia käesoleval talvel. Nüüd on aga asutud õigustatult seisukohale, praegusel raskel ajal mitte korraldada sarnast suurt kokkutulekut. Selle asendajana peetakse Tallinnas seoses Eesti suusatamisesivõistlustega suusapäev.

Ei ole suusatajaid heidutanud eelmised kehvad talved, vaid innukalt harjutatakse igas kodumaal nurgas, et väärikalt esineda üleriiklikel võistlustel.

Tänavune tegevus suuasporti alal kujuneb väga laiaulatuslikuks ja võistlusterohkeks. Esmajoones on Talispordiliidul kavatsus aastavahetuseks Otepääle koondada üle riigi 20 suusasportlast, kellest kujuneks kindel suusainstruktorite kaader. Kogu kursus on mõeldud kahe-aastasena. Esimene osa sellest oleks tänavu, ajavahemikul 29. detsembrist 1939. a. kuni 5. jaanuarini 1940. a. Kursusel käsitatakse kõiki suusasportialasid — murdmaasuusatamist, mäesuusatamist ja suusahüppeid — nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt.

Kursustele järgnev traditsiooniline Presidendi nimeline teatesuusatamine Tallinn-Valkla-Tallinn töötab tänavu tulla eriti pinev, kuna järjekorras viiendate võistluste vastu valmistatakse juba nüüd erilise hoolega. Tänavu võtab võistlustest osa hulgana sääraseid maakondi ja meeskondi, kes on puudunud eelmistel võistlustel. See laseb oletada, et tänavu võistlejate meeskondade arv küünib 30-ni. Teatesuusatamine kavatsatakse läbi viia 6. ja 7. jaanuaril.

Valkla teatesuusatamisele järgnevad Viljandis 20. ja 21. jaan. Eesti meistrivõistlused mäesuusatamises, 10 km algajaile ja 5 km naistele. Samal ajal kavatsatakse Viljandis suuremat rahvuslikku suusahüppevõistlust. See töötab tulla küllaltki huvitav, kuna

senine Viljandi suusahüppemägi põhjalikult ümberhitatuna võimaldab 30 m piiresse küündivaid hüppeid, olles seega kaugelt parem meie senisest suuremast suusahüppemäest Nõmme Mustamäel. Samuti tootab huvitav tulla värvasõidu võistlus. Talgude korras on viljandlased rajanud Nõrskamäele korraliku, ligi 250 m pikkuse raja, koristades teelt kivid ja juurides põõsad ning kannud. Senistele mäesõiduvõistlustele on osa võistlejaid annud kohalik saksa suusasportlaskond. Kuna sakslasi tuntakse üldiselt heade mäesuusatajatena, langes meilgi mõni esikohtadest sakslaste saagiks. Esimestel Eesti meistrivõistlustel on aga lülitatud välja võimalus, et sakslane võiks omandada Eesti parima mäesuusataja nime.

Nädal pärast Viljandi võistlusi toimuvad aasta tähtsamad võistlused — kiirus- ja kestvussuusatamise meistrivõistlused Aegviidus 27. ja 28. jaanuaril Talispordi liidu ja Kaitseliidu ühiskorraldusel. Üle paari aasta taas koostöö saavutamine kahe Eesti tähtsama suuasportorganisatsiooni vahel on väga tervitatav. Teiseks tuleks meie lühikese talve juures puudu tähtpäevadest, kui iga org. korraldaks iseseisvalt meistrivõistlusi. Veidi varajasena tundub küll 50 km võistlus jaanuarikuus, kuid põhjus peaks olema sama kui eespool toodud. Aegviidu raske murdmaastik toob meie 18 ja 50 km võistlussuusatajatele kaunis raskeid katsumisi.

Veebruarikuu alguseks, 3. ja 4. kuupäeval, kandub kogu raskuspunkt Tallinna. Väljamängimisele tulevad seekord 4×10 km teatesuusatamise ja 18 km kombineeritud suusatamise meistrivõistlused. Võistluste läbiviijaks on seekord Talispordiliit. Laupäeval, 3. veebruari õhtul, kavatakse Mustamäel suurejoonelist tulevärki ja helgiheitjate valgusel suusahüppeid. Eelmiste aastate kogemustel toob see kokku suuri rahvahulki. 4×10 teatesuusatamine on olnud alati päeva põnevaimad alased. Nii eelmistel võistlustel Rakvere noor-

test suusatajatest koosnev meeskond suutis lüüa parimaist Narva ja Harju suusatajast koosnenud meeskondi. Kas tänava kordub eelmise aasta üllatus? 18 km kombineeritud suusatamine noore alana on leidnud juba laialdast harrastamist. Kui esimestel Talimängudel oli osavõtjaid ainult 6, siis nüüd võib arvestada juba üle paarikümne osavõtjaga. Huvitava ja mitmekülgse alana vääriks see palju enam harrastamist.

Suusahüppe meistrivõistlused sai Tallinna Kalevi enda korraldada ja kavatseb need läbi viia palvepäeval, 14. veebruaril. Mustamäe hüppemägi, mis seniselt omanikult, Eesti Suusaklubilt, kingitusena läks Eesti Talispordiliidu valdusesse, tuleb arvatavasti veidi kohendamisele. Kindlasti tuleb paari meetri võrra pikendamisele hoovõtu rada ülalt, et võimaldada sooritada 30 m pikkusi hüppeid.

17. ja 18. veebruaril korraldab Kaitseliit Neeruti mägedes kaitseliidu üleriiklikud võistlused 18 km patrullisuusatamises ja 4×10 km teatesuusatamises noortele.

Kuna Kaitseliidu ridadesse kuulub meie suusatajate paremik, töötavad nimetatud võistlused tulla küllaltki konkurentsikad.

30 km meistrivõistluste tähtpäev on seni lahtine. Korraldamise sai endale Narva ja kavatseb need läbi viia Triigi metsas ja mägedes. Tahaks soovitada, et need võistlused leiaksid aset 11. veebruaril, kui ainsal vabal pühapäeval veebruari alul. Tähtpäeva määramine veebruari lõppu oleks kindlasti risk, kuna, toetudes kogemustele, võib seks ajaks sulada lumi.

Veel on Kaitseliidul kavatsus korraldada teatesuusatamist Tartust Tallinna. See hõlmaks kõiki malleid ja kannaks võistluse iseloomu. Üritus suuasporti propaganda seisukohalt on küllaltki hinnatav. Kavatsusel oli see esmakordselt juba möödunud talvel, kuid jällegi lumi...! Tähtpäevana kuuldavasti kalkuleeritakse 24. ja 25. veebruariga.

Tujuloovad pühadekaaslased

ETK Külaliste- ja Jõukohvid
ETK maitsvad veinid ja
naudingsuitsud Ahto, Viking,
Pallas

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Mööblitehas

A-S. „Massoprodukt“

Tartu mnt. 73

Tel. 308-96

A-s. „Kaubamaja Estika“

S.-Karja 20

Tel. 447-67

K.-m. Anton Villberg

Tallinn

Rakvere

Tartu

Ehitustehniline kontor

Eduard Olavi

Harju 48—15

Tel. 456-90

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

A/S. „Rauaniit“

Põhja pst. 7

Tel. 440-54

Restoran-öölokaal

„Dancing Paris“

Müürivahe 2

Tel. 479-32

Hotell-restoran „Bristol“

Rataskaevu 7

Tel. 426-33

Hotell-restoran „Kuld Lôvi“

Harju 42

Tel. 426-27

Vabamaadluse meistervõistlused

A. Kukk pärast 6-aastast vaheaega uuesti meister

Eesti meistervõistlused vabamaadluses korraldati tänavu 9.—10. dets. Startis 30 maadlejat, kusjuures greeka-rooma maadluse tuusade enamik oli jäänud kõrvale. Iganenud jutuks on see, et vabamaadluse võistlusi korraldatakse meil tavaliselt ainult üks kord aastas, milletõttu see ala ei taha kuidagi areneda. Peetud meistervõistlustel sai vabamaadlust näha vähe. Võib välja tõsta ainult kaht meest — J. Looaru ja August Kukke, kes selles kunstis kodused ja kellele vabamaadlus näib olevat vägagi meeltnööda. Pealeselle näitasid vabamaadlust, eriti teisel võistlusõhtul, mõned nooremad maadlejad, keda greeka-rooma maadlus pole jõudnud „rikkuda“.

Eelmise aasta meistritest kaitsesid oma tiitleid neli meest — A. Toots, O. Laane, V. Roolaan ja J. Kotkas. Esmakordselt tuli meistriks B. Sülluste, kuna ülejäänud kaks — J. Looaru ja A. Kukk — on varem olnud meistriteks. A. Kukk tuli taas meistriks pärast kuue-aastast vahemikku. Viimati oli ta meistriks

1934. a. ja mõlemas stiilis korraga. Siis esines ta kerkeskaalus, nüüd aga poolraskes.

Auhinnad jagunesid järgmiselt:

Kärbeskaal: 1. ja Eesti meister J. Looaru, Kalev; 2. Mati Maiste, Tulevik; 3. A. Abrams, Sport.

Sulgkaal: 1. ja Eesti meister B. Sülluste, HM; 2. Harak, Sport; 3. A. Nautras, Sport.

Kergekaal: 1. ja Eesti meister A. Toots, Kalev; 2. R. Evert, Sport; 3. Runge, Kalev.

Kerkeskaal: 1. ja Eesti meister O. Laan, Tartu Kalev; 2. O. Vöidula, Kalev; 3. Ojasalu, Sillamäe ÜENÜ.

Keskkaal: 1. ja Eesti meister V. Roolaan, Sport; 2. H. Vahur, Sport; 3. koht jäi välja andmata.

Poolraskekaal: 1. ja Eesti meister A. Kukk, Sport; 2. O. Roolaan, Sport; 3. J. Loorents, Kalev.

Raskekaal: 1. ja Eesti meister J. Kotkas, Kalev; 2. A. Soolaid, Puhkekodu; 3. Toom, HM.

Parimaks vabamaadluse organisatsiooniks tuli v. s. Sport 16 punktiga. Teised said punkte järgmiselt: Kalev 13, Harju malev 4, Tartu Kalev 3, Vilj. Tulevik 2, Puhkekodu 2 ja Sillamäe ÜENÜ 1 punkti. Tiitleid saavutas Kalev 3, Sport 2. Ühegi kaotuspunktita tulid meistriteks V. Roolaan ja J. Kotkas.

Meie spordikirjandust

1.

Dr. med. M. Kask: SPORDI TERVISHOID. Spordi Suurraamatu vihik nr. 3. 96 lhk. + sportlase terviseleht. Kirj. o.-ü. „Looduse“ kirjastus. Tartu — Tallinn. 1939.

Spordi Suurraamatu seni ilmunud viiest vihust võib ülalmainitud pidada parimaks. Päris põhjalikult, seejuures aga üldpopulaarses ja kõigile arusaadavas keeles on analüüsitud spordi tervishoiu aluseid ning spordi suhet tervisega seoses olevate küsimustega. Samuti tervisega seoses on käsitletud kehalist kasvatust ja sporti vastavalt vanusele, soole, elukutsel jne. Eraldi on puudutatud spordivigastusi, esmaabi ja spordimassaaži.

Peale dr. M. Kase, kes on kirjutanud kolmveerand vihust, on kaasa töötanud meie väheste spordiarstidena tuntud A. Meerits, A. Roomere ja K. Jürgenson. See on õieti esimene trükitoode Eestis, kus spordiarstid on ühiselt töötanud valgustuse, selgituse ja õpetuse pakkumiseks küsimustes, mis hoolimata meie kehakultuuri võrdlemisi pikast ajaloost on jäänud tumedateks või on varem leidnud arutamist ainult lühikeselt ja siia-sinna poetatult. See teeb vihu eriti soovitatavaks.

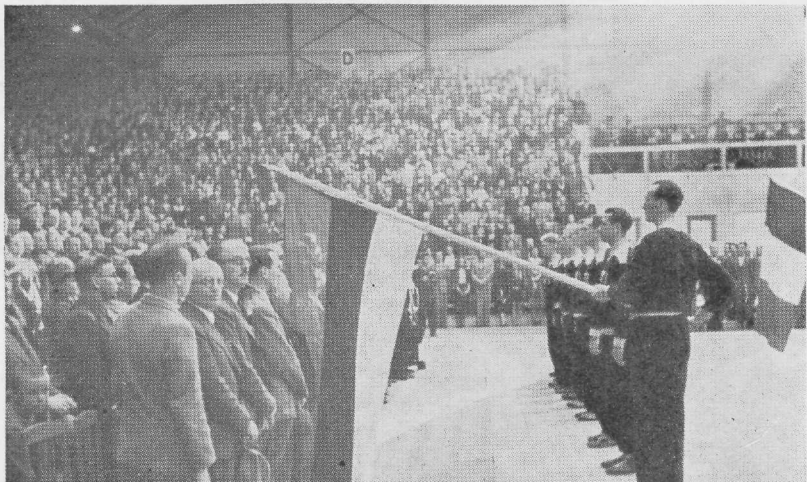
2.

Mag. A. Tarem: UJUMINE. Spordi Suurraamatu vihik nr. 16. 92 lhk. + hoolauahüpete tabel. Kirj. o.-ü. „Looduse“ kirjastus. Tartu—Tallinn. 1939.

„Viis kuuendikku maakera pinnast, on kaetud veega, kuid inimene märkab seda alles siis, kui ta on uppumas,“ — see Prantsuse kalurite ütlus on võetud vihu sissejuhataavaks mottoks. Sellel ütlusel on teravmeelsust ja tõde. Meie teame, kui palju inimesi upub iga aasta Eestis, kuid ujumisõhk on ikkagi veel nõrgal tasemel. Alles viimase aja propaganda ujumisnädalate ja muu näol võib piirata uppumissurma lõikust.

SS ujumisvihk pole, mõistagi, mõeldud propagandana ujumisele, vaid ta ilmus SS-i üldistes raames. Sellest hoolimata teenib ta suurel määral propaganda eesmärki, olles ühtlasi propagandaks ujumisspordi tõusule Eestis. Vihu kandvam osa on pühendatud ujumise ja tema kõrvalalade õpetamisele kui ka vetelpäästmisele. Kuna meil vastavatest käsiraamatutest on tunda puudust, siis on see küll tervitatav nähtus, kuid teisest küljest oleksime tahtnud näha maailma ja Eesti ujumise ajalugude pikemat käsitlemist. Näib aga, et SS toimkonnal ja sekretariaadil pole endalgi kindlat seisukohta, mida erialade vihkudes rohkem käsitleda, kas ajaloolist arengut või õpetuslikku osa. Praegu näib kõik sõltuvat sellest, millele seisukohale asub iga eriala vihu toimetaja. Igatahes ilmunud vihkude järgi pole märgata ühtlast joont ja süsteemi toimetamises ja koostamises. Käesoleva vihu toimetaja suhtes ei ole toodud sõnad aga mingisuguseks etteheiteks, kui talle pole antud teissuguseid juhtnööre. Vihk on kirjutatud väga ladusalt ja selle koostamisel on kasutatud kõiki veespordiasjatundjaid.

Eesti korvpall-rahvusmeeskond Kaunases euroopavõistlusel esinemas Leedu vabariigi presidendile.

Füsioloogilisi enesekontrollimise võimalusi

JOH. LAIDVERE

Oleme alati imetlenud suursportlaste, eriti jooksjate võimeid ja neid samal ajal võrrelnud teiste jooksjatega, kes väliselt kehaarenemiselt jätavad enam-vähem sama mulje kui eelmisedki, kuid saavutustes on palju nõrgemad. Kõiki on alati huvitanud, miks see nii on. Uurimused ja tähelepanekud tõendavad, et see on olnud esijoones südame ja kopsude tõhusast koostööst. Peab hakkama senisest rohkem selgitama, et mitte jalad ei ole lõpuks need, mis jooksus suur-saavutusteni viivad, vaid süda ja kopsud. Ainult jooksmisega ei saada jooksjaks, vaid südame ja kopsude arendamiseks. Tuleb rõhutada ka teiste spordialade harrastamist.

Kätt vasakule rinnale asetades tunneme seal südame-
lööki. Süda lööb verd aorti ehk suurte tuiksoonde ja iga uus verelaine levib kogu kehas järjest peenemates tuiksoontes, lõpuks juussoontes ehk kapillaarides. Verelaine südamest paisatuna kutsutakse tuiksoones esile pinge tuksatusena, mida tunneme sõrmede asetamisel tuiksoonele. Seda tuksatust kutsutakse pulsilöögiks ehk lühidalt — pulsiks. Ajaliselt ühtib pulss peagu südamelöögiga, on viimasega arvu-
liselt võrdne, mispärast pulsi järele loemegi südamelöö-
kide arvu.

Pulsi sagedus on mitmest tegurist. Ööpäeva jook-
sul on ta mitmeti muutuv. Suurt mõju avaldab vanus. Vast-
sündinul näit. on pulss minutis 130—140, 2—8 a. v. 100—90,
12—16 a. v. 76—80, täiseal. mehel 66—72, täiseal. naisel
pisut rohkem 76—80. Pulsi sagedusele avaldab mõju ka keha
asend: lamades on see madalaim — 64, istudes pisut roh-
kem — 68, seistes veel rohkem — 72 lööki minutis. Mõninga
ärritussainete — alkoholi, nikotiini (suitsetamine), kakao,
kange hiina tee, kange oakohvi jne. tarvitamisel sageneb
pulss. Temperatuur, sooritatava töö intensiivsus, iseloom,
rütm jne. tõstavad pulsi sagedust. Ümbritseva keskuse, näit.
õhu, vee (suplemisel), sauna jne. temperatuuri tõus suu-
rendab pulsilöökide arvu, kuna keskuse temperatuuri lange-
mine aga vastupidi — vähendab seda. Siit praktiline järeldus:
nõrga või haiglase südamega inimene ei tohiks olla kaua
kuumas vannis ja kuuma saunalaval; üliväsinud sportlane,
näit. murdmaajooksu treeningult või ägedalt võistluselt tul-
nud, ei tohiks kaua palaval laval vihelda ja higistada, eriti
peavad kasvuaeg noored olema ettevaatlikud. On teada, et
jooksjad harrastavad vastupidavuse saavutamiseks ja kaalu
vähendamiseks saunatamist soomlaste eeskujul. Siin on tar-
vis meie sportlasi teatud määral hoiatada, et saunatamise
küsimumst on veel vähe uuritud. Igatahes ei tee soomlased
pärast rasket treeningut sarnast põhjalikku saunatamist, nagu
olen tähele pannud meie sportlaste juures.

Töö mõjub südamele mitmesuguselt. Vaimne töö peagu
üldse ei tõsta pulsisagedust, kuid igasugune füüsiline töö
suurendab seda tunduvalt, koguni mitmekordselt. Siit prak-
tiline järeldus: nõrga ja haiglase südamega inimesed otsigu
elus tööd vaimsel tööalal ja loobu intensiivsest sportimisest ja
kehalisest tööst. See järeldus nõuab, et iga sportlane alluks
arstlikule kontrollile. Ilma selleta ei ole sportimine kurbade
kogemuste kohaselt üldse tänapäeval lubatav. Eesti sportlane,
otsi ühendust arstiga!

Lühimaajooksudes tõuseb meestel pulss minutis 140—155,
keskmaades 130—160, pikkades ja ülipikkades maades
140—180. Pingutades võib pulss ülimalt tõusta 200—210.
Nooremil olenditel on pulss reeglipäraselt suurem. Naistel
on see lühi- ja keskmaades minutis 165—200, pikematel
150—190. Huvitav, et ka finiš ja eriti spurt tõstavad pulssi

min. 10—15 korda. Siit praktil. järeldus: sagedased spurdid
jooksuvõistlustel, kui need ei ole otse taktikast tingitud, tule-
vad ära jätta, kuna paremaid võistlustulemusi saavutatakse
enam võrdse tempoga ja üheainsa vägeva lõpuspurdiga.

Veel on huvitav teada, et mitte ainult teatud kindel
töö või sport üksinda ei tõsta pulsi sagedust, vaid et seda
teeb ka elav ettekujutus sellest tööst või spordist! Näit.
ootamine võistlusel lähte eel suurendab pulssi, mida tunne-
vad hästi kõik sportlased „stardipalaviku“ nime all. Selle
vältimiseks tehtagu sügavaid, rahustavaid hingamisharjutusi
käte tõstmisega ja püütagu mõelda ja vaadelda midagi muud.

Väiksem südame füüsiline koormatus põhjustab ka väik-
sema pulsisageduse. Näit. harilik kõndimine, üks kergemaid
füüsilisi avaldusvorme, võib tõsta pulsisagedust min. 30—70,
mõnikord aga ainult 4 korda, olenedes kõndimise tempost,
maastiku raskusest, tervisest jne.

Pulss ja treening. Füüsilise töö või spordi sooritamisel
suureneb kõigil inimestel südamelöökide arv ja pulss, ent see
suurenemine ei esine ühe ja sama töö sooritamisel kõigi juu-
res võrdselt. See on väga tähtis moment. Pulsi suurenemine
on olnud tervisest, vanusest ja organismi treeningu astmest.
Mida paremini on inimene treeneeritud, seda enam on organism
kohane tööle, seda väiksem on pulsisagedus kõigepealt rahu-
likus olekus ja töötamisel suureneb see vähem kui treeneeri-
matul. Katsed näitavad esimest aastat treeneerijate keskmiseks
pulsiks min. 69, teisel aastal 64 ja kolmandal aastal koguni
57 lööki. See on üks enesekontrollimise võimalusi, kusjuures
pulsi lugemine toimugu hommikul pärast ärkamist lamades
voodis rahulikus olekus. Kui ei ole tegemist ületreeninguga
ja kontrollimistel osutub järjekindel pulsisageduse vähenemine,
siis on see positiivne nähtus ja näitab organismi paremat
treeningu astet. Paremini treeneeritud olukorra mõistmiseks on
tarvis teada: 1) Süda lööb iga löögiga teatud kindla hulga
verd aorti, mis viis tarvilikke toitaineid töötavasse orga-
nismesse. 2) Südamelihase, nagu iga teinegi kehalihas, töötab
ainult siis hästi ja korrapäraselt, kui ta töö vaheldub küllal-
daste puhkemomentidega, s. o. jõuab kokkutõmbumise ja
lõdvenemise vaheaegadel küllaldaselt välja puhata, nimelt
uuenendada kulutatud energiat ja vabaneda töötamisel tek-
kinud ainevahetuse jäännustest — mürkidest; liig sagedane
südamelöökide arv aga ei võimalda südame korralikku puh-
kust ja ta hakkab aegamööda väsima. 3) Treeneeritud ini-
mese süda rahuldab organismi toitumisvajadust sellega, et ta
iga löögiga lööb suuremahuliselt verd aorti ja see-
pärast tal ei ole vajadust hakata lööma sagedamini. 4) Ühe
ja sama intensiivse töö sooritamisel treeneerimata inimese
süda ei suuda vastata niisama suure verelöökidega, vaid ta
peab suurendama löökide arvu, s. o. hakkama kiiremal
töötama, mis viib aga südame väsitamiseni.

Et aga lihaste töötamisvõime muidu teiste võrdsete tin-
gimuste juures on olnud südame ja veresoonte koostöö võim-
susest, s. o. organismi varustamisest värskete toidu- ja hapni-
kurikka verega, siis on arusaadav, et treeneerimata inimene
ei suuda sooritada seda tööhulka või sporti, eriti sama kii-
rusega ja suurusega kui treeneeritud inimene, samuti ka kest-
vuses. Konkreetsetel öelduna: treeneerimata sportlane ei jõua
visata oda, kuuli, ketast, või joosta sama hästi kui tre-
neeritud.

Töö lõppedes süda ja veresoonestik rahunevad aega-
mööda endisse seisukorda. See rahunemisaja pikkus on olnud
töö hulgest ja intensiivsusest, tervisest, organismistreeningu

astmest jne. Näit. korvpallimängule järgneb südame rahunemine 30 min. järele, 400 m jooksule 80 min. 1500 m jooksule 55—65 min., 10.000 m jooksule 48—50 min. järele jne. Siin on üks enesekontrollimise võimalus. Kui teiste soodsate olukordade juures, nagu üldine enesetunne, meeleolu, töövõimsus saavutustena jne., treeningus ühel ja samal koormatusel või sportimisel-töötamisel rahunemine toimub järjest lühema ajaga, siis võib sellest järeldada, et treening toimub õieti, et paraneb organismi treeneritud olek ja järelkult võib oodata ka paremaid tehnilisi sporditulemusi.

Pulsi lugemine. Asetades sõrme või pöidla meelekohta või küünarvarrele, loeme rahulikus olekus pulssi 10 sek. jooksul ja korrutame tulemust 6, siis saame löökide arvu minutis. Selle järele sooritatakse füüsiline harjutus, mille lõppedes loetakse kohe pulss. Nähtub pulsitõus. Nüüd määratakse südame rahunemise aeg ehk pulsi langemine endisele kõrgusele. See kontrollimine nõuab pisut kannatust ja hoolt. Tulemused märgitakse päevikusse. Katseid korratakse aegajalt, et saada tagajärgi võrdlemiseks.

Võib ka teha järgmine väike katse. Esmalt loetakse pulss ja hingamine istudes, siis tehakse 30 sek. varvastel 60 kerget hüplemist, mille järele loetakse uuesti pulss ja hingamine ja seejärel määratakse rahunemise aeg. Katsed on näidanud, et keskmiselt suureneb pulss meestel 10 sek. 6—7 lööki, rahunemisajaks on 60—80 sek. Naistel on pisut suuremad arvud, alaealistel veel suuremad, kuid nad rahunevad ka rutemini täisealistest.

Hingamise sagedus. See ei ole kõigil inimestel võrdne. Vastsündinu hingab min. 44 korda, imiku kasvades see väheneb ja täiskasvanu hingab 16—20 korda. Kõrge keskkonna temperatuur, füüsilise töö, haigused sagendavad hingamist; vastupidi — madal temperatuur, treening harvendavad seda. Asi seisab selles, et igas olukorras teatud ajaüksuses peab kopsudesse viima kindla hulga õhku. Juhul, kui organism vajab seda ajaüksuses suuremal määral, ta saavutab seda sel teel, et inimene hakkab kiiremini hingama või vastupidi — harvemini ja sügavamalt. Viimane moodus on organismile soodsam, selle juures kulub vähem energiat ja gaaside vahetus toimub kopsudes eeskujulikumat. Seepärast tuleb hingamise harvenemist vaadelda kui tervitatavat nähtust korrapäraselt treeneriva sportlase juures. See harvenemine võib saavutada tähelepanemisväärseid piire — 5—6 hingamist minutis. Igal juhul, hingamise harvenemine treeningu tulemusena on hea nähe, vastupidi aga — endisel tasemel püsimine või koguni sagenemine — on negatiivne nähe. Siin on üks enesekontrollimise võimalusi.

Füüsilise töö tõttu hingamine sageneb, mis oleneb tehtud töö hulgast, intensiivsusest ja rütmist, tervisest ja treeningu astmest. Väliselt võrdsete tingimuste juures treeneritud inimese hingamine sageneb vähem ja rahunemine toimub rutem. Uurimused on näidanud, et stardi eel treeneritud inimestel oli hingamissagedus minutis 19,5, treenerimatul 18,5;

Rõõmsaid pühi!

Eesti Spordilehti

pärast jooksu esimestel oli 25 hingamist, teistel aga 28. Enesestmõista, et soodsamad arvud saadi nende juures, kes oskasid korralikult hingata, s. o. kasutasid kogu hingamisaparatuuri.

Hingamise lugemine. Asetades kämbla kõhu ülemisele osale roiete ligi, loeme sisse- ja väljahingamise üheks hingamiseks. Hingamine on teatud määral tahtele alluv akt, võib hingata kiiremalt ja aeglasemalt, kuid kontrollimisel ei tohi muuta hingamise normaalset rütmi. Loetakse hingamine rahulikus olekus enne harjutust ja — kiirenemine, pärast harjutuse sooritamist. Andmed, mis saadakse kindlaks määratud ajapikkuses, võrreldakse korduvate katsete juures ja sellest tehakse järeldusi.

Hapniku nälg ja surnud punkt. Neid asju tunnevad hästi jooksjad. Lühidalt öelduna — kopsud ei jõua rahuldavalt täita gaaside vahetust, s. o. hapnikku sisse ja söhapegaasi välja hingata. Jooksu juures tekib hapniku nälg ja surnud punkt, kus vägisi tekib tahtmine jooksu lõpetada enne eesmärgile jõudmist. Harjumata või vähe treeneritud jooksja hakkab jooksus korraga tundma südamekloppimist, ägedat hingeldamist, valu ja raskust jalalihastes, higistab rohkesti, tunneb peavalu või rõhumist peas, südame põõritust ehk kalduvust oksendamisele, mõnikord järgneb teadvuse kaotamine jne. Need nähtused räägivad selget keelt, et meil on tegemist vähese treeninguga ja ka momendil vähese verega peajus.

Tahte rakendamisel, jooksu jätkamisel vähendatud kiirusega, surnud punkti olukord kaob järsku, hingamine muutub jälle sügavamaks ja ühtlasemaks, kaob rõhumistunne rinnas ja peas ning raskus lihastes ja jooksja võib jooksu jätkata. Surnud punktist ülesaamise aeg ei ole kõigil võrdne. Surnud punkti võib vältida üldse organismi treenerimisega, ta ongi tänapäeval lubamatu nähtus. Alati on aga pärast jooksu lõpetamist peagu kõigil tegemist hapniku puudusega organismis ja seepärast ei tohi kunagi kohe jooksu lõpetades istuda, seisma jääda või lamama heita, vaid on tarvis edasi joosta tasase hooga või kõndida, mis rahustab sügavate hingamisharjutuste sooritamisel käte tõstmisega horisontaaltasapinnani südant ja võimaldab puhkust, mille järele võib alles istuda või lamada. *) Võttes horisontaalasendi on tarvis sirutada täielikult jalad ja käed kõrvale, et kergendada maksimaalselt ka kaenlaaluste ja põlvekõverduste aluste tõmbsoonte tööd.

Miks ei tohi kohe istuda? Seepärast, et kokkutõmbuvad ja sirgnevad lihased kergel edasijooksimisel või kõndimisel kergendavad vereringvoolu — lihased on ju üks vereringlemise tegureid. Pärast hingamist on kasulik sügavalt 6—10 korda hingata, mis kergendab verevoolu südamesse, sest hingamisel suureneb rinnakorv, õhurõhumine temas väheneb, mis soodustab verevoolu südamesse. Lähemalt öelduna — hingata rütmiliselt, sügavalt, enne mõned kõhuhingamised, mis kergendavad verevoolu jalgades, sellejärgi mõned rinnahingamised, mis kergendavad vere voolamist südamesse.

Alljärgnev tabel selgitab huvitavalt surnud punkti esinemist.

*) Selle nõude vastu eksisid 5. aug. k. a. Eesti kerjeõust. meistri esivõistlustel kõik 1500 m jooksjad, isegi Veetõusme, Prööm j. t. Nad jäid kohe seisma pärast jooksu lõpetamist!

Pühadeks

tasku- ja käekellad kullast
hõbedast ja metallist

A-S

Hy Moser & Ko

Pikk tän. 19

SPORTLASILE!

UUDIS!

Vee- ja tolmukindlad käekellad roostevabast terasest

Distsants meetrites	Intensiivsus ehk meetreid sekundis	Surnud punkt esineb jooksu algusest arv. m	Möödunud aeg
400	8	250	30 sek.
800	6,9	550	1 min. 20 sek.
1.500	6,3	1150	3 min.
3.000	5,3	2000	6 min. 20 sek.
5.000	5,3	2000	6 min. 20 sek.
10.000	5,3	2000	6 min. 20 sek.

Hingamisorganite tegevuse ja vereringvoolu side. Hingamisorganite põhiülesandeks on tuua väljast õhku kopsudesse ja rikitud, söehappegaasirikst, veeaurust küllustatud õhku organismist välja juhtida. Edasise ülesande — toimetada hapniku kehasse — täidab juba veri punaliblede abil. Nende kahe süsteemi — südame-veresoonte ja hingamisorganite tegevuse — vahel on tihe seos. Nad olenevad suurel määral teineteisest. Ühe süsteemi normaalse tegevuse rikkumine halvendab momentaalselt ka teise töötamistingimusi.

Füüsilisel tegevusel, mil töötavais lihastes vajatakse mitu korda rohkem toitaineid, muutub seoses mõlemate süsteemide töö. Hingamine muutub sagedamaks ja sügavamaks, mis võimaldab paremat kopsude ventilatsiooni — õhuhulk ühes minutis — ja järelikult võimaldab verel kasutada rohkem hapnikku, kuna süda suurendab omalt poolt löökide arvu, suurendab minutis pumbatavat verehulka, varustades seega omalt poolt töötavaid lihaseid tarviliku hapnikuga ja vabastades söehappegaasist ja teistest ainetevahetusmürkidest.

Et mõlemad süsteemid võiks täita intensiivsel töötamisel organite suurendatud nõudeid, on tarvis arvestada veel rida järgmisi momente. Osalt on kindel, et intensiivset tööd on kergem sooritada, kui see toimub rütmiliselt, kui puuduvad vähemad või suuremad kõrvalekaldumised intensiivsusastmest, kui ei muudeta järsku töötavate organite koormatust, nende hulgas ka mõlemaid mainitud süsteeme. Siit on arusaadav, miks näeme pikamaajooksudes neil sportlastel paremaid võistlustulemusi, kes katavad iga ringi peagu sama ajaga, andes aga maksimaalse spurdi viimasel või viimastel ringidel. Hingamise rütm, mis on seotud rütmilise füüsilise tegevusega ja vereringvoolu organite rütmilise tegevusega, aitab täita tõhusalt organismil sooritatavat jooksu ja põhjustab paremat võistlustagajärge.

Nende kahe süsteemi tihe seos ilmneb ka selles, et hingamisakt omalt poolt kergendab vereringvoolu. Sissehingamisel, mil rinnakorvi laienemisel väheneb temas rõhuline, voolab rohkem verd südamesse, aga väljahingamisel tekivad olukorrad, mis kergendavad verelöömist südamest veresoontikku. Aga see toimub ainult siis, kui sisse- ja väljahingamine toimuvad küllalt sügavalt. Jäab aga hingamine pinnapealseks ja kiireks, nagu näit. vähetreeneritud jooksjail, siis see võib põhjustada südame tegevuse korratuse, mida võib sageli näha: äge hingeldamine, äge südamekloppimine, kahvatu näo- ja nahavärv, mõnikord isegi minestus.

Nende kahe süsteemi seos võimaldab jällegi ühe enesekontrollimise võimaluse. Kui nina kaudu hingamine ei rahluda pingutavas jooksus enam, tuleb hingata läbi suu, mis ongi kergem lühema hingamisteekonna tõttu.

Lõpetades käesoleva artikli, oleksin rahuldatud, kui sportlased hakkaksid tähele panema neid lühidalt mainitud enesekontrollimise võimalusi. Kui neist ka muud kasu ei peaks olema, siis õpetavad nad vähimalt sportlase tähelepanu pöörama oma organismile füsioloogia vallas, mis ka on tervitatav.

M. MÄNNIL & Ko

TALLINN, PIKK 13, TELEFON 431-49

Raud- ja teraskaubad,
laskeriistad ja laskemoon

Aknakardinaid,

mööbliriideid, vaipu, põrandariideid, jalamatte jne.

soovitab suures valikus

M. KABAL

(Helsingi riidekauplus)
TALLINN, V. KARJA 7, TEL. 444-01

PUDUKAUBALADU

B. GOLDMANN

ESTONIA PST. 13

TELEFON 303-26

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

A=S. „EESTISIID“

VÄÄRTMETALLASJADE JA MÄRKIDE TEHAS JA KAUPlus

ROMAN TAVAST

PÄRNU M. 20

TEL. 452-79

A=S. „VILL“

V.-KARJA 12

TEL. 450-39

TOFERI KALEVIVABRIK

Aasta SUURATLEETE

Tänavune aasta on olnud rahvusvaheliste suurvõitude suhtes meie hiilgavaimaid. Kui mitte arvestada laskurite võite, on käesoleva aastaga kõrvutatav ainult Berliini olümpia-aasta. On starditud kõigil neil maailma- ja euroopavõistlustel, mis meil leiavad laimat harrastamist. Nendeks võistlusteks olid maadluse, poksi, korvpalli ja olümpiajollidel-sõidu euroopavõistlused ning laskespordi maailmavõistlused. Peale meeskonnavõitude on nendel võistlustel 13 meest tulnud individuaalselt medalitele. Nendest meestest neli tuli kuldmedalitele.

Võite on toodud järgmistelt rahvusvahelistelt meistervõistlustelt:

Greeka-rooma maadluse euroopavõistlused Oslos — Johannes Kotkas, euroopameister raskekaalus, Eduard Puusepp, Euroopa teine kergekeskkaalus, ja Agu Neo, Euroopa kolmas poolraskekaalus.

Poksi euroopavõistlused Dublinis — Anton Raadik, euroopameister keskkaalus, ja Harald Kanepi, Euroopa teine kergekaalus.

Olümpiajollidel-sõitmise euroopavõistlused Gdynias — Robert Tammi, Euroopa kolmas.

Laskespordimaailmavõistlused Luzernis — August Liivik, 1 kuld-, 2 hõbe- ja 1 pronksmedal, Kaarel Kübar, kuldmedal, Endel Rikand, hõbemedal, Harald Kivioja, hõbemedal, Elmar Kivistik, pronksmedal, Kristjan Vilberg, pronksmedal, ja Peeter Karu, 1 hõbe- ja 1 pronksmedal. Meeskonnavõistlustel Eesti saavutas 4 kuld-, 1 hõbe- ja 1 pronksmedali.

Korvpalli euroopavõistlused Kaunases — neljas koht.

Kokku on mitmesugustelt võistlustelt toodud 23 medalit, neist 8 kuld-, 8 hõbe- ja 7 pronksmedalit.

Järgnevalt peatume medalimeestel veidi lähemalt, tuues jutuaJamisi nendega.

1.

JOHANNES KOTKAS tuli teist aastat järjest kõigi kaalude euroopameistriks. Ta tulnuks seda ka kolm korda, kui Helsingi vabamaadluse euroopavõistlused oleksid peetud. On praegu Eesti populaarseimaks atleediks, kelle ainsaks „iluveaks“ on võõrapärane eesnimi. Johannesest pole ta mahti leidnud Juhanit teha. Välismaalastele on aga ükskõik, milline on tema eesnimi, vaid mees ise leiab laia kiitust kui kõigi aegade parim ras-

keskaalu maadleja, kui talent, milliseid sünnib harva jne. Kui rootslastel oli tänavu suvel kavatsus USA vastu koostada vabamaadluse Euroopa-meeskonda, arvestasid nad ankrumehena Kotkaga. Ja üks olegi huvitav lisada, et Eesti meistriks on Kotkas tulnud vabamaadluses kolm, greeka-rooma maadluses ainult üks kord, viimasel alal aga kaks korda Euroopa meistriks.

Oma praegust vormi ei saa Kotkas laita:

„Tunnen, et käesoleval hooajal olen paremas vormis kui kunagi varem. Mul on aga kahju, et selle ilmekamaks katsetamiseks jäävad ära euroopavõistlused ja olümpiamängud. Olen saanud kogemusi juure, kehakaal on praegu 110 kg. Olümpiamängud jäävad 1940. a. küll ära, kuid kavatsen raudse järjekindlusega edasi treenida, kuigi just mitte väga askeetselt. Olen ainult 25-aastane, ajad paranevad ja küll mul on veel aega edasimarssimiseks matil.“

„Kuuldub, et ameeriklased kavatsevad korraldada USA-Euroopa mandrivõistluse vabamaadluses. Kuidas suhtuksite sellesse?“

„See oleks lausa tervitatav, sest püüaksin pääseda Euroopa meeskonda ja saada kokku USA raskekaallastega. Mul pole küll vabamaadluses erilisi kogemusi, kuid küll ma seda saan ameeriklastelt. Vastu pidada neile peaksin suutma. Ainus, milles ma kahtlen, on, kas nimetatud mandrivõistlust on võimalik praegu korraldada.“

„Kas käesoleval talvel on veel ette näha võistlemist Rootsis?“

— Mul oli veebruari alguseks kutse Stokholmi, kuid nüüd kuuldavasti on otsustatud needki võistlused ära jätta. Viimasel Rootsis viibimisel räägiti mulle Eskiltunas, et nad korraldaksid meeleldi võistlused sel ajal, millal mul on võimalik Rootsi sõita. Pole seda lahkust veel kasutanud. Eskiltuna meestega on mul hea vahet, sest käsi peseb kätt: mina saan võistlusreisi, nemad saavad hea kassa. Viimati, kui võistlesin Eskiltu-

Kulla- ja kellasepaäri

Th. Grün & Ko.

Harju 28 Tel. 436-03

nas, oli võistlustele kogunenud kahel õhtul 3000 inimest. Rootsi kallide pääsmete hindade juures tähendab see päris laitmatut kassat.“

„Mida arvate vasara keerutamisest?“

„Suvel katsetasin seda treeningu mõttes mõned korrad, kuid erilise tõsiduseta. Varsti muutusid aga ilmad poriseks, mispärast jätsin vasara kõrvale. Eks järgmisel suvel võib uuesti katsuda.“

2.

EDUARD PUUSEPP oli enne Oslo euroopavõistlusi üks kord startinud olümpiamängudel ja kaks korda euroopavõistlustel, kuid kõigil kordadel tulnud neljandaks, s. t.: napilt jäänud ilma medalitest. Tänavu õnnestus tal Oslos suur löök: tuli hõbemedalile.

„Kui niipea enam ei tule euroopavõistlusi, jäid Oslo võistlused mu viimaseks võimaluseks euroopameistriks tulla. Seekord naeratas ka mulle viimaks õnn soodsa loosi näol. Pidin küll esimesel matschil

kohe kokku minema oma põlise vastasega Fritz Schäferiga, kuid seekord ei kujunenud see mulle õnnetuks. Kaotasin küll talle, kuid tulin hõbemedalile.“

„Eesti-Saksa maavõistlusel Berliinis võitsite Schäferi 2:1. Oslos kaotasite samasuguse hääle vahekorraga. Kummal matschil olite parem?“

„Usun, et Osloski oleks ma saanud võidu, kui poleks algpüstimaadluse lõpul saanud märkust passiivsuse pärast. Passiivseks jäämine tuli endalegi ootamatult, lihtsalt ei pannud tähele ja unustasin enda korra, kuna ka Schäfer ei üritanud eriliselt. Võit oleks toonud minu euroopameistriks. Teine teoreetiline võimalus meistriks tulla oleks olnud türklase C. Atiku seljamine. Siis oleksin tulnud kaalu võitjaks hoolimata kaotusest sakslasele. Kuid türklast selili saada on raskem kui kõrvalseisjad võivad arvata. Soome-Türgi maavõistlusel oli Atik Virtase vastu kerges ülekaalus kuni peagu lõpuminutini, millal soomlane sai ta parterisse tõmmata ja sellega võita.“

„Kuidas hindate Schäferit?“

„Ta läheb järjest paremaks. Esimestel aastatel tuiskas liialt, väsitades end alguses ülemäära ja olles lõpul kokkuvarisemisel. Nüüd on ta võtnud nupu pähe ja maadleb kavalamalt. Huvitav on märkida, et Schäfer on keskkaalus kuus korda võitnud Schweickerti, kes lööb meie Mäge ja Roolaant, kuid Schweickert ise pole üldse võitnud Schäferit.“

„Kuidas areneb teie edaspidine treening?“

„Alustasin treeningut koos Väliga juba jaanipäeval ja lootsin tõusta elu parimasse vormi. Siis tõmbas kriipsu kõigele olümpiamängude ärajäämine. Mõistagi ei loobu ma treeningust ka edaspidi, kuid kõvaks treenin-

guks on vähem tarvidust. Nii olen käesoleval hooajal võistelnud ainult üks kord. Ootan aegade paranemist. Minul on veel maadlusaastaid küllalt ees.“

3.

AGU NEO on maadluspordiks sündinud halva tähe all. Ta on kümnekond korda tulnud suurtel turniiridel hõbe- või bronsmedalile, kuid kordagi pole tal õnnestunud võita kuldmedal.

„Kui Berliini olümpiamängud olid selja taga ja mul oli luhtunud vabamaadluses tulla kuldmedalile, seadsin eesmärgiks edasi treenida kuni järgmiste olümpiamängudeni, et siis teha viimset katset esimeseks tulla. Sellepärast treenisin kiuste kõigele edasi. Nüüd on mu unistused jällegi kokku varisenud: 1940. a. olümpiamängud jäävad üldse ära.“

„Treeningust teie ometi ei loobu?“

„Viimasel ajal olen saanud treenida läbi suurte raskuste, kuna inimene peab mõtlema ka teenistusele. Püüan edasi treenida, kui aga vähegi saab, kuid 32-aastasena võin ma mõelda ka maadlusest loobumisele, et anda ruumi noorematele. Ülekohus see ei oleks. Kui aga mind kutsuvad maavõistlused, olen päri jätkama tööd.“

4.

ANTON RAADIK on käesoleva aasta suurim üllatus. Kui meie poksijate suurima saavutusena olid püsinud N. Stepulovi hõbemedalid, siis Raadik suutis rekordi tõsta euroopameistri tiitlile. Ootame, kes järgmisena järgneb tema eeskujule.

„Kas tänavu ei olnud kiusatust Ameerikasse jääda?“

„Ei tohtinud sellele mõeldagi. Ma oleksin teinud sellega häbi kogu poksijateperele, sest peale kõige muu oleksin ma muutunud sõjaväejooksikuks. Võin nüüd avaldada, et Ameerikasse jäämiseks tehti mulle küll ettepanekuid, kuid naersin ja ütlesin: teine kord!“

„Kellega on teil olnud elu raskeimad poksimatšid?“

„Pea ütlesin, et rasked on nad olnud peagu kõik, mis on tulnud sooritada rahvusvahelises ringis. Algul oli suurt vaeva soomlastest jagu saada ja kui olin teistest soomlastest üle kasvanud, kerkis uueks pähkiks V. Suhonen. Kaks viimast matsi temaga on nõudnud kogu minu kontsentreerumist, et pääseda võidule. Kergem on olnud rootslaste, sakslaste ja poolakatega. Kahe Ameerika neegriga olid samuti kõvad lahingud. Kõik need matsid on aga mulle annud häid kogemusi ja nende najal loodan olla võidukas ka edaspidi, tulgu siis olümpiamängusid või mitte. Pole ma seni kergesti alla vandunud, ei vannu ma ka olümpiamängude ärajäämisele alla.“

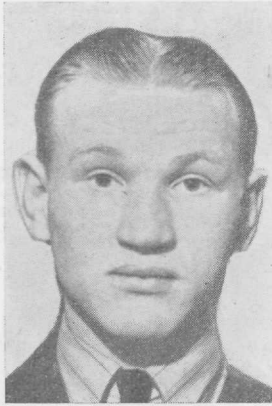

Käesoleva aastakäigu

sisukord

ilmub uue-aasta numbriga

5.

HARALD KANEPI on kolmanda eestlasena tulnud poksieuroopavõistlustel medalile. Kergekaalus võitis ta Dublinis hõbemedali, mis oli veelgi suuremaks üllatuseks kui Raadiku meistrikstulek.

„Millega seletate oma tublit vormi Dublinis?“

„Ega teisiti kui treeninguga. Ma pole kunagi varem teinud nii põhjalikku treeningut kui enne Dublini. See kestis mul pidevalt kolm kuud. Ainsaks raskuseks Dublinis oli mul kaalus püsimine, kuna kaalul tuli käia iga päev. Kaal kip-

pus mul siis ikka olema 67 kg, mis oli juba kergekeskkaalu ülim piir. Ma ei tea isegi, mis minuga läinud aastal oli. Tänavu olen palju vähem treeninud, kuid kaal püsib 65 kg. Söögiisu puudumisele seejuures ka ei saa kurta.“

„Kavatsete jääda ikka kergekaalu?“

„Olen küll 19-aastane, kuid usun, et kehakaalu mul enam juure ei tule ja mul on võimalus võistlemiseks kergekaalus, kui aga seda soovin. Igaks võistluseks ma muidugi kaalu alla ei võta.“

„Kuidas tundus Nürnberg ringivastasena?“

„Ta oskas hästi ära põigelda löökide eest, ise aga sirutas kõvu lööke. Ma pole tundnud ühelgi teisel kergekaallasel nii tugevat lööki.“

„Kas loodaksite võita Nürnbergi?“

„Kui oleks võistluse tähtaeg temaga kindlaks määratud ja ma saaksin pool aastat pidevalt ette valmistada, siis võiksin loota võidule.“

„Millega seletate, et B. Salong on pääsenud poolraskekaalust kergekeskaalu?“

„Nagu ma tean, on ta seda saavutanud dieediga. Ta on üle läinud taimetoidule ja end pikkamisi alla viinud kergekeskkaalu. Hindan Salongi raudset tahet. Mul tuleb temaga edaspidigi poksida ja ma tean, et ta on raske vastane.“

„Keda hindate Euroopa parimateks kergekeskkaallasteks?“

„Sakslast Nürnbergi, itallast Peireti ja poolakast Kovalskit.“

6.

KAAREL KÜBAR oli Luzerni võistluste eel välismaal paljuräägitud laskeportlasi, sest tema valikvõistluse tulemus vabapüssist — 1136 silma — oli kõigi aegade teine lasketulemus maailmas, ainult G. Lokotar oli saavutanud rohkem. Luzernis oli siiski teiseks eestlaseks, kes jõudis individuaalselt maailmameistri tiitlini — vabapüssist põlvelt-asendis. Tema oli osaline ka kolmes meeskonnavõistluses, kus Eesti rahvusmeeskond saavutas maailmameistri tiitlid.

Pärisime K. Kübaralt kas tema jäi rahule oma

tulemustega Luzernis või lootis rohkemat.

„Lootsin siiski rohkem. Luzernis oli palju ebaõnne ja äpardusi. Viimased algasid juba võistlustel enne

Luzerni. Ühel valikvõistluse eel oli abikaasa minu reisivõistluse võitlejate pakkides kogemata „unustanud“ püssiluku välja kohvrast. Tartust ära sõites ei avanud kohvrit enne kui Tondi laskerajal. Ehmatuse oli suur, aga peagi oli püssilukk siiski käes, kuna abikaasa sõitis selleks autoga Tartust Tondile, olles võistluste alguseks kohal.“

„Kas loodate tulevikus enam?“

„Ametivend vangivalvur Kristjan Palusalu tuli kehakordseks maailmameistriks, egas minagi ei tahaks leppida vähemaga!“

7.

ENDEL RIKAND on võistelnud kolmel viimasel maailmameistrivõistlusel laskmises. Tänavustel tuli ta väikekaalibrüssist püsti-asendis hõbemedalile.

„Kuidas toimus võistlus Luzernis?“

„Võistluse ajal oli kerge tuul, mis puhus mägede vahelt vaheldumisi mõlemalt poolt. Iga lasu järele tuli keerata püssikirpu ühele kui teisele poole. Lasin viimases vahetuses, kus saavutati paremaid tagajärgi, kuna hiljem selgunult olid sattunud kõik esikoha-mehed viimasesse vahetusse. K. Steigelmannil oli minust ainult üks silm enam. Seega võinuks millimeetrite võrra üks paremini õnnestunud lask anda Eestile ka kolmanda maailmameistri tiitli.“

„Harrastasite varemalt ka kergejõustikku. Kas gutsete veel sellel spordialal?“

„Pärnus elades võistlesin 1928. a. kaasa jooksjana, hüpajana ja ka tõukajana. Hiljem loobusin kergejõustikust. Harrastan talvel järjekindlalt suusatamist, mis lasketreeningute vaheperioodil talvekuudel aitab kaasa kehatreeninguks.“

8.

AUGUST LIIVIK võistles esmakordselt laskurina 1926. a. sõjakoolis, kus peeti kadettide ja aspirantide vaheline laskevõistlus. 100 osavõtja hulgas tuli A. Liivik esikohale, saades auhinnaks käekella, mis töötab ühegi paranduseta veelgi tänapäevani.

Tänavustel MM-võistlustel Luzernis tuli A. Liivik vabapüssist kolme asendi üldvõitjana individuaalselt kuldmedalile — maailmameistriks, väikekaalibrüssist kolmest asendist hõbemedalile, väikekaalibrüssist püsti-asendis pronksmedalile ja võitis veelgi teise hõbemedali vabapüssist lamades-asendis. Ta oli osaline kõigil neljal alal, meeskonnavõistlustel, milles Eesti meeskond tuli maailmameistriks, ja ka viiendal alal, kus meeskond saavutas hõbemedali.

Küsime, mida ta arvab Luzerni võistlustelt.

„Luzerni eelsest valikvõistlusest võtsin osa vähemal arvul, kuna ei saanud kevadiste riigikaitseliste õpuste tõttu Paidest alati Tallinna sõita. Seega on selatav, et ma Luzernis ei saavutanud oma maksimumtulemusi, kuna väikekaalibrüssist olin varem saavutanud Paides 1175 ja Eesti-Soome maavõistlusel 1169 s., aga Luzernis pidin sakslasele K. Steigelmannile loo-

vutama maailmameistritiitli. Võitjal oli 1167 s. ja minul teise koha tulemusena ainult 1163 s.

Huvitava vahejuhtumisenä on märkida, et ühel treeningvõistlusel enne Luzerni A. Liivikul lamades-asendis olid nõrgemad tulemused kui püsti ja põlvelt asendist. Asjatundjad arvasid, et meistril on püss läinud rikki — püssiraud „tinas“. Võistluse lõpul selgus aga, et A. Liivikul oli püssikirp läinud lahti. Eesti Laskurliidu esimees kindr.-maj. O. Sternbeck, kes armastab tavaliselt leida lõbusaid ütlemissi laskurite aadressil, sõnab: „Liivikul Helsingis olid püssikruvid lahti, nüüd hüppas püssikirp, Luzernis on siis mees püssiga vähemalt korras.“ Luzernis oligi kõik korras ja medaleid tuligi rekordarvuliselt.

9.

ELMAR KIVISTIK on meie laskuritest rahvusvahelisema kuulsusega tippmehi. Tema on võistelnud kolm korda MM-võistlustel. Luzernis tuli ta individuaalselt vabapüssist põlvelt-asendis pronksmedalile ja oli A. Liiviku eeskujul osaline neljas meeskonnavõistluses, milles Eesti tuli maailmameistriks, ja ka viiendal alal, milles saavutati hõbemedal.

„Mida arvate oma maailmarekordist?“

„Vabapüssist kolmes asendis 1124 silma Helsingis oli kümne silma võrra parem varem šveitslase K.

Zimmermanni nimel kaheksa aastat seisnud maailmarekordist. Soomes arvati, et minu rekord püsib kümneid aastaid. Vahepeal on G. Lokotar ja K. Kübar koduradadel saavutanud koguni vastavalt 1138 ja 1136 s. Luzerni eel lootsin kindlalt uue maailmarekordi sünni mõnelt kaasmaalaselt, mis jäi siiski tulemata. Olen võtnud sihiks tulevikus veel kord tulla maailmameistriks, kusjuures suurimaks kavatsuseks on ise ületada oma maailmarekord.“

10.

HARALD KIVIOJA on võistelnud viimasel kahel maailmameistrivõistlusel, tulles Helsingis maailmameistriks väikekalibripüssist põlvelt-asendis ja Luzernis hõbemedalile vabapüssist laskmises samuti põlvelt-asendis. H. Kivioja on neid väheseid laskureid, kellel mõlemal korral on otsustanud esikoha sisekümned ja viimases seerias kõige kaugem lask märklehe keskkohast.

„Helsingis?“

„Eelmisel korral Helsingis, kui tulin maailmameistriks oli minul, prantslasel J. Mozoyeril, šveitslasel E. Tellenbachil ja G. Lokotaril — kõigil neljal võrdselt 385 silma. Minul oli 40 lasust kõige enam kümneid, arvult 29, kuna Roomas maailmameistriks tulnud G. Lokotar 26-e kümneiga jäi neljandaks. Veelgi omapärasem oli teise koha selgitamine, kuna J. Mazoyeril ja E. Tellenbachil oli tabamusi mustas sõõris võrdselt, kümneid, üheksaid ja ka kaheksaid, kuna otsustavaks kujunesid sisekümned, siis J. Mazoyeril oli neid rohkem.“

lasele E. Tellenbachil ja G. Lokotaril — kõigil neljal võrdselt 385 silma. Minul oli 40 lasust kõige enam kümneid, arvult 29, kuna Roomas maailmameistriks tulnud G. Lokotar 26-e kümneiga jäi neljandaks. Veelgi omapärasem oli teise koha selgitamine, kuna J. Mazoyeril ja E. Tellenbachil oli tabamusi mustas sõõris võrdselt, kümneid, üheksaid ja ka kaheksaid, kuna otsustavaks kujunesid sisekümned, siis J. Mazoyeril oli neid rohkem.“

„... ja Luzernis?“

„Maailmameistriks tuli K. Kübar 379 silmaga, aga mina jäin sama arvu silmadega teisele kohale. Eestlasele langes seekord kõik neli esikohta. Veelgi omapärasem kurioosum oli väikekalibripüssist põlvelt-asendis. Võistluse lõpul kõigi laskurmaade raadiosaatejamaad tituleerisid G. Lokotari kui teiskordset maailmameistrit ja uue maailmarekordi püstitajat 391 silmaga. Märklehtede pikemaajaline kontrollimine teiseks hommikuks selgitas uue maailmameistrina koguni ungarlase L. Buday uue rekordiga 392 s., 2. B. Rönmark (Rootsi) ka 392 s., 3. K. Johanson (Rootsi) 391 s., neljas alles Lokotar 391 s. ja viiendana norralane T. Skredegaard samuti 391 s.“

11.

KRISTJAN VILBERG on maailmas ainulaadsemaid laskureid, kes inglise väikekalibripüssi klubi liidud korraldatud ülemaailmsel korrespondentsvõistlustel lamades asendis on 40 lasuga saavutanud maksimaalseks tulemuse 400 silma ja seda isegi kolm korda — 1936. a., 1937. a. ja 1939. a.

K. Vilberg võistles esmakordselt Helsingis peetud MM-võistlustel, tulles sõjapüssist laskmises maailmameistriks püsti-asendis ja korras šveitslase J. Hartmanni maailmarekordi. Luzerni võistlustel pääsis sõjapüssist lamades-asendis pronksmedalile.

„Millal tekkis laskehuvi?“

„See oli 1936. aastal, kui vend Johannes, kes võistelnud nüüdsegi juba neli korda MM-võistlustel, tuli meistriks. Alustasin püssiharjutustega venna näpunäidete järgi ja saades temalt korrasstatud püssi harjutamiseks, sattusin hiljem tagajärgede paranemisel Helsingi eel treeningmeeskonda. Helsingis tulin sõjapüssist püstiasendis maailmameistriks. Luzerni eel jäeti mind aga isegi eemale valikmeeskonnast. Omal palvel sattusin siiski kontrollvõistlustele. Ei unune kunagi kindral O. Sternbecki sõnad Tondil peetud ühel valikvõistlusel: „Kristjan jäeti värava taha, omal palvel sattus meeskonda. Eks Luzernis peab tiitli.“ Võitsin siiski medali, aga ainult lamades-asendis pronksmedali. Tulevikus loodan uuesti võita maailmameistri tiitli.“

12.

PEETER KARU on käesoleva aasta suurim üllatus. Hoolimata võrdlemisi lühikesest laske-spordieast suutis ta tänavustel maailmameistrivõistlustel Luzernis täiel määral panna ennast maksma, kuigi oli aastatelt kõige noorem medalimees. Ta saavutas sõjapüssist põlvelt-asendis pronksmedali ja kolmest asendist kokku hõbemedali.

P. Karu on kerkinud meteorina Eesti laskesporti esiridadesse. Ta võistles esmakordselt 1938. a. kevadel ja sügisel oli juba suurmeister täiskalibripüssist laskmises.

Rootsivõimlemise levikust Eestis

A. Kalamees

I.

Olgu tähendatud kohe alul, et käesolev kirjutus ei pretendeeri selle küsimuse lahendamisele ammutavalt, kuna käesoleva materjali selgitamine juba puht-geneetilises seisukohast vajaks märksa põhjalikumat ja pikemaajalist uuringut kui autoril seda oli võimalik teha.

Kuna rootsivõimlemine on Eestis n.-ö. „importkaup“, siis tuleb kõigepealt vaadata neid „importeeri-ajaid“ ajalooliselt taustalt, et selle najal oleks võimalik kokku võtta üldtulemusi.

Alltoodud andmed on saadud enamikus samanimeliste isikute endi käest, peale mõnede üksikute. Mingisuguseid kirjalikke juba olemasolevaid andmeid autoril ei õnnestunud saada, kuna neid arvatavasti veel pole kirjutatud.

Käesoleva uurimuse kohaselt ilmneb, et Eestisse esimeseks rootsivõimlemise sissetoojaks on rootslane. 1890. a. siirdus Stockholmist Eestisse Rootsi prl. Ester Lidbergius, kes oli lõpetanud Stockholmist Arvedsoni võimlemisinstituudi. Tema elas Eestis 1905. aastani, töötades Tallinnas tervisevõimlemisasutuses „Stempel“ ja õpetades võimlemist ka Tallinna Revaler Turnvereinis.

Prl. Lidbergiuse käest 1905. a. ostis tervisevõimlemisasutuse sisseseade endale prl. Aino Kockström Helsingist, kes oli oma erialalise hariduse saanud Helsingi ülikoolis. Tema töötas Eestis 1910. aastani.

1906. a. lõpetas Stockholmist Arvedsoni 2-aastase võimlemisinstituudi Tallinna kodanik prl. Friede Hoffmann. Tema on praeguse uurimuse kohaselt seega esimene isik Eestist, kes otsese hariduse on saanud Rootsist.

1907. a. järgneb temale Arvedsoni instituudist pr. Agnes Wahl-Riesenkampff. Tema töövõilja on tunda seni, kuna ta on töötanud saksa koolis ja vene gümnaasiumis, seltsides, NMKÜ-s ja NNKÜ-s, ja pidanud eragruppe. 1910.—1917. a. omas ta iseseisvalt tervisevõimlemise- ja massaaži-instituudi, juhatas 1920.—1933. aastani Eesti Punase Risti masseerimisasutust. Alates aastast 1933 töötab iseseisvalt oma masseerimis- ja tervisevõimlemisasutuses.

Seni rootsivõimlemise esimene mõju oli tulnud ülalmainitud isikute kaudu otse Rootsist. Allpool olgu mainitud need Helsingi võimlemisinstituudist tulnud isikud, kes töid rootsivõimlemist Eestisse Soome kaudu, kuna ju soomevõimlemine põhjeneb rootsivõimlemisel.

Esimese soomesuunalise pioneerina on rootsivõimlemist meil edendanud Eestis kõigile väga tuntud ja

lugupeetud nais- ja karskustegelane pr. Helmi Põld, juba manalasse varisenud Eesti ülikooli organiseerija-kuraatori prof. Peeter Põllu abikaasa. Pr. Helmi Põld käis 1907. a. Kesk-Soomes võimlemiskursusel, millist juhatas Anni Collan. Saades sealt suuri seemisi tõukeid ja inspiratsioone, pr. H. Põld organiseeris ka Eestis 1908. a. esimesed võimlemiskursused.

Järgnevalt on Soomes kursusel käinud prl. Ella Saral 1909. a., siis prl. E. Liblik 1912. a.

Nüüd tuleb ajajärk, millal Soomest tulevad Helsingi võimlemisinstituudi haridusega Eesti soost isikud.

Esimesena tuli Soome haridusega Anton Öuna-puu 1913. a., siis 1915. a. prl. Anna Raudkats, kes õieti on esimene soomesuunaline naispioneer Eestis, kelle töö mõju on olnud eestivõimlemisele väga laialdane, kuna tema pedagoogiline tegevus koolides ja õpetajate kursustel on vahet pidamata kestnud tänaseni.

Pärast A. Raudkatsi tulid Soomest veel pr. Helmi Jaakson, Alice Zelchert, prl. Erna Käppa, pr. Johanna Hinno (sünd. Steinmann) ja viimastena 1937. a. kevaldel prl. Aino Resev-Resel ja prl. Helju Viljak.

1934. a. tuli otsese Rootsi haridusega Stockholmist keskintituudist prl. Alice Vesterblom.

Lõpuks peab mainima, et Rootsis on kahel korral õppereisil käinud veel võimlemisõpetaja Karl Hintzer.

II.

Nagu eelnenud lühike isikuline ajalooline ülevaade näitab, kuigi kardan ülevaate ebataiuslikkust, on rootsivõimlemise mõjusuunad tulnud otse Rootsist ja hiljem enamikus Soomest. Vastavalt sellele on Eestis teostunud enamike võimlemiskursuste suunad ka rohkem olnud soomemõjulised, kuid rootsivõimlemise ilmege.

Seni teadaolev 1. võimlemisõpetajate kursus Eestis on teostunud 10.—20. juulini 1908. a. Tartus Põllumeeste Seltsi näitusaias, organiseerituna tulihingelisest pr. Helmi Põllust Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi kaitsetiiva all. Tegelik õpetajatena sel kursusel toimisid Soomest väljatellitud õpetajad prl. S. A. Penttilä ja hra O. V. Sirkka. Sellest kursusest Eesti praegutuntud avalikest tegelastest võtsid osa kirjaniikud A. Jürgenstein ja Henrik Visnapuu, praegune Valga gümni. direktor A. Raudsepp, juba manalasse vajunud dr med.-filosoof J. Luiga, prof. P. Põld, endine Maarja koguduse köster ja võimlemisõpetaja J. Kurrik, pr. H. Põld j. t.

Teine sarnane kursus toimus samas 1909. a. suvel.

„Millega seletate oma kiiret edu laskevõistlustel?“

„Töötan relvalaos püsside proovijana. Harjutasin hoolikalt vabal ajal ja pühapäeviti järgnes võistlust võistlusele. Tahtsin sõita tingimata Luzerni.“

„Teie tegite Luzernis võistluste avapaugu?“

„Ei. Avamine toimus kahuripauguga. Kuid mina olin koos teistega sel hetkel tulejoonel sõjapüssist laskmise lamades-asendis ja minult välgatas esimene lask, — mis oli 10. Proovilasud õnnestusid järjekindlalt, ja sellepärast arvati laskurite traditsioonide kohaselt, et võistlusel on oodata nõrgemaid tulemusi.“

„Aga võistlustel?“

„Võistlusel nagu ei olnud üldse närve. Mind ei häirinud ümbrus ega uus olukord, kuna tegutsesin kui automaat. Tulemuseks oli hõbe- ja pronksmedal.“

„Tulevikukavatsusi?“

„Elukutselise töö kõrval ma lõpetan kolledži, kuna mul on sooritada veel üks eksam. Lasketreening nõuab suurt vaeva ja aega, kusjuures selleks on vähe ainelisi võimalusi. Iga pühapäev veel võistlusi ja seega puudub üldse vaba aeg. Kavatsen loobuda laskesportidist.“

13.

ROBERT TAMMIK eluneb Haapsalus ja Eesti Spordilehel ei õnnestunud teda parajal ajal kätte saada jutuajamiseks. Märjime, et Tammiku pronksmedal on seni Eesti suurim võit olümpiajollide purjetamises. Kui seks avaneb võimalusi, loodetakse Tammikult tulevikus veel rohkem saavutamist.

Edasi olgu tähtsamaist kursustest mainida Riia õpperingkonna direktori P. G. Rutzki poolt Tartus juhitud kursused 1915.—1916. a., meestele 5- ja naistele 4-kuulised. Naiskursusel õpetas prl. A. Raudkats rootsivõimlemist kindla ja täpse ainenä. Võiks vist õigusega mainida, et rootsivõimlemise massiline levik sai oma algtoke neilt kursustelt lähtunud 26 mees- ja 56 naisõpetajalt.

Samuti väärivad tähelepanu 2 kursust, mis peeti juba Eesti iseseisvuse ajal 1919.—1920. ja 1921.—1922. aastatel, millal tähtsa vooluna domineeris rootsivõimlemine ja millist ainet õpetas õpetaja V. Resev-Resel. 1919—1920 kursusest on osa võtnud ka käesoleva artikli autor.

Eesti iseseisvuse ajal, alates aastatest 1920, on peetud suvete rida õpetajate täienduskursusi, millel peaoõppeainena on figureerinud rootsivõimlemine. Rootsivõimlemise tähtsust ja arenemist on mõjutanud ka I. üleriigiline võimlemisõpetajate kongress a. 1922 Tallinnas, kus võeti vastu resolutsioon, millega rootsi pedagoogiline võimlemine tunnistati meie koolidele kõige kohasemaks ja soovitamaks.

Peab mainima veel kõige eelpoolnimetatuga koos, et rootsivõimlemise suurimaks levitajaks olid Vene ajal Eestis tekkinud ja kättevõideldud eraseltside eestikeelsed koolid, nagu seda olid Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltside koolid ja Pärnu Eesti Kooliseltsi progümnaasium. Nendes kui edumeelseis kooles koolide juhatajad hakkasid pühendama tähelepanu ka võimlemisele ja paljudki õpetajad nende tõukel ja õhutusel siirdusid õppima Soome, kust asja kasulikkusest inspireerudes koju jõudes muutusid innukaiks võimlemise pooldajajaks, milline oli tollal Soomes ju üldilmelt rootsivõimlemine.

Nii võib veel ühes sellega öelda, et 1913. a. peeti Pärnu Eesti Kooliseltsi progümnaasiumi poolt Pärnus võimlemispäeva, millel asjaomaste isikute ütluste järgi (õpetajaks oli seal tollal prl. E. Liblik) kanti ette ka rootsipäraseid vabaharjutusi.

III.

Vaadeldes sisuliselt rootsivõimlemise levikut Eestis ja tema käsitamise sügavust ning ulatust, peab mainima, et veel ülalmainitud Eesti iseseisvuse algaastail 1919—1920 peetud kursustel tarvitati ja harrastati Hjalmar Ling'i aegset kolmejaotuslikku ja nõutava kulminatsioonipunktiga tunnikõverikku, milles figureerisid nüüd enam mitteharrastatavad kahekordsed ripped ja pingpaine. Vabaharjutuste täitmise iseloom oli

tollal veel küllalt staatiline; nüüdseagsest dünaamilisest polnud tollal veel palju. Kuid koos sellega võiks öelda, et absoluutselt puhtalt ei harrastatud rootsivõimlemist Eestis tollal ometi mitte, kuna rootsivõimlemise tüübilinegi riist — poom — ei leidnud küllaldast kasutamist, vähemalt mitte nii intensiivselt kui varbseinad (ribstol). Rinnakorvi arendamise peaprintsiip oli ju küll tollal ka peanõue, ent selleks ei tarvitatud mitte palju poomi.

Umbes ülalmainitud aastatega hakkas dünaamilise suuna levikuga tunnikõverikud kaduma esimene ripe- ja pingpaine. Praegu enam neid ei harrastata, teist eriti tema füsioloogilise ebasoodsuse pärast. Praegusaja tunnikõverikku püütakse ulatuselt lühendada, kus kereharjutuste osas üksikharjutuste asemel üritatakse anda liit- või kompleksharjutusi; jooksu koos hüpetega, eriti alamais klasses, võib asendada mänguga, millel on ainevahetuse reguleerimise siht ja kopsude ventilatsiooni printsiibi kohaselt suur füsioloogiline tähtsus ja tagapõhi.

Pearaskuspunkt praegusaja Eesti koolivõimlemises asetatakse lüülsamba õgvendamisele, s. o. rühile, millest peamiselt siis saabub ka omaaegse rinnakorvi arendamise ja tõstmise nõue ja soov. Teiseks suureks füsioloogiliseks teguriks noorsoo kehakasvatusele on umbes viimase 20 a. kestel olnud sport, mis tunduvalt surus tahaplaanile võimlemise. Kuid nüüd võimlemine teatava propaganda tagajärjel hakkab tõusma jälle ausse, kuid mitte endisel ainult — staatilisel, vaid dünaamilisel ja rohkem inimese hingeelu haaraval taustal. Uus aeg oma dünaamilikkusega on murdnud sisse ka eestivõimlemise.

Riistadest, milliseid tarvitati juba endisel aastail, oleks nimetada tüübilisi rootsivõimlemise omi: poom, varbsein ja pink. Need on levinud ka nüüd, kuna enamtarvitavad on vaid viimased. Väiksemates võimlates, võiks öelda, pomme peagu ei harrastata.

Üldiselt võib öelda, et rootsivõimlemise põhimõtted on eestivõimlemises sisse juurdunud ja üldiselt tarvitusel, kuid harjutuste läbiviimise laad ja tööviis on muutunud nüüdisaegsele füsioloogilisele nõudele tunduvalt dünaamilisemaks, nagu see on kõikjal maailmas. Teadlikud õpetajad ei hülga aga ka praegu staatilisuse printsiibi osalist tarvitamist, teades nende kahe tarbe kokkusulatamise suurt füsioloogilist väärtust. Nii püütakse siis kahest äärmisest meetodist, eriti koolivõimlemises, leida sobiv ja otstarbekas kesktee.

Korvpalli-rahvusmeeskond Kaunase euroopavõistlustel.

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat

vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad

KARL VESKUS

VOLDEMAR PRII

Estonia pst. 1

Tel. 456-76

A.s.
HÜPPLER & KO

RAUA SAUN

Tartu mnt. 43

Tel. 305-01

Raua 29

Tel. 311-43

K.m.
LIER & ROSSBAUM

TULBI SAUN

Viru 7

Tel. 433-34

Tulbi 6

Tel. 472-29

Betoonitööstus
O. VAREV

Pagariäri
MARTIN VIKS

Paldiski mnt. 42-a

Tel. 429-87

Lembitu 20 ja
Kaupmehe 28

Tel. 437-63

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad

V-d Loun ja Schitikov

Niiguliste 18

Tel. 434-37

M. Männil & Ko

Pikk 13

Tel. 431-49

Valmisriiete äri
Peeter Pöder

Kullasepa 16

Tel. 429-31

Nõõriäri
G. Hendrikson

V.-Karja 6

Tel. 445-29

Naisle ja meeste rätsepaäri
f-ma Schwarz

Kullasepa 9

Tel. 443-03

O=ü. E. Bever ja Ko

Narva mnt. 30—20. Tel. 324-67 ja 324-66

Naha- ja karusnahatööstus
V-d A. & R. Hoff

Vene 13

Tel. 432-09

Kirjaümbrikkude ja paberi ümber-
töötamise iehas

o=ü. Raf. Haarla

Tina 9

Tel. 302-56

KUUST KUUSSE

Eesti maadlusvõit Riias

Eesti võitis 5:2, kuid Mägi kaotas Ozolinšile ja Roos hävis seljaga

Eesti-Läti 13. maadlusmaavõistlus
19. novembril 1939. a. Riias.

Kärbeskaal: M. Maiste (Eesti) — Muceniaks (Läti) 3:0.
Sulgkaal: K. Kundzinš (Läti) — A. Roos (Eesti) 0.35 min.
Kergekaal: V. Väli (Eesti) — Skopans (Läti) 3:0.
Kergekeskkaal: E. Puusepp (Eesti) — Atars (Läti) 3:0.
Keskaal: G. Ozolinš (Läti) — V. Mägi (Eesti) 3:0.
Poolraskekaal: A. Neo (Eesti) — Smiltens (Läti) 3:0.
Raskekaal: J. Kotkas (Eesti) — Mendzinš (Läti) 4.30 min.

Kolmeteistkümnendal maavõistlusel kolmeteistkümnes võit — see tähendab Eesti võiduseeria katkematust maadlusmaavõistlustel Lätiga. Riia spordihoonesse oli maavõistlust jälgima kogunud 1000 pealtvaatajat, mida lätlased peavad Riias peetud maadluste pealtvaatajate rekordiks. Kahtlemata oleks nim. maavõistlus Tallinnaski olnud külgetõmbenumbriks, seda võistluste-vaese hooaja ja J. Kotka arvel. Oli ju Kotkas lühikest aega enne maavõistlust suure triumfiga tagasi pöördunud võistlusreisilt Rootsis.

Võrreldes meeskonnaga, missugune esindas Lätit veebruaris Tallinnas peetud maavõistlusel, oli selle koosseis ainult kaks „tuttavat“ — G. Ozolinš ja K. Kundzinš. Nemad ainsatena töid Lätile võidupunkte. Seejuures K. Kundzinš seljatas meie lootustandva sulgkaallase A. Roosi 35 sekundiga! Oli siiski kahtlane, kas Roos oli mõlemal õlal. Kuid et seda vilistas erapooletuna toiminud sakslane Kliemann ning et see leidis kinnitamist lätlastest punktikohtunikult,

Ameerika suurima trofee, mis on välja pandud aasta parimale sportlasele AAU end. presidenti J. E. Sulglini mälestuseks, võitis tänavu kesivusjooksja Don Lash. Pildil trofee üleandmine. Vasakul D. Lash oma abikaasaga, paremal novembris autoõnnetusel surma saanud AAU president Samuel E. Hoyt.

polnud midagi parata. Eestlasele oli mats igal juhul heaks õppuseks. G. Ozolinš sooritas Voldemar Mäega maavõistluse kaasakiskuvaima matsi. Seejuures lätlane oli kõigis kolmes faasis napilt parem ja sai teenitud võidu.

Ulejäanud lätlastest olid Skopans, Smiltens ja Mendzinš esmakordselt rahvusmeeskonnas. Neist paremaks osutus poolraskekaallane Smiltens, kes sooritas Neoga võrdlemisi tasavägise matsi. Samuti pidas kergekaalus V. Väljale hästi vastu Skopans. Raskekaallase Mendzinši ainsaks „vägiteoks“ oli Kotkale 4½ min. vastu panna matil pagemisega. Siis aga läks õlgadele. Suure ülekaaluga võitis Maiste Mucenieksi ja Puusepp Atarsi. Mõlemad pidasid vastaseid peagu pidevalt parteris, kuid selili ei saanud.

Märkida on veel, et võisteldi rahvusvaheliste mõõtudega matil ja et kõik töövõidud otsustati üksmeelselt 3:0.

Tasavägine tõstemaavõistlus

Eesti võitis Läti 3:2. — Läti tõstespordi tõusust

Pärast nelja-aastast vahet soojendati uuesti Eesti-Läti tõstemaavõistluste suhted ning järjekorras seitsmes maavõistlus korraldati 19. novembril Tallinnas. Tulemuseks andis ta Eesti võidu 3:2, missuguse vahekorraga on varempeetud maavõistlustest lõppenud kolm, Läti pole seni kordagi võitnud. Nüüd oli ta kõige lähemal võidule, sest tegelikult otsustas võidu Eestile keskkaal, kus võrdse kogusumma saavutamisel L. Lomp oli kehakaalult Griissist kergem. Kilogrammide üldsummas oli võit siiski suurem — 1547,5:1492,5.

Maavõistlus arenes pingerohke tähe all, mis süstis võistlejatele tõsise võistluse meeleolu ja ergutas neid taotlema isiklikke rekorde. Ka vaatajaskond oli haaratud tugevast heitlusest. Huvi piitsustas seegi asjaolu, et Eesti meeskonna enamuse moodustasid noored tõstjad, kelledest L. Lomp keskkaalus ja Elmar Vaikma said esmakordseteks ja R. Västriku sulgkaalus teiskordseks internatsionaaliks. Ainult veidi staažikamad olid Erm Lund ja Leo Kukk. Nii noort rahvusmeeskonda pole meil esinenud ühelgi alal. Teisest küljest ei saa ka Läti meeskonda pidada vanemaks. Ainsana varematest aegadest oli tuntud poolraskekaallane Bileskalns.

Suureks üllatuseks oli lätlaste tõstetiili ühtlus. Ilma erandita tarvitasid nad harkhüppe stiili ja seda läbilõikes puhtalt. Kuid tõstetehnilises küljes, eriti aga tempotõstetel, tundus krobelisust, peamiselt jalgade ja käte pöörde töös. Tempotõstetel, mis naabritele peaksid eriti sobima, arvestades nende temperamenti, olid nõrgad. Ainsana Bileskalnsil olid kõik tõsted suhteliselt heas vahekorras. Bileskalns oli lätlaste parimaks.

Surumises, mis kunagi oli lätlaste nõrgaks küljeks, on nad nüüd ette jõudnud meie tõstjatest. See võib-olla oli üllatuseks meiegi kohtunikele. Esmaklassiliseks surujaks on J. Griiss. Surumises kasutasid lätlased silmapaistvalt hingamistehnikat kui ka head jalgade asendit, mis mõjus efektselt. Suurel määral ilmutasid nad saksa kooli, mis on mõistetav sellega, et neid käis treenimas J. Manger, kelle tugevaimaks küljeks on surumine.

Märkimisväärne lätlastel oli veel see, et enne asumist tõste teostamisele kontsentreerisid nad kangi juures püsti-asendis. Kangist haaranud teostasid nad tõste otsekohe. See väldib närvide ülepingutust ja võimaldab tõstetehnilised käsitlusvõtted teostada lõdvestatud lihastega, mõistagi ka minimaalse jõu kulutamisega. Üldiselt olid Läti tõstjad pikasulvelised, nagu see vastab uuea aja tõstjatuübile. Läti

tõstekoolil on palju ühisjooni ka Rootsi omaga, mis on selektatav sellega, et rootslasigi on treeninud sakslased. Jutuajamisel selgus, et Läti tõstjad kasutavad neidsamu treeninkavavasid, mis A. Buharovi järgi ilmusid E. Spordilehes.

Eesti tõstekoolisse puutuvat on märkida õigel rajal sammumist. Peetud maavõistlusega võime olla suurel määral rahul, kuna kilogrammide kogusumma oli ka ilma A. Luha-

ääre kaasastartimiseta hea. Suhteid Lätiga tuleb säilitada ja tihendada, siis jõuame kiiremas tempos heasse rahvusvahelisse klassi. Ka jätsid lätlased distsiplineeritud ja spordimehliku mulje.

Maavõistlus arenes järgmiselt (sulgudes tõsted kas ebaõnnestusid või ei leidnud kohtunikelt vastuvõtmist):

	Sulgkaal:	Surumine	Rebimine	Tõukamine	Kogusumma					
1. V. Tempelfelds (Läti)	67,5	72,5	75	80	82,5	97,5	102,5	105	262,5	
2. R. Västriik (Eesti)	70	—	72,5	77,5	82,5	(85)	100	105	(110)	260
Kergekaal:										
1. E. Lund (Eesti)	77,5	82,5	85	90	(95)	95	(120)	120	(125)	300
2. H. Raugulis (Läti)	75	80	82,5	75	80	82,5	100	105	107,5	270
Keskkaal:										
1. L. Lomp (Eesti)	80	85	(87,5)	95	(100)	100	125	130	(132,5)	315
2. J. Grüss (Läti)	92,5	100	(102,5)	87,5	92,5	(95)	115	(120)	(122,5)	315
Poolraskekaal:										
1. K. Bileskalns (Läti)	87,5	92,5	95	100	105	(107,5)	132,5	137,5	140	340
2. L. Kukkk (Eesti)	87,5	92,5	(95)	100	105	(107,5)	135	140	(142,5)	337,5
Raskekaal:										
1. E. Vaikma (Eesti)	90	95	97,5	(100)	100	105	120	130	135	335
2. A. Ratfelders (Läti)	85	(90)	90	87,5	92,5	(95)	117,5	122,5	(125)	305

Eurooparekordid kergejõustikus Enamik rekorde on sakslaste nimel. Tänavu püstitati 14 uut rekordi!

Vastavalt eurooparekordide kinnitamise määrusele loetakse automaatselt eurooparekordiks tagajärg, mille on püstitanud Euroopas sündinud atleet ja mis on kinnitatud vastava rahvuse rekordiks. Maailmarekordide kinnitamiskord on aga keerulisem, mille tõttu ametlik maailmarekordide tabel harva suudab kaasa käia ajaga. Eurooparekordide tabelit on võimalik avaldada igal ajal ja kõige värskemate saavutustega. Alljärgnevalt toome eurooparekordide tabeli kujul, mis tal on praegusel momendil:

100 m	10,3	Ch. Berger, Holland	1934
		L. Strandberg, Rootsi	1936
		K. Neckermann, Saksa	1939
200 m	20,9	H. Körnig, Saksa	1928
400 m	46,0	R. Harbig, Saksa	1939
800 m	1.46,6	R. Harbig, Saksa	1939
1500 m	3.48,6	M. Szabo, Ungari	1937
3000 m	8.14,8	G. Höckert, Soome	1936
5000 m	14.08,8	T. Mäki, Soome	1939
10000 m	29.52,6	T. Mäki, Soome	1939
4×100 m	40,1	Saksa rahvusmeeskond (Borchmeier, Hornberger, Neckermann ja Scheuring)	1939
4×400 m	3.09,0	Inglise rahvusmeeskond (Volf, Rampling, Roberts ja Brown)	1936
tökk. 110 m	14,2	E. Lidman, Rootsi	1939
„ 400 m	51,6	F. Hölling, Saksa	1939
kõrgus	2,04	K. Kotkas, Soome	1936
kaugus	7,90	L. Long, Saksa	1937
kolmik	15,82	E. Kaas, Norra	1939
teivas	4,27	K. Ström, Norra	1939
kuul	16,60	H. Woellke, Saksa	1936
ketas	53,10	W. Schröder, Saksa	1935
oda	78,70	Y. Nikkanen, Soome	1938
vasar	59,00	E. Blask, Saksa	1938
10-võistlus	7824,5	H. H. Sievert, Saksa	1934

Ülevaade käsipalli sügishooajast Läti võitis maavõistluse ainult 35:34

Käsipalli sügishooaja kohta võib eeskätt mainida käsipalliliidu juhatuse reorganiseerimist, mis on toonud elavnemist käsipalliringkondades. Juhatus on n.-n. üleminekuaja juhatuse, kelle ülesandeks on seada korda seni soiku jäänud tegevus, ajakohastada tegevust ning

parandada liidu- ja võistlusmäärusi. Niipea, kui asjad korras, lahkeb praegune juhatuse.

Liidu kohtunike määrustik näeb ette rea elulisi muudatusi, liiduklassi meeskondade arvu tahetakse vähendada kuueni, tehakse katset võrkpalli meistri-võistluste korraldamisega suvel, püütakse leida võimalusi ringkonnaklassi meeskondade taseme tõstmiseks ja liiduklassi parematele mängijatele on korraldatud pidevaid harjutusi Tallinnas ja Tartus. Need kõik on tervitatud ettevõtted ja kahtlemata toovad elu ja tõusu peaaegu täiesti soiku vajunud käsipalliliidu ellu.

Kui mõni aasta tagasi Tartu meeskonnad võitsid Tallinna omi ülivõimsalt, on tänavune pilt teissugune.

Üle sajatuhande inimese külasias Helsingi olümpia-torni ja igale kinnitati väikese tasu eest rinda vastav mälestusmärk. Nüüd on Helsingi olümpiamängude korraldamine muutunud problemaatiliseks.

Eesti meistermeeskond ASK on saanud juba ühe kaotuse ja kahel korral sellest pääsenud ainult üle noatera. Tartu NMKÜ kaotas järjest ja on vähe lootusi tema püsimiseks liiduklassis. Kevadel võib juhtuda vanameistri Tartu NMKÜ-ga sama, mis juhtus 1935/36. a. hooajal Kalevi ja Russiga — endiste meistritega — kes langesid liiduklassist välja.

Sellevastu on Tallinna väljavaated palju paremad. Kalev on oma ridu täiendanud rea lootustandvate mängijatega. ÜENÜTO ja Tallinna NMKÜ omavad palju töötavat ja head materjali. Kõik see lubab oletada, et Tallinn kui mitte juba sel hooajal, siis lähemas tulevikus sammub jõudsasti Tartust mööda.

Eesti-Läti 20. maavõistluse korvpallis võitis Läti 35:34. Võime resultaadiga olla täiesti rahul, arvestades meie harjutus- ja mängimisvõimalusi. Meie meeskond oli parim, mis oli välja panna, ja poleks meeskonnas juhtunud haigestumisi, oleksime võinud mängida vahest paremini.

Igatahes suur edusamm on tehtud meie rahvameeskonna ettevalmistamisega selle poolest, et Tartu ja Tallinna linnameeskonnad on pidevalt harjutamas ja meil on nüüd võimalus igakord enne maavõistlust välja panna parim koosseis.

Noorte kergejõustik

Möödunud hooajal korraldas Noorte Spordiliit üleriigilised korrespondentsvõistlused kergejõustikus noorte kolmes klassis. Noorte A klassis olid poisid 18—19 a., noorte B klassis — 16—17 a. ja poiste klassis — 15 a. vanused ja nooremad.

Võistlused toimusid maakonna-liitude ja Noorte Spordiliidu ringkonna nõunike korraldusel, järelevalvel ning vastusel. Tänuväär töö on siin teinud ka maakondlikud spordiinstruktorid.

Korrespondentsvõistluste andmeid pole järgmistest ringkondadest: Tallinna, Virumaa Rakvere piirkond ja Saaremaa. Teistes ringkondades oli osavõtt kõigiti elav. See näitab, et Noorte Spordiliidu üritused leiavad sooja poolehoidu, kui kohalikud maakonna spordi- ja noortejuhid suudavad organiseerida noorte sportlikku tegevust.

Korrespondentsvõistluste esikohale tulnuile anti Noorte Spordiliidu poolt välja auhinnana A. Kolmpere „Kergejõustiku õpperaamat“, koguarvus üle 200 raamatu. Ülaltähendatud raamatute annetamine toimus Haridusministeeriumi Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna lahkel ainelisel toetusel.

Maakondadest tuli noorte kergejõustiku korrespondentsvõistlustel esikohale Tartu linn, saavutades 97,5 punkti ja võites seega Elektriselts AEG poolt annetatud rändauhinna parimale ringkonnale 1939. aastaks.

Alljärgnevalt iga vanuse klassi ja ala 6 paremat:

Noorte A klass.

100 m		Kõrgus	
11,3 E. Nurk, Tartu	1,78 J. Rander, Tartu	1,75 E. Raamat, Harju	1,72 R. Raag, Võru
11,3 R. Raag, Võru	1,72 R. Raag, Võru	1,71 E. Aaslaid, Viljandi	1,70 J. Oltre, Pärnu
11,4 R. Sallo, Harju	1,70 E. Koppel, Pärnu		
11,5 L. Gjärdman, Lääne			
11,5 V. Soobik, Tartu			
11,5 H. Gross, Viljandi			
400 m		Kaugus	
51,2 E. Nurk, Tartu	6,66 Hiisjärvi, Tartu	6,57 S. Saksniit, Viljandi	6,55 V. Pruus, Võru
52,8 J. Kuk, Viljandi	6,52 K. Laidre, Harju	6,45,5 R. Raag, Võru	6,44 Soobik, Tartu
53,6 P. Kuk, Pärnu			
53,7 E. Naarits, Tartu			
53,9 H. Raag, Võru			
54,7 A. Kononov, Petseri			
1500 m		Teivas	
4,26,8 A. Hirv, Sõru	3,30 H. Täets, Pärnu	3,20 A. Luts, Tartu	3,20 S. Saksniit, Viljandi
4,27,4 A. Kivisild, Viljandi	3,12 A. Mikkelsaar, Valga	3,10 J. Kask, Harju	3,05 J. Rander, Tartu
4,30,0 A. Varjun, Võru			
4,39,2 H. Eerme, Tartu			
4,39,2 K. Tamm, Viljandi			
4,40,2 A. Pruul, Tartumaa			

Kuul

16,52 L. Gjärdman, Lääne
16,15 G. Aart, Tartumaa
16,11 H. Kajak, Tartu
15,86 A. Till, Tartu
15,42 H. Raag, Võru
15,35 J. Nõmmik, Viljandi

Ketas

47,70 G. Aart, Tartumaa
47,65 H. Kajak, Tartu
45,31 L. Gjärdman, Lääne
43,18 A. Till, Tartu
43,00 A. Rebane, Viljandi
42,90 O. Oras, Tartu

100 m

11,4 A. Vaarik, Pärnu
11,7 H. Koorits, Viljandi
11,7 J. Kuk, Võru
11,8 V. Sütt, Tartu
11,8 J. Kuk, Viljandi
11,8 J. Kann, Võru

1000 m

2,51,8 U. Tiisma, Pärnu
2,51,6 V. Sulin, Valga
2,54,6 A. Kukemelk, Tartumaa
2,55,0 L. Kalda, Pärnu
2,56,0 L. Jänes, Pärnu
2,56,5 U. Konsap, Tartu

Kõrgus

1,67 H. Vaask, Viru
1,65 V. Zernask, Võru
1,65 A. Jürisson, Pärnu
1,65 O. Ulm, Lääne
1,62 J. Samariütel, Võru
1,61 H. Lend, Võru

Kaugus

6,37 H. Koorits, Viljandi
6,21 J. Kaseorg, Tartu
6,18 O. Koppa, Tartu
6,05 K. Silvet, Tartu
6,03 J. Samariütel, Võru
5,99 A. Helleste, Petseri

Teivas

3,30 J. Kaseorg, Tartu
3,20 U. Kask, Tartumaa
3,10 Bogdanov, Viru
3,10 H. Lend, Võru
3,05 F. Johanson, Tartu
3,00 A. Arujõe, Pärnu

60 m

7,6 K. Undrits, Tartu
7,8 M. Droste, Lääne
7,8 O. Uus, Valga
7,9 K. Lindropp, Pärnu
7,9 V. Soosaar, Võru
7,9 L. Koemets, Võru
7,9 R. Blumenfeldt, Pärnu
7,9 R. Kubjas, Valga

Kõrgus

1,60 V. Raudsepp, Viru
1,50 K. Aare, Järva
1,50 Kurg, Järva
1,50 U. Kaljuveri, Järva
1,50 K. Lindropp, Pärnu
1,50 A. Pärn, Pärnu
1,50 A. Lepp, Tartu
1,50 Luik, Tartu
1,50 A. Müürsepp, Valga
1,50 R. Sillard, Viljandi
1,50 T. Ruus, Viru

Kaugus

6,03 G. Tammiste, Võru
5,66 N. Koik, Viljandi

Oda

62,05 V. Kõll, Tartu
58,15 G. Aart, Tartumaa
58,09 O. Lääts, Valga
55,28 O. Oras, Tartu
55,26 H. Pikkand, Pärnu
54,60 J. Rips, Viljandi

Punkte:

Tartu linn	62,5
Viljandimaa	31
Võrumaa	29,5
Tartumaa	17
Pärnumaa	15
Harjumaa	14
Läänemaa	12
Valgamaa	7
Petserimaa	1

Noorte B klass.

Kuul

15,48 A. Saariste, Viljandi
14,72 E. Hermaste, Pärnu
14,10 K. Järvi, Tartumaa
14,10 U. Kask, Tartumaa
13,86 L. Pihlamägi, Valga
13,37 V. Rämmal, Tartu

Ketas

43,98 A. Saariste, Viljandi
42,20 J. Kann, Võru
41,46 E. Kuusik, Pärnu
40,68 E. Hermaste, Pärnu
39,46 U. Hannibal, Tartu
38,47 H. Puusepp, Pärnu

Oda

57,34 L. Starke, Valga
57,03 A. Uibo, Valga
55,97 L. Jaks, Lääne
53,15 O. Laidsalu, Järva
52,51 A. Saariste, Viljandi
52,40 Saar, Viru

Punkte:

Pärnumaa	35
Võrumaa	30
Viljandimaa	26,5
Tartu linn	26
Valgamaa	18
Tartumaa	16
Läänemaa	8
Virumaa	4,5
Järvamaa	3
Petserimaa	1

Poiste klass.

5,60 A. Bender, Tartumaa
5,57 Villo, Viru
5,55 R. Kubjas, Valga
5,44 M. Droste, Lääne

Pesapallivise.

92,00 Randveer, Viru
87,50 Sofronoff, Viru
85,50 L. Kornel, Tartumaa
84,00 Ruus, Viru
82,00 Ojamaa, Viru
81,90 K. Järvi, Pärnu

Punkte:

Virumaa	26,5
Valgamaa	9,2
Tartu linn	9,0
Võrumaa	8,4
Tartumaa	8,0
Viljandimaa	6,5
Pärnumaa	6,4
Läänemaa	5,5
Järvamaa	4,5

Üldpunktid:

Tartu linn	97,5
Võrumaa	67,9
Viljandimaa	64,0
Pärnumaa	56,4
Tartumaa	41,0
Valgamaa	34,2
Virumaa	31,0
Läänemaa	25,5
Harjumaa	14,0
Järvamaa	7,5
Petserimaa	2,0

Sõjaaegset jalgpalli Kesk-Euroopas

Maailmameistri Itaalia kaks kaotust: Šveitsile 1:3 ja Saksale 2:5. — Eesti Euroopa viieteistkümnes!?

Sõjaline tegevus pole seni suutnud lüüa Kesk-Euroopa jalgpalli. Rääkimata meistrivõistlustest on jätkatud oma meeskonna ümber korraldamist. Viimaste pidamises on suurimat initsiatiivi näidanud Saksamaa. Ta alustas sõjaaegset maavõistluste ketti heitlustega Ungari ja Jugoslaavia vastu ning jätkas neid kodupinnal peetud kohtumistega Böömi-Määri protektoraadi ja maailmameistri Itaaliaga.

Maailmameister ise sooritas esimese maavõistluse Zürichis Šveitsi vastu. Viimasel minutil oli Itaalia sunnitud oma meeskonna ümber moodustama, nii et maailmameistriks tulnud koosseisust jäi püsima ainult üks mängija. Itaalia meeskond ilma Piola, Biavati, Locatelli ja oma kuulsa väravavahi Olivierita oli kaotanud oma löögivõimsuse ja maailmameister oli pärast nelja-aastast katkematut võidutriumfi sunnitud vastu võtma esimese kaotuse. Šveits võitis 3:1, kusjuures kolmas värav Itaalia värku läks kaitsja ja väravavahi vahelisest arusaamatuses.

„Reichssportblatt“ kirjutas sel puhul: „Tegelikult olime meie salaja kavatsenud ise anda esimese kaotuse maailmameistrile. Nüüd aga šveitslased hävitasid meie triumfi võimaluse.“ Selles lauses oli suurel määral optimismi, kui märkida, et Itaalia-Šveitsi maavõistlusega üheaegselt peetud Saksa ja Böömi-Määrimaa vahelisel maavõistlusel Breslaus sakslased suuri vaevu suutsid tulest välja tuua viigi. Esimesel poolajal olid tšehhid juhtimas juba 3:0, kui sakslased saavutasid oma esimesed väravad. Poolaeg lõppes tšehhide kaotusega 4:2. Teisel poolajal suutis Saksa haarata endale mängu initsiatiivi, kuid läks vaja meilegi tuntud Lehneri hiilgemängu, et viigistada. Tšehhid ei saavutanud teisel poolajal enam ühtki väravat, sakslased aga kaks. Sellega maavõistlus lõppes viigiga 4:4, kuid viimane värav oli kergekäeliselt antud 11-m-karistuslöögi tulemus.

Sakslased ei jäänud selle mänguga rahule, kuid nad trööstisid end sellega, et mitte vähem muret pole ka itaallastel oma meeskonnaga. Saksa-Itaalia maavõistlus toimus 28. novembril Berliini olümpiastaadionil 70.000 vaataja ees. Väljak oli kaetud lumelõrtsiga ja ilm oli väga vilu ja niiske. Näis, et ilm oli itaallastele vähem sobiv kui sakslastele. Sakslased ise nimetavad seda maavõistlust merelahinguks. Kui olümpiastaadioni hea kanalisatsiooniga väljakul tekkisid suured veeloigud, siis ilmastiku tingimused pidid olema päris viletsad.

Itaalia polnud Saksa vastu kuigi palju suutnud kohendada oma meeskonda. Väravas oli siiski Olivieri. Pärast matši sakslased kirjutasid: „Viis väravat saavutas meie edurivi Olivieri vastu! Kui hea pidi edurivi siis olema!“ Liialdamata võib lisada, et Olivieri esitas viiest väravast hoolimata hiilgava partii, kuid lonkas ülejäänud meeskond. Sakslaste väravate skoori alustas ja lõpetas Bimbo Binder, kusjuures ta viimase värava saavutas 11-m-löögist. Ka itaallaste viimane, arvult aga ainult teine värav tuli samasugusest löögist. Itaalia oli esimesel poolajal kaks korda juhtimas — 1:0 ja 2:1, poolaeg ise lõppes aga viigiga. Teisel poolajal löid väravaid ainult sakslased.

Seitse tähte Suurel Vankril
seitse väravat ja mitte rohkem, —

hüüdis Saksa publik enne viimast väravat, kui oli määratud 11-m-löök. Kuni asjatundjad alles arutasid, kas Janes pole kõige kindlam penalty realiseerija, löi selle sisse Binder. Seitse väravat, kuid 5:2 Saksa ka-

Pärast 3:2-te. Itaallased lahutavad käsi, sakslased juubeldavad

suks, jäigi lõpptulemuseks. Kohtunikuks oli kaugest Hispaaniast sõitnud Escartin.

Kas Itaalia jalgpalli-hegemoonia on seks korraks möödunud? Sellele küsimusele on raske vastata. Zürichis spordileht „Sport“ oma edetabelis 1939. a. kohta asetab siiski esirinda Itaalia, kellele järgnevaiks ta peab Šveitsi, Saksat, Böömi-Määrimaa, Prantsust, Ungarit j. t. Muuseas: Eesti on selles tabelis asetatud 15. kohale ja ettepoole järgmisi riike, kelle vaheliseks järjestuseks on märgitud: 16. Leedu. 17. Läti. 18. Portugal. 19. Slovakkia. 20. Luksemburg. 21. Bulgaaria. 22. Soome. 23. Greeka ja 24. Türgi. Aitäh komplimendi eest Eestile!

ESTONIA PUNANE SAAL

pärast remonti jälle avatud

MUUSIKA

iga päev kella
1/412 — 3/43 õösel.

Mängib

„CAPRICCIO TRIO“

VEINIBAARIS

töötab nüüdsest

peale vilunud

MIXER

KOKKUSURUTUD READ

● Maailmasõja ajal ei peetud Saksamaal viie aasta vältel jalgpalli meistrivõistlusi. Tänavu puhkenud sõjast on möödunud veerand aastat, kuid meistrivõistlustega on alustatud. Siiski on tehtud ümberkorraldusi: gau'des (ringkondades) on osavõtjad jagatud kahte rühma, et võimaldada võistluste kiiremat läbiviimist ja et kokku hoida sõidukuludes. Inglismaal algasid meistrivõistlused varsti pärast sõda, kuid ka seal toimuvad need ringkondade viisi, kus segamini võistlevad mitme liiga klubid.

● Naiste eurooparekordideks kergejõustikus on nüüd järgmised tulemused, milledest neli on saavutatud käesoleval aastal:

100 m	11,7	Stella Walasiewicz, Poola	1934
200 m	23,6	Stella Walasiewicz, Poola	1935
tõkk. 80 m	11,3	Claudia Testoni, Itaalia	1939
kõrgus	1,68	Dorothy Odam, Inglise	1939
kaugus	6,12	Christel Schulz, Saksa	1939
kuul	14,38	Gisela Mauermayer, Saksa	1934
ketas	48,31	Gisela Mauermayer, Saksa	1936
oda	46,27	Luise Krüger, Saksa	1939
4×100 m	46,4	Saksa (Albus, Kraus, Dollinger ja Dörfeldt)	1936

Need tulemused on ühtlasi maailmarekordideks, peale kahe tulemuse, milledest need on ameeriklannade nimel — 100 m Helen Stephens 11,4 ja odavise N. Gindel 46,74.

● Pärast Tšehho-Slovakkia lagunemist uue riigina tekkinud Slovakkia pidas Chemnitzis oma esimese jalgpallimaavõistluse, millel kaotas Saksa teisejärgulisele koosseisule 1:3.

● Läti on 18 aasta vältel pidanud 97 jalgpallimaavõistlust, milledest on võitnud ja kaotanud võrdselt 36 ning viiki mänginud 25. Väravatesuhe on passiivne — 166:210. Esimene maavõistlus oli tal Eestiga 24. sept. 1922. a. Riias, mis lõppes 1:1. Viimane maavõistlus toimus 25. sept. Helsingis Soomega ja andis lätlastele võidu 3:0.

● Ameerika kõiki spordialasid ühendava liidu — Amateur Athletic Union — president Samuel E. Hoyt sai surma autoõnnetusel. Uueks presidentiks valiti Lawrence di Benedetto. Nagu reedab nimi, on uus president sünnilt itaallane. 4-aastase poisina sõitis ta koos vanematega sünnilinnast Palermost New Orleansi, mis sai uueks koduks.

● Pärast maavõistlust Lätiga Riias Eesti korpallirahvusmeeskond sooritas Kaunases kaks matši Tallinna Kalevi nime all. Ta võitis LFLS-i 26:23 ja kaotas Leedu rahvusmeeskonnale 33:35.

● Ameeriklased kavatsevad 1940. a. korraldada mittesõdivate riikide tõste-maailmavõistlused ja esimese USA-Euroopa mandrivõistluse vabamaadluses. Kuidas see neil õnnestub, on iseasi.

● Mikaadode dünastia 2600. a. juubeliaasta puhul kavatseb Jaapan järgmisel suvel läbi viia Pan-Pacifigi mängud kergejõustikus, ujumises, tennis, purjetamises, korpallis, rugby, maadlemises ja mootorspordis.

● Eesti poksi viimaseaja suurimatest võistlustest on märkida A. Aguri võitu A. Reinke üle keskkaalus, Dublini hõbemedalimehe H. Kanepi kaotust kergeteskaalus B. Salongile, keda omakorda on selles kaalus võitnud A. Rööding ja R. Kariste, K. Käbi võitu ja kaotust matšidel Anmaniga jne. Maavõistlused Soome ja Saksaga jäid sõjaluude tõttu pidamata.

● Rudolf Harbig on 174 sm pikk ja kaalub 63 kg. Samad mõõdud olid Paavo Nurmil tema heavormi aastatel.

● Tagurpidi jooksmise maailmarekordimeheks võib nimetada neegertantsijat Bill Robonsoni, kes on saavutanud järgmisi tulemusi: 50 yardi — 6,0, 75 y. — 8,2 ja 100 y. — 13,2 sekundit.

● USA saadab käesoleval talvel korpalli-rahvusmeeskonna võistlusreisile Lõuna-Ameerikasse. Paralleelselt sõidab teine meeskond Filipiinidesse ja Jaapani. Varem olnud kavatsus sobitada kokkuleppeid ameeriklaste võistlemiseks ka Euroopas, kuid... sõda...

● Saksa kergejõustiku autoriteedi Hans Borowiki sulest on ilmunud biograafiate teos „Kes on kes“ 1940. a. olümpiamängude kohta.

● Hiljaks jäänud sõnumina on teatada, et USA kavatses Helsingi olümpiamängudel startida ka greekarooma maadluses, kusjuures sellesse meeskonda oleks määratud need maadlejad, kes vabamaadluse meeskonda poleksid pääsenud.

● Korpall on suuresti hoogu võtma hakanud Austraalias. Sidneys olevat üle 70 korpallimeeskonna ja Victoria korpalli liitu kuuluvat ümmarguselt 4000 aktiivmängijat.

● Pat Ryan, kelle nimel on praegugi ametlik vasaarite maailmarekord, kuigi sakslased ja soomlane Veirilä on selle ületanud, elutseb juba viiendat aastat Iirimaa, kus ta on abielus ja kahe tütre isa.

● Vähesed teavad seda, et Rudolf Harbig oleks ka kolmanda maailmarekordi omanik, kui rahvusvaheline kergejõustikuliit (IAAF) poleks 1. a. otsustanud peale teiste alade lõpetada maailmarekordide ametlikku registreerimist ka 500 m-is. R. Harbig kattis tänavu 500 m 1.01,7-ga, kuna viimane maailmarekord oli Ben Eastmani nimel 1.02,0-ga.

Huvi pärast toome 500 m maailmarekordi arengu:

1.07,6	Rajz, Ungari	1913
1.05,8	Delvart, Prantsuse	1920
1.05,6	Mountain, Inglise	1921
	Lundgren, Rootsi	1922
1.05,0	Ch. Hoff, Norra	1924
1.03,8	Paulen, Hollandi	1924
1.03,6	O. Peltzer, Saksa	1926
1.03,0	Tavernari, Itaalia	1929
1.02,0	B. Eastman, USA	1934
1.01,7	R. Harbig, Saksa	1939

Võimalik on, et mõni teine jooksja on 500 m katnud kiiremini Harbigist.

Kui kedagi huvitab ka see, kui kiiresti on R. Harbig joosnud 1500 m, siis olgu öeldud, et tema parim tulemus sellel distantsil on 1938. aastast 4.01,0. Vastaval treeningul kataks ta 1500 m kindlasti alla 4 minuti. 1000 m ta on joosnud 2.30,0-ga.

● Maailma kõigi aegade parim nais-kettaheitja on võrsunud Nõukogude Venemaal: Nina Dumbadze on heitnud 49,54, mis on üle 1 m võrra parem „kodanlikust“ maailmarekordist.

● Jaapanlased on keelanud oma keskkoolides rulinujumises butterfly- ehk liblika-stiili õpetamise. Kuna just keskkoolid on produtseerinud Jaapani peagu iga ujumise-tšempiooni, siis tähendab mainitud keeld liblika-stiili surma Jaapanis.

● Enne kuju Soome-Vene konflikt muutis 1940. a. olümpiamängude korraldamise problemaatiliseks, kavatses Sidney Wooderson sooritada käesoleval talvel 1½-kuise võistlusreisil Austraaliasse ja Filipiinidesse. Tema esimene start pidi toimuma 2. jaanuaril 1940. a. Võib-olla teostab ta matka siiski.

● Peale lätlaste käis sügisel Ameerikas coachide koolis korpalli õppimas veel prantslasi, sakslasi, salvadorlasi jt. Lätji esindaja Valdemars Baumanis oli seletanud, et olevat tunduvalt otstarbekam ja kasulik käia õppimas Ameerika coachide juures kui viimaseid kutsuda Euroopasse.

KUULSUSTE Galerii

William Carr

Lähenesid Los Angelesi olümpiamängud ning ameerikalased olid uute veerandmaailerite otsingul, sest Ray Barbutti juhulik võit Amsterdamis olümpial oli manitsenud tulevikus ettevaatusele. Veerandmaailerite esirinda oli 1932. a. kevadel tõusnud blondpäine juut Ben Eastman, kes oli 440 yardi maailmarekordiks joosnud suurepärase tulemusena 46,4. Oldi kindel, et Ben Eastmanile ei leidu ühtki kardetavat konkurenti. Kuid

umbes samal ajal hakkas endale tähelepanu tõmbama Pennsylvaniaist pärinev juudisoost jooksja William Carr, kes oli saavutanud 400 m-is ajaks 46,9. See oluaks selle distantsi uus maailmarekord, kui Ben Eastman 440 yardi maailmarekordi purustamisega enne seda poleks automaatselt parandanud ka 400 meetri rekordi. Asjatundjate hindamisel tundus Carr Eastmanist siiski kiirema veerandmaailerina ja sellepärast paigutati ta viimasega koos USA olümpiameeskonda.

Algasid Los Angelesi olümpiamängud. Ükski eurooplane ei pääsenud 400 m finaali. Vahejooksudes võitsid Carr ja Eastman aegade 47,2 ja 47,6. Finaalis alustas Eastman „mört-sukalist“ tempot, kattes esimese 200 m ajaga 21,8! Carr aga alustas lõdvemalt ja sai ajaks ainult 22,6. Lõppsirgele jooksis esimesena Eastman, olles Carrist ees 1–2 meetrit ja juhtides jooksu veel 50 meetrini

enne finišijoont. Siis aga näis, nagu oleks ta jäänud peatumata ja temast sööstis mööda Carr, kes võitis jooksu ühemeetrilise edumaaga. Eastmanil oli teine 200 m läinud 24,6 sekundiga, mis andis koguajaks 46,4, seega tema enda nimel oleva maailmarekordi kordamise. Eastman oli annud kõik mis suutis, kuid Carr oli siiski olnud kiirem. Ta oli teise 200 m katnud 23,6-ga, mida varem polnud suutnud ükski teine veerandmaailer 400 m sees. Endastmõistagi oli ka Carri koguaeg uus maailmarekord — 46,2!

Carri maailmarekordi nimetati Los Angelesi olümpia üheks fenomenalseimaks tulemuseks ning hinnati väga lähedal olevat n.-n. inimvõimete piirile. Tege-

likult püsis Carri tippsaavutus neli aastat, kuni 1936. a. neeger Archie Williams jooksis 46,1 ning tänavu sakslane Rudolf Harbig veel parema ajana 46,0.

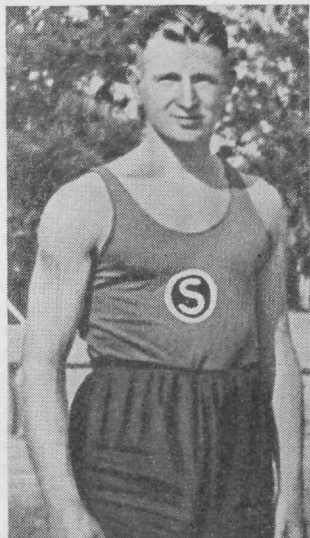
William ehk Bill Carr oli hästiarenenud kehaga atleet, kes puusadest oli siiski võrdlemisi peenike. Tavaliselt arendas ta oma maksimaalse kiiruse jooksu teisel poolel, suutes selleks säilitada jõudu ja vastu pidavust. Võib-olla Carr parandanuks veelgi oma maailmarekordi, kui teda järgmisel aastal poleks tabanud õnnetus. Üliõpilaste automatkal Philadelphia-se riivas teda vastusõitev auto, mille alla jäädes Carr sai jalust niivõrd raskesti vigastada, et oli sunnitud taanduma sõerajalt.

Willi Schröder

Kärgatuseks selgest taevast oli, kui sakslane Willi Schröder 1935. a. saavutas uue maailmarekordina kettaheitkes 53,10. Tollal peeti maailma ületamatuks kettaheitjaks rootslast Harald Anderssoni, kes oli maailmarekordi omanikuks 52,42-ga. Willi Schröderit tunti aga ebastabiilse kettaheitjana, kelle tavalisemaks margiks oli 47 m. Esialgu peeti Schröderi uut maailmarekordi blufiks või oletati, et tagajärg on saavutatud kontrollimata võistlustel. Sellepärast vaidlesid rootslased kaua vastu Schröderi maailmarekordi tunnustamisele, kuni Saksa liit kategooriliselt seletas, et tulemuse püstitamisel on jälgitud kõiki rahvusvahelisi määrusi. Siis ei jäänud muud üle kui rekord registreerida.

Willi Schröder on sündinud 1913. a. Magdeburgis. Kehalt on ta võrdlemisi lühike — 180 sm, kuid jässakas ja kaalub peagu 90 kg. Oma kehadimensioonidega on ta erand kõigi maailmaklassi kettaheitjate seas, kes on pikakasvulised ja pikkade jäsemetega. Rootslaste teadmata oli Schröder juba 1934. a. suvel heitnud harjutustel üle 50 m ja kuski mitteametlikel võistlustel 51,39. Pärast maailmarekordi püstitamist Schröder varsti haigestus pimesoole põletikku. Kuna ta sellal ei saanud võistelda, siis süvenes veelgi arvamus, et lood Schröderi maailmarekordiga pole korras. Uuestiilmumisel kettaringi olid ta tulemused 46–48 m piires. Vahepeal oli aga H. Andersson heitnud 53,02, mida peeti õigustatuimaks maailmarekordiks.

Hoolimata maailmarekordi olemisest ei suutnud Schröder läbi lüüa Berliini olümpiamängudel, kus ta

ainult suuri vaevu pääsis finaali, jäädes seal aga auhinata. Kuid teisest küljest ei käinud paremini ka rootslase käsi. Nii jäid mõlemad maailmarekordimehed taga-plaanile.

1938. a. euroopavõistlustel Pariisis tõendas aga Schröder oma paremust kõigi eurooplaste ees, tulles meistriks tulemusena 49.70. Pärast seda hajus kahtlus Schröderi maailmarekordis, mis tänapäevani on püsinud ületamatuna.

Robert Tisdall

Õmapäraseimaks olümpiavõitjaks iirlaste hulgast võib nimetada tõkkejooksjat Robert Tisdalli. Kui ta Los Angelesis asus lähtekoobastesse 400 m tõkkejooksuks, oli ta enne seda distantsi joosnud ainult neli korda elus. Ta tuli siiski olümpiavõitjaks, saavutades koguni maailmarekordist parema aja.

Robert Tisdalli võis pidada õieti mitmevõistlejaks. Ta kerkis 1930. a. esile Cambridge-Oxfordi üliõpilasvõistlusil, kus kaitses Cambridge'i värve. Jooksis 110 m tõkkeid 15,4-ga, hüppas kaugust üle 7 m, tõukas kuuli 13 m lähedaselt ja jooksis 440 yardi 50 sekundiga. Ta hakkas valmistuma Los Angelesi kümnevõistluses esinemiseks, kui huvi pärast katsetas kord joosta 440 yardi tõkkeid. Endalegi üllatuseks saavutas ta ajaks 55,3. Järgmise aasta kevadel sai ajaks juba 54,0, mis tollegi aja kohta polnud eriti silmapaiste tulemus, kui mitte arvestada, et säärase aja saavutas pikaks tõkkejooksuks mitespetsialiseerunud mees. Samal ajal jooksis ta 400 m puhtalt ajaga 49,1 ja 110 m tõkkeid 14,2-ga(!), kuid alla tuult. Ta otsustati anda üles olümpiamängudele 400 m tõkkejooksus.

Tisdalli pikkus oli 185 sm ja ta kaalus 75 kg, kuid oli kehalt võimakas atleet. Tõkke ületamine polnud tal eriti ladas, see-eest oli ta jõuline ja vastupidav. Pääsenud Los Angelesis vahejooksudesse, võitis ta oma vahejooksu ajaga 52,8, kuigi oli joosnud ainult kolmveerand-pingutusega. Favoriidiks peeti aga Glenn Hardinit, kes oli võitnud teise vahejooksu. Finaalis juhtis alul rootslane Areskoung, kuid juba kolmanda tõkke

järele asus etteotsa Tisdall. Ta jooks oli päris ladas, kuid viimase tõkke taha jäi ta jalg kinni, nii et ta ajas selle tõkke ümber. Ta tuli võitjaks ajaga 51,8, mis oluaks uus maailmarekord, kui ta poleks maha ajanud viimast tõket. Uueks maailmarekordiks sai aga teiseks jäänud G. Hardini aeg 52,0.

Ka Tisdall kuulub nende suuruste hulka, kelle tähelend jäi lühikeseks. Pärast Los Angelesi kaotas ta varsti oma hiilgevormi ning esines ainult keskpärase jooksjana. Seda rohkem tuleb imetleda tema haruldast võitu Los Angelesi olümpiamängudel.

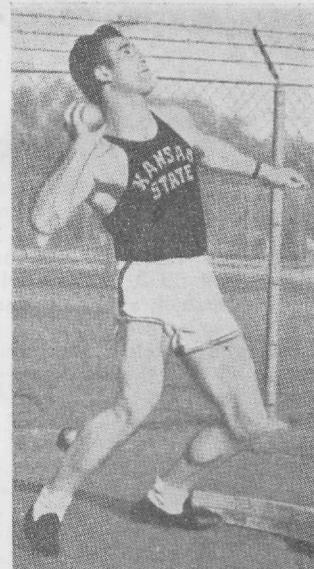
Elmer Hackney

Selle mehena tutvustame värsekeima aja spordikuulust — kuulitõukajat Elmer Hackney'd, kes teiseks maailmas tõukas üle 17 m. Veel ainult aasta tagasi, s. o. 1938. a. suvel, ei omanud ta erilist väljapaistvust, kui võtta arvesse, et tänapäeval on külluses kuulitõukajaid, kes saavutavad 15½ m ümber.

Oma 1. a. tippmargiga 15.82 oli ta siis maailma edetabelis küll kaheksas ja Ameerikas kolmas, mis aga ei ütelnud palju. Käesoleval aastal tõukas ta aga üllatuslikult 17.04, millega korrapealt oli tõusnud maailma esirinda. Meie teame, millise kahtlemisega võeti teatavaks seda tulemust. Eestigi ajakirjanduses oli paar ümberlukkavat teadet 17.04 saavutamise kohta, kuid lõppeks tuli kontrollitud teadete põhjal võtta tulemust usutavana ja see kanda edetabelisse.

Elmer Hackney oli jällegi täiel määral USA coachide avastus. Juba 1937. a. sattus temale Coach Ward Haylett. Ta pani rugby mängijate hulgas tähele erakordse jõuga noormeest, keda oli raske takistada, kui pall oli tema käes. Isegi tema jalust haaranud meest suutis ta edasi lohistada, ülapartiist haaranud mehi aga kerge raputusega eemale peletades. W. Haylett võttis mehe käsile, hakates teda drillima kuulitõukes. 1937. a. lõpul Hackney tõukas üle 14½ m, kuid 15 m jäi talle kättesaamatuks. Coachile endalegi üllatuseks tõukas Hackney 1938. a. varakevadel esimesel võistlusel 15.38 ning arenes siis edasi suure kiirusega. „Watch Hackney,“ seletas Coach kõigile, „sellest sirgub 16 m mees.“ Coach veidi siiski eksis, sest 1939. a. mais tõukas Hackney koguni 17.04! Nii kiire arenguga kuulitõukajat maailm seni ei tea: esimesel aastal 14½ m, teisel 15.82 ja kolmandal 17.04! Nagu juuresoleval pildil näha, on Hackney seejuures tavalise kehaehitusega, igal juhul mitte koloss.

Isegi Coach polevat alul uskunud 17 m ületamise — üle 55 jala kuuli, see oli ameerikagi mõttudes fenomaalne. Nüüd aga usub Haylett, et Kansas noormees purustab järgmisel aastal Torrance'i maailmarekordi. Hackney on praegu 22-aastane.

David McNaughton

Nende hulka, kes suurte üllatustena on tulnud olümpiavõitjateks, kuulub ka David McNaughton. Ta võitis Los Angelesis kõrgushüppe, kuigi teda peeti täieliseks outsideriks. Nimetatud olümpiamängudel viibinud Leks Kolmpere teab väita, et McNaughton oli segavereline, mida reetvat ta sinised küünealused.

Tol ajal oli kuulsaimaks kõrgushüppajaks ameeriklane Bob van Osdell, kellele McNaughton oli treeningkaaslaseks. McNaughton oli juba mõnda aastat harastanud mitmesuguseid kergejõustiku alasid, kuni ta 1932. a. kevadel saavutas Palo Altos kõrgushüppes 1.95. Kuna tema stiil polnud kuigi viimistletud, ei lootnud USA coachid temast palju ega lähetanud teda sellepärast olümpia-katsevõistlustele. Õigel ajal meenus aga McNaughtonile, et ta tegelikult on Kanada alam, ja kuna Kanadas tollal polnud eriti väljapaistvaid kõr-

gushüppajaid, sai ta loa Los Angelesis punase vahtralehe kandmiseks.

Ainult neli meest pääses Los Angelesis üle 1,97. Nendest van Osdell ületas selle kõrguse esimesel, neeger Johnson teisel ja filipiinlane Toribio ning McNaughton alles kolmandal katsel. McNaughtonil polnud ilmseti mingisuguseid väljavaateid, kuid igaks juhuks katsetas ta edasi, et heal õnnel saavutada pronksmedal. Järgmine kõrgus — 2 m — jäi kõigile ületamatuks, peamiselt pehmevõitu hüppepaiga tõttu. Vastavalt tolaeagsetele määrustele lasti latt vahetada teostamiseks tagasi 1,97-le. Van Osdell ja McNaughton ületasid selle esimesel katsel ja jäid ainsatena edasi võistlema. Latt tõsteti uuesti 2 meet-

rini, kuid jälle ei saanud kumbki sellest üle. Uuesti 1,97, mis aga nüüd oli liig mõlemale. Ka teine katse ei õnnestunud kummalgi. Latt lasti 1,94-le. McNaughton läks üle puhtalt, van Osdell aga riivates. Nii oli McNaughton, kelle ameeriklased olid hüljanud oma olümpiameeskonda võtta, võitnud kõik ameeriklased ja võinud kuldmedali Kanadale.

Olümpiamängude ajalooos on D. McNaughtoni kuldmedal kõige suurem üllatus kõrgushüppes. Euroopasse saabunud esimesi telegramme McNaughtoni võidust peeti eksituseks ja peagu kogu Euroopa ajakirjandus märkis võitjana van Osdelli. Alles hiljem õiendati. Pärast olümpiamänge pole McNaughtonist palju kuulda olnud.

Glenn Cunningham

Motoriseeritud jalaväelaseks nimetavad ameeriklased käesoleva aastakümne suurimate keskmajooksjate hulka kuuluvat Glenn Cunninghami. See nimetus on tulnud Cunninghami suurest kiirest automatkade vastu. Kui ta just ei jookse, siis istub ta autorooli taga, et kihutada ühest linnast teise. Tema on rändavaks agendiks ja nii ei püsi ta kuski kaua. Autos on kogu tema elamu, isegi naine sõidab kaasa. Cunninghamil on alati kiire, olgu siis jooksurajal või autoga sõites. Kuid ameeriklased märgivad, et kurvid võtab ta ettevaatlikult ja et polevat vist Cunninghamist kiiremat auto pidurdajat, kui inimene kipub alla jääma.

Cunningham pärineb Kansasest, kuid öeldakse, et ta on rohkem mujal Ameerikas kui Kansases. Kui väike Glenn käis alles koolis, elas ta üle koolimaja põlemise, misjuures tema jalad said raskeid tulehaavu. Jalgu tuli opereerida ja teha naha ülekanne mujalt. Needsamad jalad jooksid aga 1934. a. uue maailmarekordi 1 miili jooksus — 4.06,7. Ka 1500 m vaheaeg selle sees — 3.48,9 — oli parem tolaeagsest maailmarekordist, kuid oli fikseeritud ainult kahe kellaga. Sellel jooksul lõi ta Bill Bonthroni kogu 25 meetriga. Peatselt Bonthron küll revanšeeris, võites Cunninghami 1 meetriga, kuid maailmarekordi ta ei suutnud ületada.

Cunningham edenes aga edasi, näidates maailmaklassilisi tulemusi ka pooles miilis. Berliini olümpiamängudel ta startis üksnes 1500 m-is, milles jäi Jack Lovelocki järel teiseks, kuid jooksis samuti alla endist maailmarekordi. Olümpiamängud polnud õieti veel lõppenud, kui Cunningham Stokholmis võisteldes jooksis uue maailmarekordi 800 m-is 1.49,7! Sel puhul oli rohkesti juttu, et Cunningham võinuks startimise puhul sel distantsil võita Berliinis Woodruffi asemel 800 m. Muuseas Stokholmi maailmarekordijooksul võistles Cunninghamiga ka R. Harbig, jäädes aga kaugel maha.

Mõnd aega hiljem Cunninghami maailmarekordid ületati teiste poolt, kuid Cunningham püsis ikka Ameerika parimate mailerite eesrinnas, lõigates suurimaid loorbereid sisevõistlustel. Tema viimaseks suurimaks saavutuseks seni on läinud talvel 1 miilis joostud sisevõistluste maailmarekord — 4.04,4, mis tervelt kahe sekundi võrra on parem Woodersoni välisraja rekordist. Eeloleval talvel kahtlemata kuuleme uusi võite ja saavutusi Cunninghamilt.

EESTI ARSTIDE-KLINITSISTIDE ÜHINGU

ERAHAIGLA

Narva maantee 6-a Tallinnas. Telefon 429-80

Statsionaarne ravi igal erialal

Alatine arstlik valve

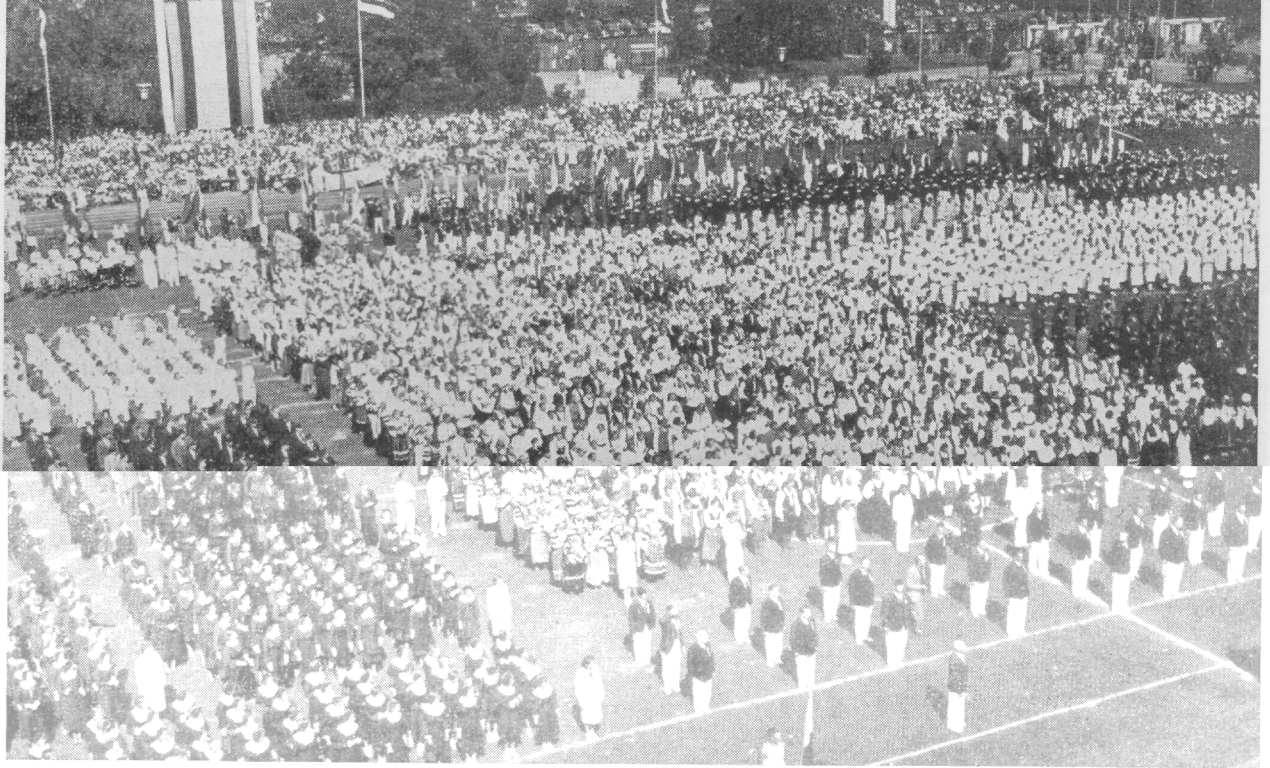
RÖNTGENIKABINET: läbivalgustused, ülesvõtted, röntgenteraapia (ravi). Tasud vastavad keskhai gla taksidele.

ELEKTRIKABINET: diatermia, kõrguspäike, sinine valgus, elektrivibratsioonid, neljaraku-vann, diatermia mudaga.

MASSAAŽIKABINET: üldine ja osaline massaaž.

VESIRAVILA: männiekstrakti-, meresoola-, Haapsalu tervismuda, söehappe-, pärmi- ja vahuvannid, istevann, valguskapp, aurukapp, charcot-, šoti-, kapillaar-, aurudušid.

LABORATOORIUM: kliinilised ja bakterioloogilised analüüsid ning kvantitatiivsed, keemilised ja mikrokeemilised määramised veres.

Pildimälesius II Eesti Mängudel. Koogu tegeklaskond on rivistunud Vabariigi Presidendi vastuvõtmiseks.

Võimlemise põhimõtted ja alused

H. NIILER

(Lõpp)

prof. dr. J. Lindhardi järgi

Lindhardi ainuke lahendus praegusel momendil on pöörduda antiikaega ja uurida klassilisi kujusid.

Võrreldes ametlikku valvelasendit, mis oma kange kaelaga, kõrgete õlgadega, kangete kätega, ülespuhutud rinnaga, laudsirge seljaga, sissetõmmatud kõhuga meenutab rohkem orja avatud auto ukse ees kui vaba kodanikku, antiikse skulptuuriga (Polyclituse odamees) leiame, et mainitud asendil ei ole viimasega midagi ühist. Eest vaadatuna puudub järsk üleminek kõhu ja rinna vahel, käed ripuvad vabalt. Ka tagant vaadatuna on tähele panna suuri erinevusi. Ametliku valvelasendi ideaal on laudsirge selg, antiiksel seljal on loomulikud kõverused, selja küüfoos on tugev (Thorwaldseni „Jason“).

Nii ei ole ametlik valvelasend ka antiikaja ideaali kehastus. Esteetilisest seisukohast peab valvelhoiak väljendama:

1. Vabadust — st. keha on sirge, kuid mitte kange. Kramplik hoiak väsitab. Valvel seisja ei suuda ümbrust tähele panna ega ka kiirelt reageerida käsklusele.

2. Isikupärasust — st. peab vastama valvelasendaja füüsilistele ja hingelistele omadustele, mis on erinev meeste, naiste ja laste juures.

Mehel valvel hoiak väljendab kindlust, tasakaalu, mehisust, kontsenreeritud taht, kontrollitud jõudu, valmis puhkema tegevusele.

Naiste hoiak on seni olnud peaaegu sama, mis meestelgi. See on aga väär. Naiste hoiak peab olema kergem, tasakaal väiksem, kontuurid pehmemad, ümar-gusemad, rind mitte liig ette, õlad mitte liig tagasi, vähem välja projekteeritud ja rohkem reserveeritud, väljendades puhkust ja rohkem sise- kui välisimpulsside tagajärg. Üleminek puhkusest tegevusele on meestes kiirem, naistes pikaldasem.

Laste juures on hoiaku iseloom vanusest. Alammates kooliklassides ei kuulu valvelasendid tunni-

kavva. Järgmises vanusastmes on valvelasend (see olgu pingutamata ja vaba) vaid silmapilkseks tähelepanu koondamiseks. Edasi on areng pikk ja areneb vastavalt soole.

Sarnases vaimus Lindhard analüüsib kõiki harjutusliike. Lindhard ei võta midagi kingitult, vaid kõik olgu tõestatud ja vastaku faktidele. Kokkuvõttes:

1. Tänapäeva võimlemine on praeguse aja tsivilisatsioonist põhjustatud kehalise kasvatuse vorm, atleetika aga muistse Greeka gümnaстика järeltulija.

2. Ühendus võimlemise ja füsioloogia vahel on veel väga puudulik. Ei ole veel füsioloogiliselt tõestatud harjutuste tervislikku ja füsioloogilist väärtust.

3. P. Lingi järeltulijad ei ole teda mõistnud ning tema poolt alustatud teaduslikke katseid edasi aren-danud.

4. Harjutuste vara ei ole praegu võimalik liigitada vastavalt füsioloogilisele toimele, küll aga vastavalt harjutuste eesmärgile.

5. Harjutuste astmestamine vastavalt harjutuse raskuse kraadile ei ole veel tõestatud.

6. Harjutuse täidesaatmise raskus on isiklikku, anatoomilist ja funktsionaalset laadi ja oleneb soost, vanusest ja kasvandiku arenemisest.

7. Võimlemises tuleb rõhutada, et töö raskus vastaks kasvandikkude võimetele. Seepärast on töös suured erinevused vastavalt soole ja vanusele.

8. Valvelasendi kohta puudub üldine vastuvõetav alus. Füsioloogia näitab küll, mis on tarvis teha õigeks funktsioneerimiseks, ei suuda aga määrata täpseid aluseid. Valvelasendi fikseerimisel peab pöörduma antiiksele skulptuurile.

Lõpetades peab ütleva, et uurimused võimlemise alal on veel puudulikud ja kaugel sellest, mis need peaksid olema. Kõik põhineb vaid isiklikudel arva-mustel ja traditsioonil. Lindhard oma teosega on näi-danud tee teaduslikule võimlemise süsteemile.

Raikülast AMERIKAASSE

Anton Raadiku poksikarjäär

1.

Kaks poisijändrikku rabelevad metsatuka murul. Kargavad püsti, jagavad üksteisele hoope, klammerduvad uuesti, kuid varsti on mõlemad murul, rulludes üle üksteise. Näib, et nende rabelemine ja hoopide jagamine ei tahagi lõppeda. Kuid kuidas sa alistud, kui teised poisid vaatavad heitlust pealt ja näitaksid peksasaanule pärast näpuga.

„Anton, haara kõvemini!“ hüüab üks leer.

„Harald, sa ei saa endast väiksemast mehest jagu!“ ärritab teine pool.

Ja heitlus, mis on pooleldi poks, pooleldi maadlus, jätkub mõlema lootutamisel. Siis aga kostab häire:

„Vana tuleb!“

Mõne sekundiga on kogu jõuk kadunud metsa. Lähenev heinaline jääb imestunult seisatama:

„Vist jälle pusklesid. Ei see Anton taha kuidagi järele anda. Ei tea, mis temast ükskord peaks saama, kui on nii jonnakas!“

Vahepeal mõlemad heitlejad istuvad selg selja vastu metsas kannul ja lootsutavad nii, et kumbki ei saa õieti sõnaga suust.

„Noh, kas usud nüüd, et oled nõrgem?“ puhub viimaks vanem poiss.

„Mitte ei ole. Küll teinekord näed!“ ähvardab noorem, ajades otsaesisele kippunud juustesalku õieli sõrmedega pealaele tagasi.

Varsti aga ulatatakse üksteisele käsi ning algab sõjanõu, kuidas naaberküla poisse pühapäeval võrkpallis võita. Varsti on ka ülejäänud jõuk kohal, ning siis jätkub jutuajamine sosinal, nagu võiks vastasel korral kogu salanõu kosta naaberkülla.

„Pühapäeval on meil ka üks piduõhtu. Isegi poksi näidatakse,“ teab rääkida üks poistest.

„Roman Kuura poksi!“ täiendab teine.

„Roman Kuura...“ mõtleb endamisi Antoniks nimetatud poiss. „See, kes võitis soomlasi. Teda peaks nägema.“

„Poisid,“ hüüab ta siis, „poeme pühapäeval vaatama!“

Kogu Raikülas on pühapäeval juttu piduõhtust, mille kavas näidatakse ka poksi. Kõige rohkem on aga ärevil poisid. Sellepärast ei taha ka võrkpallimäng hästi välja kukkuda. Vaevalt on mäng lõppenud, kui juba rutatakse peosaali poole, et oma silmaga näha Kuurat, kes on võitnud soomlasi.

Peosaali ukсед on päris avali, kui Raiküla poistejõuk sinna sisse hiilib. Ühtki häält peale sammude vastukaja pole kuulda. See annab julgustust ja varsti on kõik leidnud tee lavale.

„Näete, poksikindad!“ hõikab üks poistest. „Koguni kaks paari!“

Nüüd algab kinnaste vaatlemine. Anton ajab kätte ühte kindasse ja lööb siis endale koonu pihta.

„Päris pehme, polegi valus,“ lausub ta ja lööb kindaga ka Haraldit löua pihta. Lööki oli aga kavatsust tugevam ja see ärritab Haraldit. Varsti on mõlemeal kindad peos ja algab üksteisele hoopide jagamine nii, kuidas aga juhtub. Antoni kukal juba kirmendab, kuid alistumisele ta ei mõtlegi. Teised naeravad.

„Pidage nüüd, poisid!“ kostab äkki hääl. Lavale on ilmunud kinnaste omanik — Roman Kuura. „Pidage meeles, et ei tohi lüüa lahtise kindaga, ei tohi lüüa kuklasse ega tohi lüüa allapoole võõd. Nüüd võite jätkata.“

Lahke luba ergutab ja varsti areneb enam-vähem reeglipärane mats. Isegi kohtunik on olemas Kuura näol, kes poisse lahutab, kui need üksteist püüavad kättega haarata embusse. Näib, et Anton on väle-

dam ja iga tema löök mõjuvam. Lava taha on kogunenud isegi täisealisi, kuid keegi ei mõtle vahele segada, vaid koguni ergutatakse. Harald väsib silmanähtavalt, keerab sageli selja. Anton muudkui kargleb ta ümber ja jagab hoope. Lõppeks tõstab Kuura Antoni kätte üles ja hüüab paatoslikult:

„Võitja — see väiksem poiss!“

Sel õhtul ja järgmisel päeval isegi vanemad inimesed räägivad üksteisele:

„Näe, Raadiku Anton lõi Tõnsoni Haraldit. Päris kange poiss.“

Haraldigi lugupidamine Antoni vastu on tõsunud. Igatahes hoiab ta nüüd kõrvale kaklemisest. Kooliajal talvel satuvad nad siiski vastamisi ning otsustavad teha poksimatši labakinnastega. See kujuneb Antonile lüüasaamiseks, kuid ta lausub pärast heitlust:

„Oota, küll me poksime veel kord!“

Uuesti poksimisest ei tule aga midagi välja. Anton lõpetab algkooli ja vanemad saavad ta Tallinna edasi õppima kaubanduskooli.

2.

Endla tänava poisid on otsustanud poksi õppida. Iga päev lubatakse minna endid registreerima vastavatele kursustele, kuid kavatsus venib päevast päeva, kuni ühel neist, nimelt Anton Raadikul, kannatus lõpeb ja ta otsustab üksinda minna, küll siis teised järele tulevad. Ta on kindlaks teinud klubigi, kelle kursustele minna, nimelt Tallinna Poksiklubi, sest sel klubil on kõige rohkem meistreid.

Ruumid leiab Raadik üles Pikalt tänavalt, kuhu sisse astub päeva ajal. Ruumides on ainult üks mees, kes peksab lakke riputatud palli. Mehe tunneb ta esi-

mesest pilgust, sest see on Nikolai Stepulov, keda lehed vahetevahel kiidavad kui tehniliselt Eesti parimat poksijat.

Poolhääbelikult küsib Raadik, kas saab tulla poksikursustele.

„Saab küll, kuid tulge teinekord tagasi — täna pole kedagi sisse kirjutamas.“

Teinekord on rohkem inimesi. Ühe palja peaga ja kõhnavõitu mehe esimeseks küsimuseks on:

„Kui vana sa oled?“

„Juba 16 aastat.“

„Noh, kui juba 16 aastat, siis võid tulla.“

Registreerimise maks on poolteist krooni, kuid õnneks saab seda maksa ka osakaupa ning 50 sendiga on Raadik lunastanud õiguse viibida kursustel. Alu! ei näi kursused olevat kuigi huvitavad. Kondid ei taha kuidagi painduda nendeks harjutusteks, mida Nikolai Matsov ette näitab. Sageli tuleb Raadikul teha järeלטunde, kus ta siis üksinda teiste naeruks harjutab. Raadik surub aga hambad kokku ja ei hooli kellestki. Kindad kätte saanud, näitab ta aga tugevat lööki. Juba hakatakse temast rääkima kui andekast poksijast.

Kodus tädi juures tuleb aga varjata poksimas käimist, mispärast sinised silmad vabandatakse võrkpalli kargamisega näkku. Ka koolis ei suhtuta poksimisse heatahtlikult, kuna see polevat kohane sport kooliõpilastele. Kõige kiuste Raadik jätkab harjutamist, sest mida rohkem takistusi, seda suurem on tema jonn. Alistumist pole ta õppinud. Klubis on ta juba niikaugelt arenenud, et lubatakse võistelda. Ajalehtedes ei kirjutata aga midagi Raadikust, küll aga ühest kergekeskkaalast E. Annartist, kelle kohta öeldakse, et seda noort võib kiitvalt mainida. Paljud ei tea aga, et Annarti õige nimi on sündimisest saadik Anton Raadik.

Esimesteks suuremateks võistlusteks kujunevad 1934. a. Eesti meistrivõistlused. Kardetavaimaks meheks Annartile on F. Lester, kellel on haruldaselt tugev otselööök ja mitte vähem kardetavad haagid. Noor Annart oskab aga end kaitsta, mille tõttu Lesteri tugevad löögid ei pääse mõjule. Lester võidab küll ja Annart jääb kergekeskkaalus kolmandaks, kuid juba järgmisel päeval pärast võistlusi on Annart treeningul, et aga kiiremini edasi areneda.

Sama aasta sügisel on aga Annartile suursündmuseks esinemine rahvusvahelistel võistlustel, nimelt Gongi

Moment matschist, millel A. Raadik võitis Tallinnas ülivõimsalt hea itaallase Binazzi.

klubimatšil Westfaalia poksijatega. Annarti vastaseks on rahvusvahelise nimega sakslane Mura ch. Annart peab aga kolm roundi vastu, kuid talle endalegi jääb selgusetuks, kas sakslane ei suutnud rohkemat või ta tegi meelega ainult demonstratsioonpoksi. Igal juhul olid aga rahvusvahelised ristsed sooritatud. Jälle oli samm edasi astunud.

Vahepeal Raadik lahkub kaubanduskoolist ja julgub esineda oma õige nime all. Just oma sünnipäeval, 15. jaanuaril, sooritab ta oma elu esimese välissõidu — Kaunasesse ja Meemelisse. Ta kaotab küll mõlemas kohas, kuid lohutuseks jääb esimese meistreisi sooritamine. Lähenevad Eesti järjekordsed meistrivõistlused ning nendelegi läheb Raadik täis julgust.

Esimesel matsil saab ta vastaseks Lesteri. Matš areneb normaalset rada. Esimene round lõpeb tasavägiselt, julgustades teisel roundil rohkemate rünnakute ettevõtmist. Mis vahepeal juhtus, see ei tulnud Raadikule kohe meele, küll on jäänud aga sellest ajast meele nuuspiirituse lõhn. Ta leiab end garderoobis lamavat, pea kumisevat ja lõua hellana. Siis hakkab pikapeale mälu töötama ja talle meenub kõik, nagu filmis nähtuna, kuid imelikul kombel nii, nagu jookseks mälufilm tagurpidi... Talle meenub, et Lesteri parema käe haak lähenes äkki ta näole, enne seda oli see kord juba maandunud tema lõual. Kuid veel varem oli ta tabanud Lesterit ning ühe roundi temaga tasavägiselt poksinud.

Kuid mispärast ma leban riietusruumis? Kas matš on lõppenud? Kes võitis? — mitu küsimust korraga kerkib ajju. Vahepeal lööb uuesti kõik segaseks, siis aga saabub täieline selgus: „Mind löödi knokki!“ Tähendab, et niisugused on tunded pärast knokki...

Teistelt kuuleb ta kronoloogilises järjestuses oma knokki langemise loo. Ta oli liig julgelt peale läinud, jättes lõua katmata. Lesteri kiidetud parem haak oli ootamatult tabanud lõuga, mille mõjul Raadik muutunud silmapilkselt groggyks, kuid jäänud taaruma. Ringikohtunikuna tegutsenud O. Valdman polnud aga märganud vahele astuda ja nii tabanud Lester teist korda lõuga. See niitnud Raadiku pikali, kusjuures ta kuklaga löönud vastu põrandat. Ringist kantud ta ära meelemärkusetus olukorras. Paljud kartnud, et temaga on juhtunud raskem õnnetus, kuid õnneks saadud ta peatselt tuua meelemärkusele.

„Tähendab, et ka mina võin minna knokki,“ arutab Raadik, „kuigi varem uskusin, et täismehega ei või seda kunagi juhtuda. See olgu mulle õpetuseks eluajaks.“

Kui paljud uskusid, et knokk on riisunud Raadiku innu poksi vastu, siis nad eksisid. Järeleandmatuna otsustas ta nüüdsest veelgi rohkem harjutada, et näidata just vastupidist.

3.

Lähenedid Berliini olümpiamängude, mis omakorda tiivustasid innukamale treeningule. Kehakaalult oli Raadik jõudnud keskkaalu, kus valitsejaks oli Aleksander Reinke. Viimane oli Raadikule imponeerinud juba esimesest hetkest, millal ta nägi teda poksimas soomlastega. Reinke nooruslik energia ja isegune võistlusviis meeldisid talle, kuna ta tajus selles nagu tükki iseendast. Tuli aga leida relvi Reinke vastu. Kuid Reinke kogemused olid suuremad. Ta oskas võita taktikaga: kaks roundi olla ettevaatlik, et siis kolmandal roundil võimsalt rünnata ja võit kindlustada. Pikapeale arenesid matšid Reinkega üha tasavägisemateks ja Berliini olümpiamängude eel oli saavutatud peagu võrdsus, kusjuures Raadiku saatmise kasuks rääkis aga ta suurem noorus.

Ühel päeval Nigul Maatsoo teatab, et sõit Berliini olümpiamängudele on Raadikule käega katsu-tav. Teistelt Raadik kuuleb, et Maatsoole kui treenerile olevat pakutud Berliini sõidu võimalust, mille ta aga tagasi lükanud, et sel teel võimaldada rohke-

mal arvul poksijate saatmist. Viimasel minutil otsustati aga saata ainult kaks poksijat — N. Stepulov ja E. Seepere, kuna teiste kandidaatide suhtes polevat oldud kindel nende küllaldases staažis knokki langes ohtude vastu.

„Kas mu knokkikaotus Lesterile veel nii kaua tagantjärele mõjub!“ mõtiskles Raadik pettunult, misjuures pettumust suurendas veel see, et ka tema treenerit Maatsood ei saadetud Berliini. Momendiks ei tulnud aga Raadikule mõttesse lüüa poksile käega.

„Ma olen ainult 19-aastane, küll minu ajad on veel ees!“

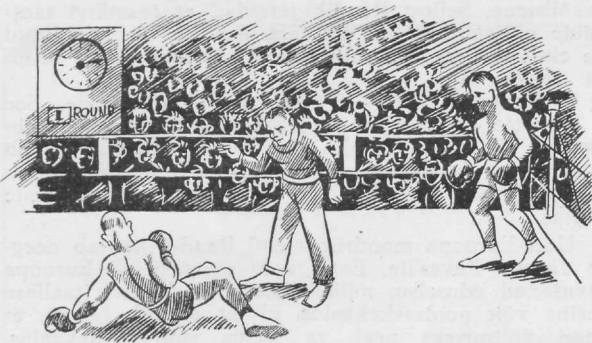
Jälle treening ja treening. Hakkab kasvama ülekaal Reinke üle ja varsti on Raadik keskkaalu peremees. Milaano euroopavõistluste puhul on aga mõlemad arvatud meeskonda, Reinke seejuures poolraskekaalus. Järgneb pikk teekond Milaanosse — 2 päeva ja 3 ööd. Ei tee muret see, et tuleb sõita ebamugavalt 3. klassis, kusjuures eriti Poola teedel on vagunid sõitjaist täis tuubitud. Austria maastik paelub noormeest ja ta unustab sõiduraskused. Istub akna juures ja naudib maastikku, kuni tunneb, et hakkab päris külm.

Veidi külm tunne on ka siis, kui tuleb astuda võistlustesse Milaano poksiringis. Kõik näib nii võõrana. Tekib aukartus vastaste suhtes. Siin on kõik teisiti ja suurem kui senistel võistlustel. Kuid julgelt peale hakata!

Rumeenlase L. Georghiu võidab ta kolmandal roundil tehnilise knokiga, kuid siis astub ta vastu Berliini hõbemedalimees, norralane H. Tiller.

Raadik otsustab kohe algusest peale käia. Ta saavutabki ringi peremehe koha. Kuid kaua tuleb otsida mõjuva tabavuse võimalust. Viimaks see avaneb: parem haak leiab Tilleri lõua ja mees on knock-down. Ringikohtunik alustab lugemist:

„Üks... kaks... kolm...“

Vahepeal aga Raadik ihkab, et Tiller ei tõuseks enne kümnet. Kas tõesti väljalugemise sekundid on nii pikad? Kohtunik alles loeb:

„... neli ... viis ... kuus.“

Siis Tiller ajab enda püsti, kuid on groggy.

„Kohe tuleb võit!“ hõiskab Raadik ja tormab vastase poole, kuid samal ajal paneb õhu värisema gongilöök. Läbi see round! Tuleb püüda uuesti. Teiseks roundiks on Tiller kosunud ja Raadiku julge pealetung leiab repliike. Ka on Tiller nüüd ettevaatlikum. Algab kolmas round. Veel pole Tiller tasunud esimese roundi suurt kaotust. Nüüd vastu pidada ja peale käia! Siis aga tunneb Raadik endal üht põlve nõtkuvat, kuid kohe on see moment möödas. Kuid ta oli momendiks siiski puudutanud põlvega pörandat. Ainult momendiks. Lõpugong.

„Võit peaks olema käes,“ arutab Raadik matšikäiku. Siis aga näeb, et ringikohtunik sammub Til-

leri poole. Tähendab, et kohtunike enamus on arvanud teisiti. Pole parata. Ei lohuta ka publiku protestivile. Seks korra on Raadik kaotanud võimaluse edasi pääseda.

4.

Algab Raadiku veel kohutavam treeninguaajajärk. Kus ta ka võistleb, seal võidab: sõidud Rootsi, Saksasse ja Soome, maavõistlused Soome ja Poolaga — kuski pole vastast. Raadiku löök on veelgi teravenenud.

Uus suurvõimalus: Dublini euroopavõistlused. Vahepeal tuleb astuda sõjaväkke teenima sundaega. See aga ei takista ettevalmistust Dublini võistlusteks.

„Raadik on läinud hulluks!“ lausuvad kaasteenijad autotankide rügemendis, kui näevad Raadikut õppusest vähegi vaba momenti kasutamas vastupidavusjooksudeks Ülemiste järve ääres. Kuid Raadik teab oma suurt eesmärki: tulla euroopameistriks!

Viimaks on jõutud Dublini. Iirlased on reklaaminud keskkaalu favoriidiks sakslase Baumgartneri. Viimane aga kaotab oma esimesel matšil soomlasele Suhosele knokiga. Nüüd on favoriidiks soomlane ja selle mehega tuleb Raadikul sooritada esimene matš.

„Olen kaks korda võitnud Suhost,“ arutab Raadik. „Kolmas kord peab see ka õnnestuma.“

Iga kord on Raadik läinud Suhose vastu ise takitaga. Kuidas nüüd võistelda? Jalad tunduvad valviseisangutest sõjaväes rasketena, mis tähendab, et liikumine ringis pole nii kerge nagu varemadel matšidel Suhosega.

„Panen kõik oma suuremale vastupidavusele. Sellega peaksin olema soomlasest üle.“

Vahepeal on H. Tillerilt saabunud telegramm, milles Raadikut ette õnnitletakse kui euroopameistrit.

„Pilge see ei ole,“ arutab Raadik. „Tiller on niivõrd siiras. Katsun talle mitte valmistada pettumust. Mispärast pole Kollat siin? Küllap ta aga hoiab pöialt. Temale ei tohi eeskätt valmistada pettumust. Missuguse näoga ma astuksin tema ette kaotuse puhul!“

Viimase ettevalmistusena matšile teeb Raadik koralduse talle kogu aeg meele tuletada, kui palju ta on vaeva näinud Dublini-eelse treeninguga.

Gong. Nurgast hüüab Linnamägi talle järele:

„Pea meeles, kui palju sa oled vaeva näinud!“

Matš areneb tasavägiselt, kuid Raadik tunneb, et iga sekundiga muutub olukord tema kasuks. Kuid ta pole kindel oma arvamuses ja sellepärast küsib enne kolmandat roundi teda abistavatelt Peeter Matsoviltil ja Mart Linnamäelt:

„Kuidas seni on?“

„Pea meeles, kui palju sa oled vaeva näinud!“

Üheltki püüdelaualt ärgu puudugu

T. ULAS^e

**vorsitööstuse
maitsvad tooted**

Tööstus: Tallinnas, Luteri 28, telef. 306-39

Kindlustage oma
elu ja varandus

EKA'S

kodumaa suurimas
kindlustusettevõttes

Tahtmatult ujub naeratus näole, kuid kohe kõlab gong, mis kutsub otsustavale roundile.

Valitud taktika on kannud vilja: soomlane muutub järjest pehmemaks. Siis tunneb Raadik, kuidas ühest haagist on Suhonen muutunud groggyks. Nüüd peale! Inglise kohtunik astub aga vahele ja lahutab temast soomlase, vaatab siis veel kord soomlasele otsa ja astub teist korda vahele.

„Ah neid inglasi küll,“ kirub Raadik, nähes, et Suhonen on suutnud kohtuniku abil toibuda. Kuid ta mõistab kohe, mispärast inglase on nii talitanud. Inglisele on poks aus vehklemisvõistlus, kus mees astub võrdse mehe vastu, mitte aga selle vastu, kes enda üle enam ei valitse. Kohtuniku vahelesegamine ühtlasi tähendas, et tema otsus on tehtud Raadiku kasuks, kuigi ta ei hääleta kaasa.

Lõpugong tuleb nagu kiiremini kui võis oodata. Korjatakse hindamissedeleid, kuid Raadik on ette kindel võidus. Ringikohtunik astubki lähemale ja tõstab ta käe.

See matsch on otsustanud tiitli, — selles on kõik üksmeelsel arvamusel ja juba küsitaksegi, kas Raadikul on võimalik sõita Euroopa meeskonnaga Ameerikasse.

„Nad veel küsivad,“ mõtleb Raadik, „sõidan meeldi, kui lubatakse.“ Siis alles tuleb meele, et puhkus sõjaväest on sõiduks liig lühike. Matsov lubab muretseda puhkuse pikendamisloa eest.

Kaks ülejäänud vastast, s. o. inglase ja poolaka, Raadik võidab hõlpsalt, poksides ainult seevõrra, et kindlustada parajat võitu.

Raadik — euroopameister! Kuid nii imelik kui see Raadikule ka ei tundu, oli euroopameistri-tiitli eesmärgina talle tunduvalt suurem väärtus. Kui ta alles harjutas ja treenis, näis euroopameistriks tulek täitvat kõiki ta mõtteid, kui aga see saavutatud, siis näis see niivõrd

endastmõistetavana, et ta lahkus ringist võrdlemisi ükskõiksena. Sellest Raadik järeldas, et eesmärgi taotlemine on suurem kui eesmärk ise. Ta oli muutunud ühe elutõe võrra rikkamaks. Selle äratundmiseni tasub aga vaeva näha.

Tiitlisaaavutamisele järgnes reis Ameerikasse. See oli omaette eesmärk, mille kõrval poksimine jäi kahvatuks, vähemalt sellele, kes esmakordselt sõidab Ameerikasse ja nagu uude maailma satub. Kõrvalmujed on niivõrd tugevamad, et edu poksis langes neile ohvriks.

USA-Euroopa mandrimatschil Raadik kaotab neegri Jimmy Reves'ile. Enne seda matschi oli Euroopa saavutanud eduseisu, millele lisaks oli kindel itaallase Musina võit poolraskekaalus, nii et Raadik tundis, et neegri võitmiseks peab ta olema suures ülekaalus, väiksema ülekaalu puhul antakse võit lohutuseks Ameerikale. Raadik võistleb kuidagi apaatselt ja kaotabki.

Teine matsch, millel vastaseks astus Milton Jones, jällegi neeger, äratas Raadiku auahnuse uuesti. Pealegi peeti Jones'i paremaks kui Reves'i, mis ergutas võitma. Lisaks olid kõrvalmujed kohanemisega muutunud kahvatumaks, mis omakorda lubas rohkem mõelda poksile.

Jones'i peeti teisel matschil esinenud USA meeskonna parimaks ja talle oli erandina lubatud viibida oma treeneriga koos, kuna kõik teised olid ühise treeneri käsutada. Seda suurem oli Jones'i ja tema treeneri pettumus, kui Raadik võitis. Hiljem näitas isegi tänaval neegrid näpuga Raadikule kui nende hea mehe võitjale.

Vaevalt väljapuhanuna Dublini ja Ameerika reisi on Raadik asunud uute eesmärkide otsimisele. Nendest on olümpiavõitjaks tuleku võimalus esialgu kaugenenud, kuid 22-aastane noormees jõuab oodata paremaid aegu.

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad

Rätsepaäri

M. Andreesen

Vabaduseväljak 10

Tel. 340-54

Kullasepaäri

frma R. Lange

Danaturukael 5

Tel. 436-20

Kullasepaäri

O. Viik

Raekoja hoones

Tel. 429-08

Duusärgiäri

A. Meldorff

Sakala 28

Tel. 463-33

K.-k.

Joh. Tusti

Vene 4

Tel. 446-18

Elektriäri

Lilga & Ko

Harju 23

Tel. 467-98

A-s. D. Mirvitz ja Pojad

Tartu 13

V. Karja 7

Rätsepaäri

J. Kull

S. Karja 6

Tel. 468-37

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

A.-S. „Kindavabrik Simplex“

Prii 3

Tel. 448-19

K.-m. Th. Kaarmann

Raekoja 8

Tel. 431-41

Eduard Taska

Kunstihoone

Tel. 443-58

Kaubamaja

„Sport“

S.-Karja 18—4

Tel. 446-00

Rätsepaäri

Roosikrantsi 16 - 2

Tel. 475-73

Kaitsja korvpallimängus

Korvpallimängus ollakse eeskätt huvitatud pealetungimängust viskamisest, söötmisest, vastastest vabaksmängimisest jne. See on ka loomulik, kuna pealetungiga ühendes olev tegevus on huvitavam ja annab silmanähtavaid tulemusi. Meistrivõistlustel ja turniiridel ajakirjandus armastab kiita just parimaid korvikütte ja pealetungimängijaid. Sageli võib leida ajalehtedes

statistilisi andmeid selle kohta, kui palju keegi on saavutanud punkte oma meeskonna kasuks. Mainimata jäävad aga n.-n. „mustatöö“-mehed — head kaitsemängijad, kes võibolla ei hiilunud pealetungimängus, kuid sellevastu olid suutelised takistama neile määratud vastaseid heade tagajärgedega.

Mängu asjatundjad hindavad nüsusuguseid mängijaid võibolla isegi rohkemgi kui kuulsaid korvikütte, kes sageli olles kaitsetöös nõrgad, võivad osutada meeskonnale kirstunaelaks. Sest pealetung kasutab nüsusugust nõrka punkti vastase kaitseleeris ja juhhib oma ataki just sellest kohast läbi.

Sellepärast on tarvilik, et iga mängija tunneks täpsuseni oma kohustusi kaitsemängus ja viimistleks kaitsetehnikat. Alljärgnevat püüan anda mõningaid soovitusi edukaks kaitsemänguks.

Kaitsemäng nõuab mängijalt suurt hoolt ja kohusetunnet. Ta peab välkkiirelt hindama mänguolukordi ja olema suuteline tegutsema õigel silmapilgul.

Et täita mainitud ülesandeid, peab kaitsemängija olema asendis, mis temale võimaldab igas suunas kiirelt liikuda. Kõige parem asend selleks on kerge harkseis, jalad põlvedest kõverdatud, puusad madalal, kõht sees, osavam jalg ees, üks käsi ülal viske takistamiseks, teine all söödu läbilõikamiseks (pilt 1).

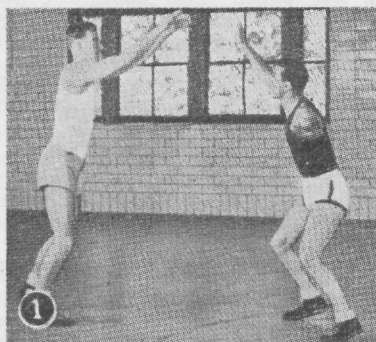
Kaitsemängija peab alati asuma korvi ja oma vastase vahel ja nii, et ta näeks ühtlasi palli ja temale katta määratud vastast.

On pall vastase käes, lähenetagu temale ettevaatlikult ja tasakaalustatud olukorras. Jäetagu tähele panemata vastase petteliigutused, sest need on mõeldud üksnes kaitsja meelitamiseks heast kaitseasendist. Jälgitagu palli, vastase silmi ja jalgu. Jalgu tähele pannes võib peaagu kindlalt ette aimata, missuguses suunas vastane kavatseb lähtuda.

Jõudes vastase lähedusse, kasutatagu n.-n. poksija-sammu, kus sammumise jalga maast ei tõsteta ning astutakse ikka ühe jalaga ette, taha, küljele, kuna teine jalg lohistatakse kergelt esimese ligi. Sarnaselt sammudes ei kaotata kunagi tasakaalu ja alati on võimalik lähtuda igas suunas (pilt 2).

Ka lähenemisel jäädagu korvi ja vastase vahele ja ärgu lastagu ühegi võttega ennast sellest asendist meelitada.

Kõige kardetavam on vastane silmapilgul, kui ta palli söödab oma kaasmängijale. Sel hetkel kaitsja, jälgides palli, unustab vastase, kes siis spurdib temast mööda. Pealetungija saab siis harilikult sööda kaasmängijalt ja viskab korvi. Sellepärast peetagu vastane eriti silmas tema söötmise hetkel ja niipea, kui

viimane tahab mööda spurtida, libisetagu paari kerge poksija-sammuga tagasi, jäädes korvi ja vastase vahele.

Tahab vastane kaitsemängijast mööda pöörata, jääb maksa ülalmainitud käsk — tagasi tõmbuda ja jääda korvi ning vastase vahele! Varem mainitud pildil 2 ja lisaks pildil 3 näeme juhtumit, kus pealetungija on kavatses kaitstast mööda pöörata ja põrgatada ligiviskeks korvi. Ta sooritab petteliigutuse vasemale, sundides kaitstast liikuma vasakule, ja pöörab siis kiirelt paremale, et üle minna põrgatamisele. Kuid kaitstast, jäädes rahulikult kohale ja mitte asudes vastasele liigligidale hetkel, mil vastane pöörab, taganeb veidi ja astub sammu paremale, mis sulgeb põrgataja tee korvile.

Samuti toimib kaitsemängija põrgetajaga. Ta ei tohi kunagi palli järele haarates kaotada asukohta korvi ja vastase vahel. Kiirelt liikudes vastase ja korvi vahel, ta ärgu lasku vastast enesest mööda ja tõrjugu teda küljjoonte suunas, kus vastase mäng ei ole enam nii kardetav (pilt 4).

Veel on tähtis hetk pärast seda.

kui vastane on palli visanud korvi suunas. Pealetungija ülesandeks on viset jälgida ja juhul, kui see peaks ebaõnnestuma, korvile pörkuvat palli oma valdusse saada. Et seda vältida, kaitstast niipea, kui pall on lahkunud vastase kätest, pöörab nii, et keha jääb vastase ja korvi vahele. Selle võttega on tal võimalik ise saavutada tagalaualt pörkuvat palli (pilt 5).

Kaitsemängus juhtuvad sageli olukorrad, kus üksikud kaitsemängijad on takistatud oma vastaseid jälitamast. Niisugused olukorrad tekitavad kaitsemisel pealetungi formatsiooni vastu, mida nimetatakse kattevõi sulumänguks. Sarnasel juhul peavad kaitstast oma vastasmängijaid vahetama nagu näeme pildidel 6 ja 7.

Hetkel, millal 4 söötis palli 3-le, kaitstast 1 asus 3 taga. 2, nähes, et teda püütakse mängust välja lülitada, hüüab 1-le, et viimane kataks tema vastast. 1 taganeb veidi, nagu näeme pildil 8, olles ühtlasi valmis tõrjuma viset juhul, kui 3 peaks pöörduma ja viskama korvile. Hetkel, millal 2 on jõudnud 3 juure, 1 ründab 4 ja takistab selle tegevust. 1 peab olema ettevaatlik ega tohi lahkuda 3 tagant enne, kui 2 on

jõudnud kohale. Vastasel juhul 3 võib kergelt saavutada korvi.

Pildil 8 näeme väärat taktikat. 2, järgnedes 4-le, ei pannud tähele, et ta lülitatakse mängust ja pörkab joostes vastu 3. Ka 1 ei tea 4 takistada ja sellega 4 pääseb viskepositsiooni.

Peale ülalmainitu kaitsemängija ärgu arvaku, et kui tema vastane ei ole saavutanud korve, siis tema ülesanded on korralikult täidetud. Kaitstast teadku, et niisama tähtis kui visete takistamine, on ka söötude läbilõikamine, vastase söötmisele, põrgetamisele ja viskamisele kiirustamine, oma koosmängijate abistamine, julgustamine ja ergutamine.

Kõike kokku võttes näeme, kui tähtis ja oluline on kaitsemäng. Need ülesanded ei lasu ainult kaitstastel, vaid kõikidel mängijaskonna liikmetel, kes pärast palli kaotamist peavad täitma meeskonna kaitse ülesandeid. Mida täpsem ja korralikum on nende tegevus, seda edukam on meeskonna kaitsetöö. Tugeva kaitse vastu puruneb ka kõige parem pealetungimäng. Hea kaitsemäng on aluseks heale mänguvaimule ja kindlale meeskonnatööle ning enamik juhtudel ka võidu pandiks.

NARVA KALEVI MANUFAKTUURI RIIDED

ON TUGEVD, NÄGUSAD, ON ODAVD,
ON SAJA-AASTASE KUULSUSEGA

IGA KANGAS KANNAB
SÄÄRST VABRIKU
MÄRKI:

MIDA OSTMISEL
TÄHELE PANNA

TÖSINE ISAMAALANE ON SEE, KEL KODUMAA ON KALLIS, KES KANNAB AINULT
KODUMAAL VALMISTATUD RIIET, TEADES, ET SELLEGA TA VÄHENDAB TÕO-
PUUDUST JA ANNAB TEENISTUST JA LEIBA OMA RAHVALE

Alec James'i KARJÄÄR

26. Nimetud kirjad

Asi algas sellega, et kadetsejad ja haisuclajad saat-
sid järgmisel hooajal nimetuid kirjasid High-
buryssse. James istuvat õhtuti lokaalides ja pummel-
davalt, seisis neis mustades dokumentides. Ükski sõna
sellest ei vastanud tõe. Elasin soliidsse perekonnaisa
elu ega mõtelnudki veeta oma õhtuid halvas selts-
konnas väljaspool kodu.

Kuid see loba häiris vahvat mr. Chapmanit ja tema
vastus seisis selles, et ta uskus seda juttu, kuid ei
rääkinud sellest sõnagi, kuid — ta tegi mulle ette-
paneku asuda puhkusereisile Prantsusmaale.

Noh, säärase reisi vastu polnud mul midagi! See
oli isegi tore mõte! Kujutlesin, et sõidan luksusa-
urikul — suurepärase! Kui Arsenal tahtis mulle
keset hooaega puhkust anda — olgu peale!

Ilus, Peggy pakkis minu kohvrid ja marssisin
heas tujus sadamasse, kus pidi asuma minu laev.
Saabusin kohale — ei ühtki luksusaurikut! Küsisin
ühelt sadamatööliselt, kus asub laev, mis sel ja sel
kellaajal Bordeaux'sse pidi sõitma. Tööline osutas
selja taha minu „luksusaurikule“ — see oli vana roos-
tetanud prahilaev!

Veel enne, kui sain jagu oma šokist, olid minu
kohvrid juba pardale kantud.

„Hei! Tooge minu kohvrid jalamaid tagasi!“ kar-
jusin laeva poole. „Ma ei mõtlegi säärasel kastil
sõita!“

Samal silmapilgul sööstis lähedale John Peters,
Chapmani assistent.

„Alec, mis on siis? Te peate sõitma! Mida ütlete
siis Chapman, kui te nüüd keeldute sõitmast pärast
kõiki neid sekeldusi, mis olete talle valmistanud!“

„Sekeldused?“ hüüdsin mina ja astusin kaubalae-
vale. „Ja kuidas on minu sekeldustega? Ta saadab
mind tõelisele ristisõidule säärases vanas konservi-
karbis!“

Samal ajal jõudsid kohale veel mõned fotomehed
ja reporterid, kellele Chapman oli muidugi „vihjanud“.
Mida kõik reklaami pärast tehakse! Tegin hea näo,
kuigi süda mul sees rääkis teist. Ja kui lõppeks Peters
mulle meeleheitel pangatähtede paki pihku pigistas ja
sosistas, et „jumala pärast, Alec, minge ometi pardale!
Teete end vaid naeruväärseks Arsenalis ees!“ ronisin
ikkagi laevale. Minu pahameel haihtus, sest 10 naela
reisiraha aitas ju tuju hästi siluda. Asusin teele
Bordeaux'sse — ja kui tänapäeval meenutan veel seda
reisi — siis ei tahaks ma seda kunagi unustada. Harul-
dane sõit, lausa kenad inimesed pardal — miks olin
end ainult ärritanud selle pärast?..

27. Jalgpallimaailm leinab Chapmanit

Kui pöördusin kümne päeva pärast jälle tagasi,
tundsin end tervemana ja värskemana kui kunagi
varemalt. Olin täiesti küps vastu võtma kõiki tulevaid
sündmusi — ainult mitte seda tragöödiat, mis pidi
hargnema Highburyss...

Lühikest aega pärast minu naasmist suri lühikese
haiglasviibimise järele kõikide jalgpallimängijate
kuningas, mees, kes oli rohkem teinud kui kõik teised
kokku, et minu nimele kuulsust anda — Herbert
Chapman... Kogu jalgpallimaailm leinas teda. Ta
oli armastatud, imetletud ja kardetud — kõik, mida
soovite — kuid üle kõige oli ikkagi tema ainulaadne
isiksus, ja kogu Inglismaal polnud ühtki seltsi ega
mängijat, kes isiklikult poleks kahetsenud Chapmani
lahkumist...

George Allison, tookord üks direktoreist, võttis
üle klubi esialgse juhtimise, hiljem ta kinnitati mäned-
žeriks. Meie aga — kas me võisime veel paremini
Herbert Chapmanit austada, kui püüdes tema ainsat
suurt auhannust teoks teha — võita karikas ja esi-
võistlused ühel hooajal! Kui lähedad olime sel-
lele, on praegu juba teada. Me ei saavutanud küll
karikat, kuid meistervõistlustel läbistasime ikkagi esi-
mesena finiši.

28. Jälle läheb õhk paksuks

Ja jällegi oli sel ajal õhk elektriseerunud kuuldustest
minu üle. Ma ei mänginud paar korda meeskonnas
kaasa ja juba sosistati, et midagi olevat Aleciga
jälle korrast ära. Kuid minu äraräämine meeskonnast
olene ainult minu kõikumast vormist. Miks peab alati
inimesi olema, kes teevad asjatuid laimujutte ja val-
mistavad ette kurjakuulutavaid sündmusi?

Selle loba tulemused ei jäänud ära. Arsenalis di-
rektoorium muutus rahutuks ja seda peamiselt minu

„Sul oli aaga õnne, Laddy!“

suurearvulise pooldajaskonna tõttu, kes mängude ajal väljal aina hüüdis: „Me tahame James'i! Me tahame James'i!”

Ühe laupäevase mängu järele, kui olin jälle puudunud ja pealtvaatajaskond tegi tavalisest suuremat „kontserti“, helistas mulle Joe Shaws, meie mäenedžeri abi:

„Tulge kohe platsile, Alec!”

Arvasin, et mulle teatatakse nüüd, et mängin lähemal voorul uuesti meeskonnas. Selle asemel võttis mind Shaws vastu sõnadega:

„Alec, kõik on teie transferdiks Derby Countysses ette valmistatud.”

Seal see oligi! Juba mitmet-setmet korda „oli kõik valmis minu transferdiks“, ilma et ise oleksin sellest vähimatki aimanud!

„Pagan võtku, miks peaksin siis Londoni vahetama säärase paiga kui Derby vastu?” küsisin Joelt.

„Miks mitte?” arvas ta, „direktorid usuvad, et see oleks hea vahetus teile ja teie äi Dave Williams on ju seal treeneriks. Tunneksite end seal ju päris kodusena.”

Kas see polnud kena? Direktorid hoolitsesid ainult minu õnneliku tuleviku eest. Ei, minu härrad, oma tulevikku loon endale ise.

„Kuulge, Joe,” ütlesin talle, „kui Arsenal minust lahti tahab saada või mind välja visata — hüva, siis ma lähen. Kuid lähen ainult sel tingimusel, kui saan kogu transferdisumma, mida Derby County minu eest pakub!” (Seda olevat olnud 2000 naela, nagu pärast kuulsin).

Shaws: „Alec, rääkige Derby mäenedžeri George Jobeyga ise. Ta on siin.”

Hästi. Me oleme mõlemad juba kaua sõbrad olnud. George püüdis kõik teha, et mind ümber luua.

„Võtke oma šanssi tõsiselt, Alec,” jutustas ta. „Te tunneksite end meie juures õnnelikuna. Muretseme teile kena majakese väljaspool linna. Derby on linn, milles võib elada.”

Ma ei tahtnud säärast head sõpra nagu George solvata. Püüdsin talle selgeks teha, et minu huvides ei olnud Londonist Derbysse kolimine. Selgitasin temale võimalusi, mida pakkus mulle London ja väljavaateid Derbysses.

„Ja peale selle, George,” lisasin juure, „olen ka oma osa sinna juure annud, mis on Arsenalil viinud nii kõrgele. Ja ma tahaksin jääda. Derbysses tuleks ainult sel juhul, kui mul isiklikult oleks sellest majanduslikku kasu.”

George sõitis kohe Derbysses tagasi, et seal läbi rääkida ja vaadata, milliseid võimalusi ta mulle saab pakkuda. Loodetavasti ta ei saavutanud midagi, sest ma ei kuulnud edaspidi enam midagi transferdist Derbysses.

Ainult üks tõsiasi veel: esimene mäng, kui jälle seisin meeskonnas, oli Derby vastu ja mina lõin ainsa värava, millega Arsenal kindlustas endale võidu.

Nüüd olin jälle pidevalt meeskonnas. Kas see oli pealtvaatajaskonna nõudmise tulemus või tahtis Arsenal „asjast huvitatuile“ mind mängimas näidata — seda ei ole ma kunagi teada saanud. Tõsiasi oli igatahes see, et tundsin end olevat heas vormis ja pakkusingi head mängu.

29. Arsenali hat-trick

Olen teile kord juba jutustanud, kuidas lõin ühe värava peaga. Peapallid esinesid minu juures nii harva, et lehed märkisid säärast asja koguni „rekordina“. Kord elus suutsin saavutada ka hat-tricki. See oli Sheffield Wednesday vastu, kes aga selle eest tasus põhjalikult.

Kolme värava saavutamine Wednesday vastu oli mulle kerge asi. Nad olid vist arvamusel, et Alec James palliga ei ole kardetav. Kardetavaks läheb

ta alles siis, kui tema kaaslased sekka löövad. See eksitus maksis Wednesdayle mängu. Olime poolajal 0:2 kaotuses, siisi tulid minu kolm väravat, mis andsid meile võidu. Imevärvavad? Meisterlöögid? Ei! Minu poeg, see semlak, ja minu karmim arvustaja, ütles pärast mängu:

„Sul oli aga õnne, daddy! Sinu esimene löök oleks väravast mööda läinud, kui ta poleks kaitsja jalast väravasse põrganud. Ja kaks järgmist väravat saavutasid sa ainult seepärast, et olid katmata sel hetkel, millal pall tuli juhuslikult sinu juure!”

Nii minu lootustandva järglase arvamine...

Hooajal 1934/35 tasus Sheffield Wednesday meile karika veerandfinaalis. Meid löödi 2:1 välja... See oli mõru pill, sest me võitsime samal aastal meister-võistlused. Kolmandat korda järjest. Huddersfieldi Chapmani hat-trick — 1924, 1925 ja 1926 — sai seega korratud.

30. Minu „luigelaul“?

Selle eduka hooaja järele tõmbusid järgmisel hooajal jälle pilved minu kohal kokku. Olin majanduslikkudes raskustes. Ja rahamured, mis mind piinasid, mõjusid muidugi ka minu saavutustele. Mõned arvavad nii: kui seisad 50.000 ees mänguväljal ja publik ergutab sind käreerikalt, siis unustad võistlus-hazardis kõik.

Vale!... Sa lihtsat ei satu hoogu. Masin ei tööta. Suurest murest vaevatuna sa ei suuda end kuidagi mänguks kontsentreerida.

Mind võeti juba enne esimest karikavooru meeskonnast. Ja ma ilmusin ainult juhuti liigamatšideks vahel mängu. Olin peagu kindlalt teel Arsenali „esimesest“ jäävalt lahkumiseks.

Vahepeal olime karikasarjas edasi pääsnud. Loos viis meid Liverpooli karikamänguks. Arsenali meeskonda ei teatatud. Mina sain üllatuseks kutse Liverpooli kaasa sõita. „Meeskond teatatakse lühikest aega enne lahtilööki,” selgitas meile Allison...

Kas minuga taheti teha viimane katse? Minu arvamine osutus õigeks: mind lasti veelkord mängida. Allison kutsus mind kõrvale ja ütles: „Te mängeite...”

Ma ei ole end palju lasknud suurtest sündmustest ärritada. Kuid seekord, pean tunnistama, olin enne mängu kohutavalt „verest ära“. Teadsin: kui Arsenal selle mängu kaotab, on see Alec James'i luigelaul...

Mis siis juhtus, kuulub nüüd juba ajalukku. Põlvini sopasel väljal ja rekordpubliku ees Liverpooli vastu sundisime neid 2:0 alistuma...

Jälle olin kord „come-back'i“ võidukalt läbi teinud. Minu nimi, mis lehtedes esines kaua aega harva, oli uuesti pealkirjades. „Meie ajastu suurim jalgpallimängija“, „Imemängija“ jne... seisis seal.

Arsenalil juhatus määras mu uuesti meeskonna kapteniks ja mul õnnestus meeskonda viia karikavõitudega üle Newcastle United'i vahva väikese Barnsley ja Grimsby Town'i finaali Sheffield United'i vastu. Ja finaalis võitsime samuti. Minu õnn oli see. Olen teile korduvalt kõnelenud oma õnnest kui tähtsaimast tegurist minu karjääri jooksul. Ja nüüd oli õnn jälle minu poolt!

31. Viimased päevad Highburys

Hooaja lõpul, kui võitsime karika, pidime igatahes neelama mõruda pilli — liigameistri tiitel läks vett vedama. Pääsesime kuuendaks hooajal 1935/36 — ebatavaliselt „halb“ koht Arsenalile. Kuid siiski kõike kokku võttes oli hooaeg olnud haruldane. Kui kohitasin Allisoni, et läbi rääkida uueks hooajaks lepingu sõlmimiseks, olin kaunis muretu. Sest olin ju sooritanud toreda „come-back'i“ ja meeskonna viinud karika võitmiseni.

Et aga kindel olla enne uue lepingu alla kirjutamist, ütlesin Allisonile:

„Ma ei taha muidugi, et palkate mind ainult vormi tõttu uuesti. Tahan kindlust saada selles, et ma järgmisel hooajal ka mängin. Minu vanaduses ma ei või tuimaks jääda. Niisiis, mister Allison, on teil ka kavatsus mind meeskonda lasta?“

„Kuid muidugi, Alec! Arge murdke oma pead selle üle — te mängite!“

Minu tahtmisel kindlust saada oli väike põhjus: Herbert Chapman oli alati ütelnud: Ühtki mängijat, kes on Arsenalile teeneid osutanud, ei heideta üle parda, kui tema suured päevad on möödas. Me palkame oma vanad mängijad ikka uuesti, isegi siis, kui nad ei pääse enam meeskonda.“

See oli kahtlemata peen ja noobel talitusviis. Kuid mina ei saa sellest võib-olla hästi aru. Tahaksin, et teeniksin oma raha, ja mõte, et mind palgatakse vaid seepärast, et olen klubile minevikuteeneid osutanud, ei rahuldanud mind põrmugi. Pealegi pidasin targaks ütelda hüvasti mängule sel ajal, kui minust veel kõik rääkisid. Sest siis oleksin võinud hulga kergemini saavutada teist elamisvõimalust. Polnud mõtet laskuda aegamööda reservide meeskonda ja sellega unustusse sattuda.

32. Riputan saapad varna

Nii saabus minu karjääri viimne päev... Nagu teile juba oma jutustuse algul ütlesin — ma ei ole seda kunagi kahetsenud, et minust sai elukutseline jalgpallimängija. Olen võitnud palju sõpru ja kui mõni ongi osutunud mulle vastaseks, on mul sellest kahju, kuid teisiti ei saanud.

Ma ei tahaks oma jutustust lõpetada hea nõuta noortele jalgpallimängijatele: Jalgpall, see ilusaim kõigist võistlussportidest, on imetlusväärne mäng. Olen lasknud teil heita pilgu selle mängu kulisside taha. See pakub noorele mängijale nii palju meelitusi, mis võivad kergesti viia tasakaalust. Noor tippmängija ei tarvitse kaua oodata, kui juba „targad“ imetlejad ilmuvad, kuid kes teda otsekohe hülgavad, kui ta täht on kustunud. Säärastest inimestest tuleb eemale hoiduda, kui tahetakse tõesti midagi saavutada.

Ma tean, mida ütlen! Minulgi oli palju kiusatusi, mis oleks mind viinud keskpärase mängijate suure leeri, kui ma poleks neile vastu suutnud seista. Minu noored sõbrad, kustutage oma elust järgmised asjad: Joomine, kaardimäng ja... see „muu“...

*

Vaadates veelkord läbi oma mälestusi, leian veel mõned asjad, mida ma ei ole puudutanud.

Esiteks: suured transferdisummad.

Kui selts maksab, ütleme 10.000 naela ühe mängija eest, siis ta ei maksa seda raha korruga välja. Tavaliselt maksetakse sisse käsiraha ja ülejäänud osa tasuta osakaupa, mis vahel laekub alles aastate jooksul.

Ja ei tohi ka unustada meest, kes minu arvates omas niisama tähtsa osa Arsenalil edus kui seltsi juhatus. See on Thomas Whittaker, meie treener. Tom on klubile olnud väärtuslikum kui ükski mängija. Teil on olnud kuulsad Jack'id, Buchan'id ja James'id, kuid ükski neist poleks saavutanud seda, kui poleks olnud alati heatujulist, punanäolist Tomi. Chapman ostis mängijad raha eest — Whittaker ei maksnud midagi. Kuid ilma tema kunstita oleks need suured summad kõik tulde visatud. Ta kulutas päevast päeva tunde, et sulle vormi anda ja sind vormis hoida. Kõik teised Arsenalil mängijad võivad sama rääkida. Tom tundis mängija iga luud ja oskas neid ravid vigastuste puhul.

Kuid Whittaker on rohkem kui treener. Ükski seltsi mäenedžer ei suudaks saavutada säärast intiim-

Teigin halva mängu puhul hea näo

set kontakti mängijatega, kui see treener, kelle ülesanne on 40 mängijat vormis hoida, tunda nende erinevaid temperamente ja väikesi auahnusi...

Ja selles on Tom ületamatu. Ta silub kõik konarlused, poogib mängijale juure „Arsenali vaimu“, mis on seltsi kestmise tähtsamaks teguriks...

Pea teile ütlesin: ilma Tom Whittakerita oleks minu karjäär aastaid lühem olnud. Tänu temale võitsin oma „kaotatud“ nooruse jälle tagasi. Tema hoidis võistluspinget minus ülal ja seepärast talle suurim tänu...

*

Hüvasti, ilusad päevad jalgpallimurul, hüvasti toredad aastad! Te mõistate, et lahkun teatava nukrusega südames, et riputada armastatud jalgpallisaa pad varna, mis mulle aastaid on olnud truudeks kaaslasteks.

Ma ei mängi enam... Jalgpall on noortele määratud ja see on nende maailm. Meile, vanemaile, jääb üksnes mälestus kaunilt noorusmaalt, millal oma võimetega suutsime vaimustada miljoneid selle kuningliku mängu hasartseid pooldajaid...

Järeilmärkus

Alec James loobus tegev mängust 1937. aasta septembris, kui uus hooaeg oli kestnud kuu aega. Talle pakuti 1938 õppejõu kohta Poola riiklikus kehakasvatuse instituudis. James viibis ka Poolas, kuid teenistusse minekust ei saanud siiski asja. Ka Norra tahtis James'i treeneriks, kuid sellestki loobus James. Sõja puhkenult James siirdus Inglismaalt Iiri vabariiki, kus astus uuesti tegev mängijate ridadesse, esinedes Dublinis ühe jalgpalliklubi värvides. Sõja tõttu raskendatud informatsiooni saamise tõttu ei ole teada James'i praegune tegevus.

Instruktor vastu tahtmist

Spordiveste

Kallis Eesti Spordileht!

Julgen kolmandat jõulužurnaali järjest tülitada oma vestetega, kuid kurja juur peitub Sinus endas, kuna andsid mulle moraalset julgust esimese veste lehte paigutamiseks. Seekord pole mul küll midagi pajatada otse jõulude teemal, see-est on aga tagavaraks tõesti sündinud lugu, mis niisama hästi kõljab vesteks. Kõik sõltub üksnes sellest, missuguste tundmustega keegi teda loeb.

Tahan nimelt rääkida aastates kahekümnetes noormehest, kes pealtnäha omab toreid rühi, laiad õlad, paremat liiki näolapikese ja muud omadused, milledest koostatakse tänapäeva sportlased. Kuid ainult aasta tagasi oli sama noormees mitte ainult spordivõhik, vaid koguni spordivaenlane. Ta ei võinud uhkustada ka kehalise jõu üle, kuna see näis tal üldse puuduvat. Kodus oli tal küll süüa rohkesti, kuid millegipärast läks kõik söödu kõhtu, käsi vartele jättes ainult nii suure rasvakorra, et see parajasti varjas luude ja rasvakorra vahel puuduvaid lihaseid. Kõht oli aga päris suur, nii et selle proportsiooni viimiseks ülejäänud kehaga oli vaja kõrgemat rätsepakunsti, mis andis atleetlikud õlad ja täidlase kere. Ainsaks veaks jäi, et meie noormees, kelle nimi muuseas öelduna on Kaarel Sammül, pidi ka palavaimal ajal ringi käima kõvasti vateerituna ja higistamislohna kaotava pudelikese sisuga. Sammüli voorusteks olid aga hea taiplikkus ja paremat sorti kõnekunst.

Saatust tahtis, et Sammül tutvus neiuga (diskreetsuse pärast varjame neiu nime pseudonüümi Alma all), kellel oli mõningal määral nõrkust spordi, eriti aga sportlikku tüüpi noormeeste vastu. Ja kellele Sammül ei meeldinud, kui ta oli rõivastatud! Eks siis suvel seati samme üheskoos Pirita poole — värskesse õhku, päikesesse ja liivasse. Pidades Sammülit tõise iseloomuga meheks, kellest võib saada koguni seaduslik abikaasa, neiu nii väga ei imetlenud, kui noormees rannas kunagi ei supelnud vees ega liivas, vaid täies rõivastuses istus liivakünka otsas.

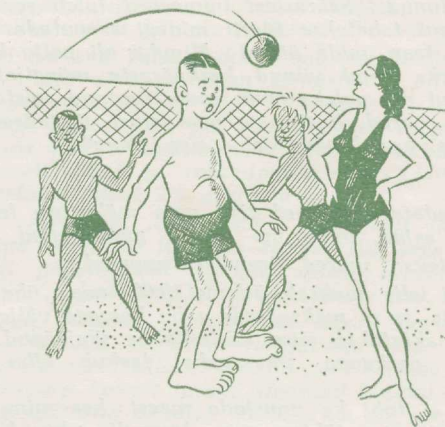
Igal pool on kiusajaid, Pirital olid nendeks noormehed, kes meelitasid neiu võrkpalli mängima. Esimesel säärasel puhul sai neiu veidi tõelda Sammülit juhuslike rannatutvuste pärast, mis olevat blamaaziks kogu Pirita heale nimele. Järgmine kord aga neiu viskas vastuseks noormehe tagasihoidmistele:

„Ubastage end ülikonnast ja tulge lööge kaasa!“

See oli äärmine solvamine. Solvamine seepärast, et mingisugune tunne pidi inimesel ometi olema, kui ta häbenes end lahti rõivastada käsi vartega võrreldes liiga arenenud kõhu pärast. Sammül kiheles mõnd aega, kuid jäi seks korraks liivakünkale, üksnes vargsi piiludes sinnapoole, kus teised tagusid palli vastu võrku. Ja nagu Sammül aru sai, oli kõige tragim mängija Alma, kes kõige rohkem lõi palli võrku, ise seejuures heledasti naerdes.

Võrkpall oli Sammüli vastikuimaid mängu juba kooliajast. Põlguseks oli annud aluse võimlemistund, millel ta esmakordselt võrkpalli mängima sunnitud oli esimeste löökide järele peadpidi kokku joosnud kahe kaasmängijaga, nii et kulm oli lõhenenud poole otsaesiseni. Järgmistest võimlemistundidest oli ta osanud enda vabaks rääkida, kasutades venna olematut tiisikust, mis olevat nakatanud ka teda ja mis keelavat tal igasugused kehalised harjutused.

Almale tiisikusest luuletada oluks aga mõttetu. Kui siis järgmine trüvimise oskamatus ei viinud kõrvale võrkpallimängijaist, otsustas ta koos Almaga minna teiste hulka. Mäng oli täies hoos, kui kabiinis end rüetusest vabastanud Sammül ilmus metsavahelt. Ta märkas kõikide imetluspilke, mida aga ei taibanud seletada muuga kui enda ohrimeelsusega mängu tuleku näol. Ta paigutati mängima Alma kõrvale ning talle visati pall lahtilöömiseks liivale tõmmatud joone tagant. Sammüli mõistmise järele esimene löök tal ei õnnestunud, sest see ei läinud võrku, vaid võrgu ees seisva noormehe kuklasse. Lohutuseks jäi, et ka vastaspoole mängija ei tabanud võrku, vaid pall suures kaares lendas Alma ette, kes lõi võrgu alt läbi. Kõik naersid. Seda ei suutnud Sammül oma neiu kohta taluda ja kui järgmisel löögil pall kippus Alma pea kohale tulema, õngitses Sammül selle õhust ühe käega ja lõi rusikaga võrku. Jälle naersid kõik, mitte aga Alma. Kui Sammül ka teist korda oli palli Alma eest ära löönud, kusjuures ta Alma pikali jooksis, viskas Alma pea kuklasse ja lausus äärmise põlgusega:

„Kui teie ei oska mängida, siis harjutage kodus peegli ees, kuid ärge tulge mängijate hulka. Ja teiseks: kuhu on jäänud teie õlad!“

See oli Sammüli kui vannis külma veejoa alla jäämine. Kuhu olid jäänud tema õlad!? Sammüli meenus, et need olid koos ülikonnaga antud hoiule. Sõna lausumata läks ta nendele järele, saadetuna tasastest naerupuhangutest, mis tema eemaldumisel koguni valjunesid ja kõrvus edasi kostsid ka siis, kui ommibus oli ta Vene turule toonud. Samas bussis oli sõitnud ka Alma, kuid kõrvuti särگیvael noormehega, kellel olid haruldased laiad õlad ja kes oligi kogu aeg löönud palli Alma ette.

Parikas
PÄLJUNNA

MEISTERFOTOGRAAFID
KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: KL. 9—5. PÜHAP. K. 11—2

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

Meenusid Sammulile sõnad, kuulnud raadiost ja loetud ajalehist, mis kutsusid kogu rahvast kehalisele kasvatusel. Sammulil keha küll kasvas, kuid mitte käsivarred. Tuli leida abi, milleks ta maakuulamise mõttes sooritas külaskäigu staadionile. Kõige rohkem meeldis talle Kreek, kes näis olevat nii lai kui pikk ja kes kuuli viskas kerge jalgade vibutamisega teistest kõige kaugemale.

Ostis siis Sammulgi endale kuuli, mitte just kõige raskema, kuid kergemad ostetust ka ei olnud. Peale selle ostis süüdist spordipüksid.

„Näha, et olete kõva kuulitõukaja,“ lausus müüja, takseerides Sammuli vateeritud keha ja õlgu. „Ei tea, kui palju teie tõukate?“

See oli Sammulil raske vastata. Kui oli tõuganud Kreek, oli Sammul igast staadioni otsast kuulnud nimesid ja numbreid läbi ruuporite hõigatavat, kuid ükski number polnud jäänud mälu. Mõtteis takseeris ta Kreegi tõugele ulatust ja vastas siis:

„Pole täpselt mõõtnud, kuid eks oma 15—20 meetrit ikka.“

Müüja lõbus naer tähendas talle, et ta oli vist mitme meetriga eksinud, kuid õienus 25 meetri näol ei katkestanud naeru ja Sammul pidas parimaks strateegiaks kaasa naerda.

Kuulitõukaja karjääri alustas Sammul suvepuhkust saades maal onu juures, kus valis vaikse metsatuka, kuhu ei pääsnud uudishimulike pilgud. Ta jooksis hoo võtmiseks mitu sammu, lõi siis ühe jala õhku, kuid kuul kukkus ainult mõne sammu kaugusele. Järgmisel katsel sirutas ta käe hästi tahapoole ja heitis siis. Kuul veeres õige kaugemale — umbes 20 sammu. Ta „tõukas“ nii kaua, kuni tundis oma väheste käelihaste rammestust. See andis tunda järgmisel päeval, millal kuul veeres palju lähemale, kuhu siis Sammul torkas puuoks, et teisel päeval edasi katsetada.

Sammul oli parajasti jõudnud rüetada, kui suure kõnevadinaga lähenes noormeeste jõuk, kaasas odad, kuul, pikad ridvad ja mingisugune lapergune ese. Silmates Sammuli kõrval kuuli, mida see ruttu kohvrissi peitis, jäi jõuk uudishimulikult seisatama. Kõige rohkem huvitas neid puuoks, mis märkis tundmatu kuulitõukaja tõuke ulatust kõrval murul. Sammul kiirustas eemaldumisega, kuid korraks pilku tagasi heites, nägi ta üht noormeest pikkade sammudega mõotmas ja varsti kostus ta kuklasse imellemist avaldav lause:

„Üle 15 meetri! See on vist linnast. Käib salaja trennis. Kuid Kreegi nägu ta ei olnud.“

Alles nüüd taipas Sammul, et tema kuuliasjandusega oli midagi korrast ära, kui teda võrreldakse Kreegiga. Veel roh-

O. Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47, TEL. 444-22

KÕIK SPORDITARBED

täielises valikus soodsate hindadega

kem veendus ta selles õhtul jaama jalutama minnes. Alul oli võõrastav tunda endal imetlevaid pilke, mis sundisid teda kobama õlgu, et kontrollida, kas vatt pole ära libisenud, siis aga kuulis ta enda taga sosistatavat:

„Seesama ongi... 16 meetrit on temal naljaasi...“

Järgmisel päeval ei tulnud käe harjutamisest midagi välja, sest niipea kui ta kavatses visata kuue seljast, ilmus puude vahelt eelmise päeva omast veel suurem noormeeste jõuk. Nähes Sammuli kohmetust, rutati vabandama, et nemadki tulnud treeningule. Juba haaraski üks tugev noormees kaasa võetud kuuli ja Sammul oli tunnistajaks, missuguste korrapäraste hüpetega see hoogu võttis ja siis kuuli õhku tõukas. Kuuli maandumise kohale pisteti raudnael.

„11 meetrit,“ takseeris tõukaja ise. „Teie aga tõukate 15 meetrit. Mis trikk teil on?“

„Mm-ma nüisama naljapärest...“ püüdis Sammul õien-dada, kuid tema hääl sumbutati üldisest vastuvaidlemisest.

„Käe hoid on mul vist vale ja sammud ka?“ usutles tõukaja.

„Mm-jah... ja...“ kogeles Sammul, „minul on käsi taga-pool. Sammud on mul ka teistmoodi...“

Noormees tõukas uuesti. Seekord 12 m. Hülgades lausus ta:

„Ma arvasin kohe, et mul on need vead, kuid ei olnud kindel, sest raamatus oli teistmoodi. Teil on õigus. Ma tõukasini liiga peeti käega, nüüd sain aga kuulisse rakendada suuremat jõudu.“

Sammul taipas end seisukorra peremehena. Ta jälgis noormehe liigutusi, rääkis nüisama üht kui teist ja ütles, et noormehest võrsuvat uus Kreek.

Sel õhtul oli ta jaamas üldiseks kangelaseks. Kõik tere-tasid teda ja näitsikud koketeerisid pilkudega. Kohaliku spordiringi esimeeski tuli ta juure ja palus osutada au olla pühapäeval kergejõustikuvõistluste peakohtunikuks. Kui Sam-mulile veel kinnitati, et see olevat rohkem auamet, ta lõppeks nõustus.

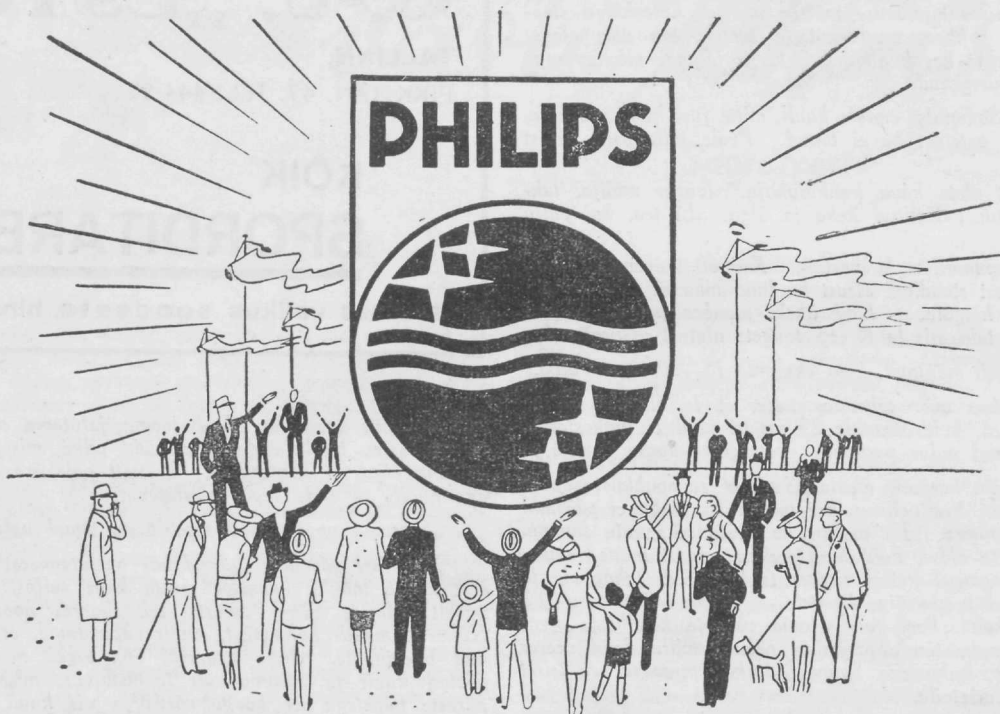
Nüüd võiksin veste lõpetada, sest edasi arenes nagu leppe reega. Sammul tutvus määrustega ja tegi igas asjas näo, nagu tunneks ainult tema asja. Ja kui siis juhtus vastuvaidlejaid, sumbutas ta nende suu ainsa lausega.

„Mis teie ka teate! Mina olen pealinna saanud põhjaliku kooli. Igäihel ei sobi vastu vaielda.“

Mõne aja pärast sai Sammulist instruktor, kelle erialadeks on kergejõustik ja võrkpall. Kõik on temaga rahul.

Nü sai spordivõhikust vastu tahtmist sporditreener. Võtke eeskujul!

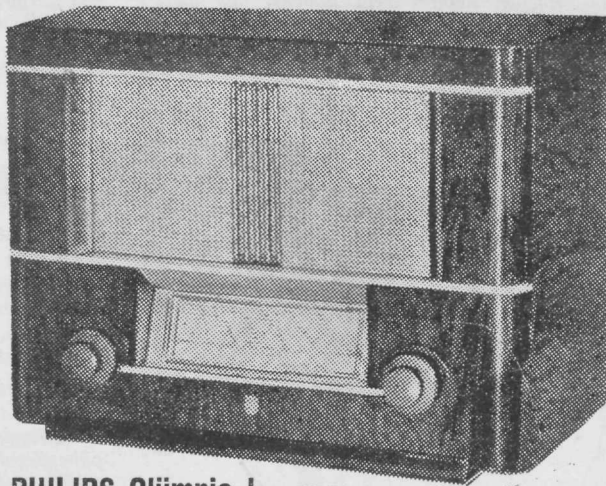
Iga tund värskemaid päevauudiseid

tähtsamaist sündmustest tervest maailmast!

PHILIPSIL on õnnestunud seemis alles äsja oli võimatu — täisväärtuslik super vastusidestusega odava hinnaga. Kuulake vaid ülekanne — kristalliselget tooni, — Teie olete üllatatud sellest PHILIPS suur-saavutusest.

Moodne raadioaparaat kaovase vastusidestusega, ülihea lühilainevastuvõtuga 13 meetrist alates. Lühilaine vastuvõtu kõlavad kõige kaugemad saatjad ka keskpäeval ja südasuvel sama hästi, kui tugevad saatjad läheduses. Selektiivne ja nägus.

PHILIPS Olümpia I

Vahelduvvoolule
Hind Kr. 190.-
Indikaatoriga (maagilise silmaga)
Hind Kr. 210.-
Olümpia I, alalis- ja vahelduvvoolule
Hind Kr. 195.-
Indikaatoriga (maagilise silmaga)
Hind Kr. 215.-

Uueks aastaks ajakirja tellides valige
ainuke vasesügavtrükis ilmuv ajakiri Eestis

„NÄDAL PILDIS“

mis oma mitmekesise sisuga rahuldab
kõiki lugejaid

Uudusena hakkab uuel aastal igas numbris
ilmuma **naistnurk**, sisaldades alati värsked

moeuudiseid ja käsitöid

kahevärvilises vasesügavtrükis

„Nädal Pildis“ ilmub kaks korda kuus ja
maksab tellides: aastas Kr. 5.–, $\frac{1}{2}$ aastas
Kr. 2.50 ja $\frac{1}{4}$ aastas Kr. 1.25. Välismaale 50%
kallim. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutu-
sed ja ajakirjanduse kontorid

Toimetus ja talitus:

Tallinn, Tartu maantee 49. Telefon 416-93

Üksiknumbri hind 25 senti. Müügil kõikjal

Kõik vähemalt veerandaasta tellijad, kes telli-
mise ära annavad enne 14. jaanuari, saavad
tasuta kaasandena rebitava värvitrukis

seinakalendri

„PÄEVALEHT“

ON ISESEISEV, DEMOKRAATLIK JA
ÜLERIIKLIKULT LEVINUIM AJALEHT

SUURIM NING KASULIKEM KUULUTAMISE LEHT EESTIS.
HINNATA KAASANDENA IGAL PÜHAPÄEVAL PILKE JA
NALJALEHT «KRATT»

MEIE KIRJASTUSEL ILMUB

„LASTE RÕÕM“

— EESTI POPULAARSEIM LASTEAJAKIRI

T. E. K.-Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

ON TÄIELISIM TÖÖSTUS SEL ALAL EESTIS

TRÜKIKODA

KÖITEKODA

TSINKOGRAAFIA

LITOGRAAFIA

OFFSET-TRÜKK

HINNAD KÕIGILE
VASTUVÕETAVAD

TELLIMISTE
TÄITMINE KIIRE

SUURIMAD NING TÄIELISIMAD

RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALIDE
KAUPLUSED

KIRJANDUSE JA PABERILAOD EESTIS

TALLINNA EESTI KIRJASTUSÜHISUS

TALLINN-EESTI, PIKK T. 2.

OMA TELEF. KESKJAAM 428-83